

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΕΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Φιλαδέφειος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
† Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Μ. Βασιλείου Β΄ γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
Χρ. Παπαϊωάννου Α΄ γραμματεὺς τοῦ Πατρ. γραφείου
Κ. Ἰωαννίδης ἀρχιλογιστὴς τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχιουντάκης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ Α. Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους Ι. Ἐν τῷ ἔξωτερικῷ φρ. 50.

ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΟΙ

Ὁ τὴν δάνειον αὐτοῦ πίστιν καὶ πατριδα μετὰ τὸσαύτης ζήσεως καὶ φανατισμοῦ ὑπηρετῶν ἐκ Κρήτης ἀρθρογράφος τῆς «Ἀτῆ» ἀποβαλὼν κατ' αὐτὰς τὴν λεοντήν καὶ περιβληθεὶς τὴν ἀλωπεκὴν, πειράται νὰ πείσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς μεγάλης ἀνάγκης ὅπως συνεχρασθῶμεν πρὸς τὸ τουρκικὸν στοιχεῖον καὶ τὴν Κυβέρνησιν, διότι μόνον χάρις εἰς μίαν τοιαύτην στενὴν ἀλληλεγγύην θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ συμφέροντα καὶ τὴν θέσιν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου.

Εἰς τοὺς λυγισμοὺς αὐτοῦ δὲν θὰ παρακολουθήσωμεν τὸν καλοκάγαθον συνάδελφον, διότι δὲν ἐκλαμβάνομεν αὐτὸν τόσον ἀφελῆ διὰ νὰ πιστεύῃ ὅτι τὰ ρητορικὰ αὐτοῦ σχήματα ἐγκλείουν τὰς πραγματικὰς βάσεις, ἔφ' ὧν δυνάμεθα νὰ στηρίξωμεν τὴν μέλλουσαν ἡμῶν

θέσιν ἐπὶ τοῦ πατρίου ἡμῶν τούτου χώματος, οὔτε καὶ θὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὸ πρόσφατον δημοσιογραφικὸν αὐτοῦ παρελθὸν διανὰσυστήσωμεν αὐτῷ καὶ τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς ἑαυτὸν. Ἄς σκεφθῆ ὁυτός καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτῷ περὶ ἑαυτῶν, καὶ ἄς ὑπολογίσωσιν ὅποιαν ἐντύπωσιν προξενοῦν τοιαῦται ἀνήκουστοι μεταστάσεις ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην καὶ κατὰ πόσον δύνανται νὰ ἀποτελέσωσι στοιχεῖον πρὸς σοβαρὰν συζήτησιν τοιαῦται ἀναιδεῖς μεταμορφώσεις ἐκθέτουσαι οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον κόπτονται αἱ ἐπ' ἐσχάτων, ἀφ' ἧς δηλ. ἀνεστάλησαν τὰ νεοτουρκικὰ ὄργανα, διὰ τὰ ὅποια πάντοτε εὗρισκον τρυφερὰς πρὸς χαρακτηρισμὸν ἐκφράσεις, τοσοῦτον εὐαίσθητοι καταστάσαι τουρκικαὶ συνάδελφοι.

«Ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάπτειν . . . .» Ἄς

ἐπιδίδονται εἰς διαχυτικὰς ἀποστροφὰς πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἐπαγγέλλονται φίλτρον καὶ ἀλληλεγγύην οὐδέποτε πέραν τοῦ καλάμου καὶ τῶν χειλέων αὐτῶν χωρίζοντα, ὡς γῶγγυζωσι καὶ ἐκσπῶσιν ἐν τέλει εἰς ἀπειλὰς, ὅλα αὐτὰ μᾶς ἀφίνοσιν ἀδιαφόρους, διότι ἡ ἠθικὴ βαρῦτης τῶν ἀποστροφῶν τούτων ἐχρεωκόπησε, πᾶσα ἀποκατάστασις αὐτῶν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου εἶναι πλέον ἀδύνατος, αἱ δὲ κακουχίαι καὶ τὰ δεινοπαθήματα ἡμῶν τοσοῦτον μᾶς ἐτράχυναν ὥστε οὐδὲ οἰκτον νὰ αἰσθανώμεθα πρὸς τοὺς σφαδασμοὺς τούτους τοῦ τουρκικοῦ τύπου.

Χάριν ὅμως τῆς πλήρους διαφωτίσεως τῶν βλέψεων καὶ ἀπαιτήσεων ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ καταρρίψωμεν τὰ ὑπολείμματα τῶν σοφιστικῶν, δι' ὧν ἀμφισβητοῦνται τὰ δίκαια ἡμῶν καὶ νὰ διακηρύξωμεν ποιοὶ ἡμεῖς καὶ ποιοὶ αὐτοί, ἵνα ἀποδειχθῇ ἀπαξ εἶτι δτι πᾶν ὅτι ζητοῦμεν ἀποτελεῖ φυσικὸν ἡμῶν δικαίωμα στηριζόμενον ἐπὶ τῶν προαιωνίων καὶ ἀπαραγράπτων ἡμῶν τίτλων.

Ὁ τουρκοκρῆς λοιπὸν ἀρθρογράφος ἀναλύων τὰ ἄρθρα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τῶν ὁποίων ἀντελήφθη ἀκριβῶς, εἶναι ἀληθές, τὸ πνεῦμα, διὰ νὰ παραστήσῃ ἀδικαιολόγητον τὴν κλίσιν ἡμῶν πρὸς τὸ ὁμαῖον ἡμῖν Βασίλειον, πειράται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ἐξημερίσθησαν εἰς βαθμὴν ὥστε νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν τουρανῶν π. χ., παριστῶν ὡς οὐτοπῖαν οἰανδήποτε προσπλάθειαν πρὸς ἀναβίωσιν αὐτῶν.

Τὸ παίγιον ὁμολογουμένως εἶναι χονδροειδές, ἡ δὲ τοιαύτη πλαστογράφησις τῆς ἱστορίας πολὺ ἀνεπιτυχής. Ἐξ ὅσων τοῦλάχιστον μᾶς γνωρίζει ἡ ἀληθὴς ἱστορία τοῦ τόπου τούτου, ὁ βυζαντινὸς ἑλληνισμὸς ἰδρῦθη ἐν τῷ τοῦ περιβάλλοντος ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ ἑλληνικὸς χριστιανισμὸς, ὅστις διαδεχόμενος ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ καθ' ὅλην τὴν ἀνατολικὴν Ἀ-

σίαν τὸν μακεδονικὸν ἑλληνισμὸν ἐρριψεν ἐπὶ καθαρῶς ἑλληνικῆς γῆς τὰ σπέρματα τῆς συστάσεως τοῦ ἀνατολικοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς διαμορφώσεως τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐγκατεστάθη, ἀπερροφήθη σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἀπετέλεσε Κράτος καθαρῶς ἑλληνικόν.

Ὁ ἀνατολικὸς ἑλληνισμὸς ἐνόησεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἐνέκλειε τὴν ὑπέροχον ἐκείνην ἐν τῷ κόσμῳ δύναμιν πρὸς ἣν οὐδ' αὐτὴ ἡ κοσμοκρατορία τῆς Ρώμης θὰ ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ, ἐγκολπωθεὶς δὲ τὸν χριστιανισμὸν ἐμόρφωσεν αὐτὸν διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὄργάνωσεν αὐτὸν διὰ τῶν θεσμῶν αὐτοῦ καὶ συνεταύτισαν ἐν γένει τὰς τύχας αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. Αἱ ἀπέπειραι τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας ὅπως κατασυντρίψῃ τὴν μεγάλην ταύτην δύναμιν ἀπέβησαν ἄγονοι, ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος ὀρμώμενος ἐκ Δυσμῶν, ἐπέρχεται, καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἀλπεων ἐγείρει τὴν πρώτην χριστιανικὴν σημαίαν, δι' ἑλληνικῶν γραμμάτων χαραξας ἐπ' αὐτῆς τὸ τοῦ Σωτῆρος ὄνομα. Κατέρχεται εἰτα εἰς Ἀνατολὴν καὶ προεδρεύει τῆς πρώτης μεγάλης ἑλληνικῆς Συνόδου, καταλείπει τὴν Ρώμην καὶ ἰδρύει ἐν μέσῳ μᾶς τῶν ὠραιότερων ἑλληνικῶν πόλεων, τὴν ἠπώνυμον αὐτῷ μεγάλην τοῦ κράτους αὐτοῦ πρωτεύουσαν, οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ, διαρκῶς ἀποχωριζόμενοι τῆς Δύσεως καὶ διὰ τοῦ χριστιανικοῦ ἑλληνισμοῦ νέον ἐν Ἀνατολῇ κόσμον ἰδρύνοντες, ἀποβαίνουσιν οἱ ἀρχηγοὶ κράτους ἰδίου, τοῦ ὁποῦ ὅλα τὰ συστατικὰ καθίστανται ἑλληνικά.

Ἐκφεύγει βεβαίως τῶν ὀρίων τῆς στήλης ταύτης ἡ ἀφήγησις τῶν λεπτομερειῶν τῆς μακρᾶς καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἐργασίας ἣν ἐπέτελεσεν ὁ μεσαιωνικὸς ἑλληνισμὸς καθ' ὅλον τὸν μακροαῖωνα βίον αὐτοῦ, ἀπεργασθεὶς τὴν κραταίωσιν καὶ διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καθ' ὅλην τὴν βορειοανατολικὴν Εὐρώπην καὶ δι' αὐτῆς τὸν ἐξανθρωπισμὸν πάσης τῆς Ἀνατολῆς.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἂν αἱ κάλλιστα σελίδες τῆς κατὰ τοὺς μέσους καὶ νεωτέρους αἰῶνας ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ὀφείλονται εἰς τὸ νέον θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν δόγμα, κήρυξ νομοθέτης ἢ λειτουργὸς τοῦ δόγματος· τούτου ὑπῆρξεν ὁ μεσαιωνικὸς ἑλληνισμὸς, ἀντεπεξεληθὼν διὰ τῶν ἑλληνικῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων τόσον κατὰ πάσης ἑσωτερικῆς διαλυτικῆς ἀποπειρας ὅσον καὶ κατὰ παντὸς ἑξωτερικοῦ κινδύνου καὶ κατατροπώσεως τὸν τε Μαρξδεϊσμόν καὶ τὸν Ἰσλαμισμόν, οἵτινες ἠπειλήσαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Διαφυλάξας οὗτος τοιοῦτοτρόπως τὸ χριστιανικὸν δόγμα, ἀφοῦ ἀφωμοίωσε πρὸς ἑαυτὸν δι' αὐτοῦ πάντα τὰ περιστοιχίσαντα αὐτὸν ἢ ἐπιδραμόντα καὶ ἐγκατασταθέντα ἐν Ἀνατολῇ ξένα φύλα, διὰ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ καὶ μετέδωκεν αὐτὸ διὰ πολλῶν ἀγώνων εἰς πᾶσαν τὴν βορειοανατολικὴν Εὐρώπην, ἐπεχείρησε προσέτι σπουδαίας βελτιώσεις εἰς τε τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ κοινωνικὰ πράγματα φερούσας πάσας τὴν σφραγίδα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, μεταφυτεύσας μάλιστα πολλὰ μεγάλα αὐτοῦ βουλεύματα εἰς αὐτὴν τὴν Δύσιν, διότι καὶ αὕτη ἢ Μεταρρυθμίσεις εἰς ἣν ὀφείλεται ἢ χειραφίτησις ἀπὸ τῆς πνευματικῆς δουλείας πάντων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἶναι ἔργον τοῦ ἐλευθερίου ἑλληνικοῦ πνεύματος ἀποτελέσασα διὰ τῶν Παυλιανῶν τὸν ἀντίκτυπον ἐν Εὐρώπῃ τῆς μεγάλης περὶ εἰκόνων μάχης. Τὸ νομοθετικὸν π. χ. ἔργον ὅπερ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Τριβωνιανοῦ συνετελέσθη οὐ μόνον ἐρύθμισεν ἐπὶ αἰῶνας τὰ ἀστικὰς σχέσεις τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ πολλῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη τὴν ἀφετηρίαν τῆς σπουδῆς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. Τί δὲ ἄλλο εἶναι εἰμὴ ὁ ἑτεροθαλής τοῦ Παρθενῶνος ἀδελφὸς ὁ περιφημὸς διὰ τὴν ιδεώδη αὐτοῦ προσωνομίαν καὶ ἐπεξεργασίαν ναδς, ὁ καθιερωθεὶς εἰς τὴν λατρείαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας;

Εἶναι ἀληθές ὅτι πρὸς κατίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως ἀπητήθη πο-

λὺς χρόνος, ἢ δὲ μεταξὺ ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς γλώσσης πάλη ὑπῆρξε μακρὰ ἀλλ' ἐν τέλει ἀμφοτέρω κατίσχυσαν. Ἐν τῷ ἴδρυνθέντι ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου Κράτει, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία, ἡ φιλολογία, ἡ κοινωνία ἐξηκολούθουν ὀμιλοῦσαι τὴν ἑλληνικὴν, ἐπίσημος κατ' ἀρχὰς γλῶσσα ἦτο ἡ λατινικὴ. Ὁ Μ. Κωνσταντίνος λατινιστὴν προσηγόρευσε τοὺς πατέρας τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἵνα ὅμως ὁ λόγος αὐτοῦ γένηται ἀντιληπτὸς, ἐδέησε νὰ μεταφρασθῆ εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Ὁ Ἄρκάδιος ὅμως ἐξήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ συντάττωσιν ἑλληνιστὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καίτοι δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς κωδικοποίησας τοὺς νόμους ἐν τῇ λατινικῇ ἤξωσε νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὴν εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς καὶ ἀστικὰς σχέσεις, ἐν τούτοις αὐτὸς οὗτος ἠναγκάσθη κατόπιν νὰ ἐκδώσῃ τὰς λεγομένας Νεαράς διατάξεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ἐπισήμως ὅτι πράττει τοῦτο διότι ἡ «Ἑλλήνων φωνὴ» εἶναι «ἡ κοινὴ, ἢ συνήθης, ἢ πᾶσι γνώριμος». Καὶ μετ' ὀλίγον Ἀνατολὴ καὶ Δύσις ἀνεγνώρισαν τὸν ἑλληνικὸν τοῦ Κράτους τούτου χαρακτῆρα. Ὁ μὲν Ἄραβς Ἀβουλφαράκ ὀνομάζει πρῶτον ἑλληνα βασιλεῖα τὸν ἄμεσον τοῦ Ἰουστίνου Β' διάδοχον Τιβέριον, ἀπὸ δὲ Ἡρακλείου οἱ βασιλεῖς ἀποβαλόντες, κατὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, τὴν ρωμαϊκὴν γλῶσσαν, διετέλουν ἑλληνίζοντες».

Καὶ αὕτη δὲ ἡ προσωνομία Βυζαντινοῦ ὑπῆρξε τελείως ξένη πρὸς τοὺς μεσαιωνικοὺς ἡμῶν προπάτορας, διότι οὗτοι ἐκάλουν ἑαυτοὺς ἢ Ρωμαίους ἢ Γραικοὺς, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ὀριστικῶς πλέον ἑλληνας. Καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας δὲ αἱ δύο προσωνομίαι περιεσώθησαν ἐκ παραλλήλου, μέχρις οὗ ἢ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελθοῦσα πρώτη ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἀπαλείψασα αὐτὰς καθιέρωσεν ἐπισήμως τὰ τιμώτατα τῆς γλώσσης ἡμῶν ὀνόματα Ἑλλάς, ἑλληνες, ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ Κράτος, Πανελλήνιον. Μετα-

ἐν τῆς 29 Μαΐου 1453, καθ' ἣν ὁ μεγαλομάρτυς βασιλεὺς ἐκάλεε τοὺς μὲν συναγωγιστὰς αὐτοῦ ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων, τὴν δὲ Κωνσταντινούπολιν ἐλπίδα καὶ χαρὰν πάντων τῶν ἐλλήνων, καὶ τῆς σημερινῆς ἀρθρογραφίας τοῦ ἱστοριογράφου τῆς «Ἀτῆ», ἐμεσολάβησέ τι δυνάμενον νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν προσωπομίαν ἡμῶν καὶ μᾶς χαρακτηρίσῃ ρωμηοὺς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐμπαθοῦς εὐαισθησίας αὐτοῦ;

Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἂν σήμερον λεγώμεθα Ἕλληνες, ἂν ὁμιλώμεν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἂν οἱ πατέρες ἡμῶν προσέθησαν οὐκ ὀλίγας σελίδας δόξης εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἂν ἡμεῖς αὐτοὶ σήμερον ἐν μόνον ἱερὸν μῆλημα ἔχωμεν νὰ συμπληρώσωμεν τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν, πάντα τὰ εὐεργετήματα ταῦτα ὀφείλομεν εἰς τοὺς μεσαιωνικοὺς ἡμῶν προγόνους. Τὸ ἔθνος ἡμῶν ὁμολογουμένως διήλθε διὰ κρισιμοτάτων περιπετειῶν, ἀλλὰ δὲν ἠφανίσθη. Ἀπὸ Βορῆα διάφοροι πολέμοι οὐ μόνον κατέλαβον τὴν Θράκην καὶ Μακεδανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐνεκατεστάθησαν πολυάριθμοι καὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Οἱ Ἀραβες ἐδέσποσαν καὶ αὐτῆς τῆς Κρήτης. Ὁ ἑλληνισμὸς δὲν διεσώθη τότε εἰμὴ διὰ λαμπρῶν κατορθωμάτων τῆς ἑλληνικῆς μοναρχίας καὶ δι' ἐπιτηδείων πολιτικῶν, διοικητικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἐνεργειῶν. Ὅτε ὁ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἀνέκτισε τὴν κρητικὴν Μεγαλόνησον ἐκ τῶν Ἀράβων, ὁ ἑλληνισμὸς ἔπνεεν ἐν αὐτῇ τὰ λείψια. Ὁ Φωκᾶς ἐκάλεσε τότε ἐκεῖ νέους ἐποίκους Ἕλληνας καὶ ἀνεξωπύρησε τὴν πίστιν τῶν κατοίκων, οὕτω δὲ ἡ Κρήτη ἀπέβη καὶ πάλιν καὶ διατελεῖ μέχρι τῆς σήμερον τὸ ἀσφαλέςτατον τῆς συγχρόνου ἡμῶν ἐλευθερίας ὄρητήριον.

Διὰ τοιούτων καὶ ἀναλόγων κατορθωμάτων διεσώθη ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν συνείδησις, ἡ κατοχυρωθεῖσα εἰς τὰ στήθη τῶν γενεῶν ἐκείνων αἰτινες ἀπετέλεσαν τὴν ἐστίαν τὴν διατηρήσασαν ἄσβεστον τὸ πῦρ τῶν ἱερῶν

ἀναμνήσεων ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων διεξήχθησαν ὅλα τὰ κινήματα τὰ σχεδιάσαντα τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὁ θρησος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅστις διδάσκει ἡμᾶς πῶς παρεσκευάζετο τὸ πρῶτον πρὸς κατάλυσιν τῆς τουρκικῆς δουλείας ἐπαναστατικὸν κίνημα, ἔχει διαρκῶς διὰ στόματος τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλομάρτυρος τῆς 29 Μαΐου. Ὁ Βλαχάβας ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐπαναστατικοῦ αὐτοῦ κινήματος ὥρισε τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔπεσεν ἡ Κωνσταντινούπολις, τὸ δὲ ἐπιφανέστερον ὄλων τῶν σχετικῶν γεγονότων, αἱ δύο πρῶται καὶ μεγάλαι τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἔθνικου ἡμῶν ἀγῶνος ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ἀρχόμεναι τοῦ ἔργου αὐτῶν ἰδοξολόγησαν τοὺς ἀειμνήστους ἡμῶν αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐὰν ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἡ θρησκεία, ἀποτελοῦσι τὰ κεφαλαιώδη συστατικά τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ὑποστάσεως ἐνὸς ἔθνους ποῖα ἄλλα περιφανέστερα δείγματα ἐθνικοῦ ὄρασμοῦ, συνεχροῦς, ζωηροῦ καὶ ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ἀντεπεξερχομένου κατὰ ἀτελευτήτων ἐμποδίων, διαρκῶς δὲ διὰ τῆς ὑπεροχου αὐτοῦ ζωτικότητος καὶ τῆς θαυμαστῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὰ ἰδεώδη καὶ τὰς παραδόσεις τῆς φυλῆς πάντοτε ἐπικρατοῦντος, ἔχουσι νὰ μᾶς δείξωσιν οἱ διαμφισβητοῦντες τὰ ἐθνικὰ καὶ ἱστορικὰ ἡμῶν δίκαια ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου;

Δὲν ἀρκοῦσιν ὅλοι οὗτοι οἱ τίτλοι ἵνα δημιουργήσωσιν ἀπὸ τε ἱστορικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως δικαιώματα ἀναφαίρετὰ ἐπὶ ἐνὸς τόπου δι' ἕνα λαόν; Ἀλλὰ δὲν μᾶς φαίνεται παρ᾽ ἑξενος ὁ τρόπος τῆς διανοήσεως ταύτης τῶν τουρκικῶν ἐφημερίδων. Ἡ ἀφύπνισις εἶναι πάντοτε δύσκολος κατόπιν ὑπερτετρακοσιετοῦς πλάνης, ἥτις ἔπεισεν αὐτὰς ὅτι ἡ βία καὶ μόνη δύναται νὰ ἀποτελέσῃ κεφάλαιον πρὸς πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπικράτησιν. Τὸ ἀτύχημα δὲ δι' αὐτὰς εἶναι ὅτι εὐρέθησαν ἀνεμέτωποι στοιχείου ἀποτελέσαντος τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ ἀνα-

τολικοῦ οἰκοδομήματος καὶ ἀντιμετωπίσαντο πολὺ μεγαλειτέρας θυέλλας ἐξ ὧν δὲν ὑπέκυψε διότι τίποτε δὲν ἠδυνήθη νὰ μειώσῃ πῆν πίστιν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν δύναμιν τῆς Φυλῆς ἡμῶν. Διὰ μέσου τῶν ἀθλιότητων καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων, ὁ Ἕλλην πάντοτε διέκρινε λάμποντα τὸν ἔθνικὸν ἀστέρα καὶ τὴν εἰς τοὺς ἐπιγόνους ὑπεσχημμένην Ἑλλάδα περιβεβλημένην τὸν φωτιστέφανον τῆς δόξης. Ἐγνώριζε πάντοτε οὐκ ἢ Ἑλλάς αὕτη ἦτο ἀφθαρτος διότι ἐξεπροσώπει τὴν ὠραιότεραν καὶ μεγαλειτέραν Ἰδέαν, ἡ δὲ Ἰδέα ὑπῆρξε πάντοτε ἀθάνατος καὶ ποτὲ ἡ Βία δὲν κατίσχυσε αὐτῆς. Τὸ πάτριον ἡμῶν ἔδαφος . . . . . οἱ Πέρσαι τὸ ἐπέδραμον, οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κατέλαβον, οἱ βάρβαροι τὸ ἐδήσαν καὶ τὸ ἐλεηλάτησαν, οἱ Λατῖνοι τὸ κατέκτησαν. Νορμανδοὶ ὀπλιταὶ καὶ γενίτσαροι τουρκοὶ, ἄραβες πειραταὶ καὶ βενετοὶ κονδοτιέροι ὅλοι οἱ τύραννοι διεδέχθησαν ἀλλήλους, ἐξαφανιζόμενοι κατόπι μῆς ἐφημέρου βασιλείας ἐνῶ ἡ Ἰδέα ἀνεγεννᾶτο ἰσχυροτέρα ἢ φυλὴ ὑφίστατο κἀντιοτε, ἕκαστος δὲ αἰῶν, ἀπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους μέχρι τοῦ Κανάρη, ἐξανίστα καὶ ἕνα νέον ἦρωα.

Ἦλθε στιγμή καθ' ἣν τὸ κράτος τῶν Τούρκων ἐφάνη ἀκατάβλητον, ἦλθε στιγμή καθ' ἣν οἱ Βούλγαροι μᾶς ἠπειλήσαν σοβαρῶς, στιγμή καθ' ἣν αὐτὴ ἡ Αὐστρία ἠδύνατο νὰ στήσῃ θριαμβεύοντας τοὺς αἰετοὺς αὐτῆς ἐπὶ τῶν πυλῶν τῆς Θεσσαλονίκης, στιγμή καθ' ἣν ὁ θρακικὸς καὶ μικρασιατικὸς ἑλληνισμὸς ἐπὶ πενταετίαν ὅλην αὐτὸς μόνος ἀποκεκλεισμένος πάσης ἀρωγῆς ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ ἐπὶ μόνῃ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἰσχύος στηριζόμενος, διεξήγαγε τὸν τραυτέρον κατὰ τῆς νεοτουρκικῆς μάχης ἀγῶνα. Δὲν ἐποθήθημεν διότι πάντοτε ἀκμαῖον ὑφίστατο ἐν ἡμῖν τὸ ζώπυρον τῆς πίστεως ἡμῶν ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς Φυλῆς μας καὶ τὸν θρίαμβον τῆς Ἰδέας. Ἡ Βία δύναται νὰ θριαμβεύσῃ πρὸς στιγμήν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἑρῆς εἶχε στρατοπεδεύσει ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Αἱ ἡμέραι ὅμως αὐταὶ εἶναι ἠριθμημέναι ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης, τί δὲ σημαίνουσιν ὀλίγα ἡμέραι δοκιμασίας ὅταν ἔχη τις ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν αἰωνιότητα . . . . . «Καὶ ἄλλους μείζονας ἐφάγαμε».

ἘΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΤΟ ΦῶΣ

Ἡ Μεγάλη τῆς Ἀμερικῆς Δημοκρατία ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα εἰς τὴν γηραιάν Εὐρώπην ἐξ ἧς ἀπέρρευσε.

Ἡ ἀπέμβασις αὐτῆς εἰς τὴν ἀπειλήσαν τὴν μητέρα αὐτῆς συμφορὰν ἐπῆλθεν ἀκριβῶς κατὰ τὴν κρισιμωτέραν περίοδον τοῦ τραχέος αὐτῆς ἀγῶνος κατὰ τῆς ἀγωγίας ἐπιθέσεως τοῦ κτηνώδους τῆς βίας συστήματος, ἐξ ἧς ὀλίγου δεῖν κατέρρευσε τὸ εὐρωπαϊκὸν οἰκοδόμημα, καὶ ὁ πολιτισμὸς, οὗτινος φορεὺς ἀνεδείχθη ὁ νέος κόσμος ἀνὰ τὰς ἀχανεῖς ἀμερικανικὰς ἐκτάσεις, ἀποκατεστάθη τῇ ἀρωγῇ αὐτῆς εἰς τὰς ἀρχικὰς αὐτοῦ βάσεις πρὸς συνέχισιν τοῦ ἐξανθρωπιστικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς Εὐρώπης, ἀνευ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν κεφαλαίων δι' ὧν ἐφοδιάσθη καταλείπων τὸ πάτριον ἔδαφος ὁ ἀμερικανικὸς κόσμος, βεβαίως δὲν θὰ ἠδύνατο μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιδόσεως νὰ ἀναπτύξῃ τὴν δραστηριότητα ἐκείνην ἣτις ἀπέτέλεσε τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς νέας μεγάλης πύργου τοῦ Ἀτλαντικοῦ κοινωνίας, τῆς προοικισθείσης χάρις αὐτῇ μὲ τοὺς τελειοτέρους θεσμοὺς οὓς ἡ ἀκριβῆς μελέτη τῆς κοινωνιολογίας ἀπεκάλυψε, θεσμοὺς ἐστερημένους τῶν προκαταλήψεων καὶ τῶν περιορισμῶν καθ' ὧν ἐπὶ δεκαετηρίδας ἐπάλειεν ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος ἵνα μεναβιάσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἀτραπῶν τοῦ σκότους καὶ τῆς δεσποτείας εἰς τὴν λεωφόρον τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν, αἵτινες δὲ, ἀπέτελεσαν τὸ ἀσφαλέστερον κεφάλαιον τῆς προαγωγῆς καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ νέου κόσμου. Ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς Εὐρώπης τὸ ἔργον τῆς συστάσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς μεγάλης Πολιτείας θὰ ἦτο τελείως ἀνεφικτον. Τὸν σπινθῆρα ὅμως τὸν ἐποίησαν ἀπεκόμισε φεύγων ἐξ Εὐρώπης ὁ νέος κόσμος, οὗτινος τόσον περιλάμπρον ἐποίησατο χρῆσιν, δημιουργήσας τὸ εὐρὸν στάδιον ἐφ' οὗ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἐκαρποφόρησε πᾶσα εὐγενὴς ἰδέα καὶ ἀνεπτύχθη ἡ θρασιότερα ἀμιλ-

λα πρὸς ἠθικὸν, πνευματικὸν καὶ ὕλικόν ἐξωραϊσμὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπέδωκε τῇ στιγμῇ ταύτῃ μετὰ τοσαύτης αὐτοθυσίας, ἐπιδείξας τὴν μᾶλλον μεγαλόφρονα ἀλληλεγγύην πρὸς ἄμυναν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀποβάντος κοινὸν τῆς ἀνθρωπότητος κτῆμα εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καὶ καταρτίψας τόσον πανηγυρικῶς καὶ εὐγλώτως τὰς σκανδαλώδεις περὶ ἀντιθέσεων μεταξὺ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου θεωρίας, ὡς σατανικῶς ἐπειράθη ἢ τευτονικῇ διπλωματία νὰ ἐκμεταλλεῖται, κρούουσα ἐν στιγμῇ ἀμηχανίας πρὸ τινῶν μηνῶν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου τοῦ δῆθεν ἀπειλοῦντος τὰς εὐρωπαϊκὰς κοινωνίας ἐξ Ἀμερικῆς, κοινὸν ἐχούσας καθήκον νὰ λάβωσι μέτρα κατὰ τοῦ προβάλλοντος νέου ἐκ τοῦ νέου κόσμου Ἐφιάλτου.

Ἐὰν δὲ τοιοῦτον εἶναι τὸ μέγα συμπέρασμα ὅπερ προβάλλει ἐκ τῆς ἀνεκτιμήτου συνδρομῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ κόσμου κατὰ τὴν φροβερὰ κρίσιν ἣν διέτρεξεν ἡ Εὐρώπη, ἰδίως δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνατολικοὺς λαοὺς καὶ δὴ τοὺς Ἕλληνας, ἡ ἀρωγὴ αὕτη περιεβλήθη μορφὴν ἀληθοῦς προνοίας, ἐπελθούσα ἀκριβῶς ἐν στιγμαῖς ὑστάτης ἀπογνώσεως καὶ τὸ ἠθικὸν καὶ ὕλικόν αὐτῆς βάλασμον ἐπιθέσασα μετὰ τοσαύτης γενναιοφροσύνης καὶ στοργῆς ὥστε νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν παρήγορον καὶ σωστικὴν ἐλπίδα τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν μέριμναν τῆς μεγάλης ἀνθρωπότητος πρὸς τὸ ταλαιπωρούμενον ἡμῶν ἔθνος.

Πράγματι δὲ κατὰ τὴν μακρὰν καὶ τραχεῖαν περιόδον τοῦ ἀγρίου νεοτουρκικοῦ χειμῶνος, ὅτε δαιμονιωδῶς περὶ ἡμᾶς ἐσύριζεν ὁ ἀπαίσιος ἐξοντωτικὸς βορρᾶς τῆς νεοτουρκικῆς μανίας, ἀποκεκλεισμένοι δὲ ἡμεῖς, ἔρμαιον τοῦ μαινομένου ἐξοντωτικοῦ στροβίλου ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπικοινωνίας πρὸς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, διεξήγομεν τὸν ἀπεγνωσμένον κατὰ τοῦ ἀναμένοντος ἡμᾶς ὀλέθρου ἀγῶνα, ὡς μόνον ἀγωγὸν ἀδελφικῆς μερίμνης καὶ θάλπου ἡσθάνθημεν φερομένην πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀμερικανικὴν πνοήν, θὰ μείνῃ δὲ πάντοτε

ἀνάγλυφος παρ' ἡμῖν ἡ λεπτότης καὶ τὸ ἀμετάπτωτον ἐνδιαφέρον μεθ' οὗ τὰς περιπετειᾶς τῆς ἀνίσου καὶ ἀπέλπιδος ἡμῶν πάλης παρηκολούθει ἡ ἀμερικανικὴ διπλωματικὴ ἀποστολή, πλειστάκις τὴν εὐεργετικὴν αὐτῆς μεσολάβησιν πρὸς μετριάσιν τῆς λύσσης τοῦ νεοτουρκικοῦ θηρίου ἀσκοῦσα καὶ τὰς χαινοῦσας τοῦ ἔθνους ἡμῶν πληγὰς ἐπιζητοῦσα νὰ ἀνακουφίσῃ, αὕτη τηροῦσα ἐνήμερον πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον τῶν λεπτομερειῶν τῷ ἐν ἀρχομένῳ εἰκοστῷ αἰῶνι συντελουμένου ἐν ταῖς ἐσχαιαῖς ταύταις τῆς Εὐρώπης μεγάλου δράματος, τῆς προγραφῆς καὶ τῆς ριζικῆς ἀπαλείψεως διὰ τῶν βαρβαροτέρων καὶ τῶν μᾶλλον ἀνηλεῶν καὶ ἀπανθρώπων μεθόδων ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐθνῶν τῶν ἀρχαιότερων καὶ πολυτιμότερων τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἀνατολῇ παραγόντων μοναδικῶν κεφαλαίων τῆς ἀναβιώσεως τοῦ τόπου τούτου.

Εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος εἰς ἣν μετεβλήθη ἡ ὄργωσα Ἀνατολή, κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν θρήνων καὶ τοῦ ὄδυρμου ἡμῶν συνηντήσαμεν πάντοτε ἀνοικτὴν τὴν θεριμὴν ἀμερικανικὴν ἀγκάλην, ἐτοίμην νὰ δεχθῆ τοὺς πόνους ἡμῶν, οὐ μόνον ἵνα μεταβιάσῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς ὀμαίμονας ἡμῶν ἀδελφοὺς, τοὺς ἐν τῇ φιλοξενίᾳ αὐτῆς χώρα ἀπολαύοντας τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας, πληθύνοντες καὶ εὐήμεροῦντας καὶ τὸ μεγαλῆσον καὶ τὴν δόξαν ἐν μέσῳ τῆς προστατευτικῆς τοῦ ἀμερικανικοῦ περιβάλλοντος στοργῆς τῆς ἰδίας ἡμῶν πατρίδος ἀπεργαζομένων καὶ σφυρηλατοῦντας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς φροντίδος καὶ ὑπερόχου φιλάνθρωπίας τὴν ὁδὴν ἡμῶν μετριάσῃ. 15000 ὄλας λιρῶν ἢ φιλάνθρωπικὴ ἀμερικανικὴ εἰταιρεία διὰ τὴν Τουρκίαν διέθεσε χάριν τῆς λειτουργίας τῶν συσσιτίων καὶ τῆς περισυλλογῆς τῶν ὁμογενῶν παιδίων, ὧν αἱ οἰκογένειαι εἴτε διὰ τῆς στρατολογίας εἴτε διὰ τοῦ ἀμειλίχτου διωγμοῦ ἐξεδιώχθησαν τῶν ἐστιῶν αὐτῶν καὶ ἐξοντώθησαν, χάριν ἐν γένει τῆς προστασίας καὶ ἀνακουφίσεως τῶν θυμάτων τῆς νεοτουρκικῆς θηριωδίας.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν κατὰ

τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἀναγεννήσεως, καθ' ἧς διαβλέπουσι τὴν ἡὲ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν εἰς τὰ προαιώνια αὐτῶν δίκαια, δὲν δύνανται νὰ μὴ στρέψωσι μετὰ συγκινήσεως εὐγνώμονος τὰ ὄμματα πρὸς τὴν μεγάλην Πολιτείαν, ἧς τὸ ὄνομα θὰ διεγείρῃ πάντοτε ἐν ἡμῖν τὰ ἀγνότερα αἰσθήματα βραδείας εὐγνωμοσύνης.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἄλλὰ ὁ χωρισμὸς καὶ ἡ διάκρισις αὐτὴ εἶνε ὅλως ἀθάϊρετος ὡς θὰ καταδείξῃ ἡ ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῶν παρατεθέντων ἑδαφίων.

Ὁ Δυτικὸς διατριβογράφος πρὸς διασάφησιν τῆς ἰδέας αὐτοῦ περὶ τῆς τῶν κλειδῶν ἐξουσίας λέγει τὰ ἑξῆς: Chez les peuples de l'Orient, les clefs étaient considérées comme le symbole de l'autorité, accordée à celui qui le recevait, qu'il s'agit d'une maison ou d'une ville. Ainsi, nous lisons dans Isaïe (ch. 22. v. 20): «J'appellerai mon serviteur Eliacim . . . et je mettrai sur les épaules la clef de la maison de David: il ouvrira, et personne ne pourra fermer; il fermera, et nul ne pourra ouvrir je lui donnerai la puissance», Tel sera le pouvoir de Pierre dans le royaume du Christ: il pourra l'ouvrir, y admettre les fidèles à la participation des biens célestes; il pourra fermer en exclure ceux qu'il en jugera indignes» (Ἐ. ἄ. σελ. 135).

Ὅτι ἡ ἐκφρασις: Καὶ δώσωσι τὰς κλεῖς κτλ. σημαίνει ἀποναμὴν ἐξουσίας, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. Ἐρωτῶμεν μόνον ποίου εἶδους ἐξουσία ἦτο ἡ ἀπονεμηθεῖσα τῷ Πέτρῳ; ποῖον δηλ. τὸ περιεχόμενον τὸ συνιστῶν τὴν ἐν λόγῳ ἐξουσίαν; Ἐάν, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ διατριβογράφος, ἐκλάδωμεν αὐτὴν ὡς περιέχουσαν τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνοίγειν τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ δέχεσθαι τοὺς πιστοὺς εἰς αὐτὴν, καὶ τἀνάπαλιν, τὸ δικαίωμα τὸ κλείειν καὶ ἀποκλείειν ἀπ' αὐτῆς τοὺς κρινόμενους ἀναξίους, γεννᾶται εἰκοθεν ἄλλο ἐρώτημα: Ποῖοι οἱ ὄροι ἢ λόγοι τῆς εἰσαγωγῆς, ποῖοι δὲ τὸναντίον οἱ τοῦ ἀποκλεισμοῦ; Ὡς τοιαῦτα δὲν θὰ ἀρνηθῇ ὁ διατριβογράφος ὅτι εἶνε ἀναμφιδόλως διὰ μὲν τὴν εἰσοδὸν μετάνοια ἐφ' οἷς κακῶς πρότερον ἔπραξαν καὶ συγχωρηταίς τῶν ἡμαρτημένων (Κολ. Α'. 22) διὰ δὲ τὸν ἀπο-

κλεισμὸν— παρακοὴν καὶ ἀπειθείαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀμετανόητον καὶ θανασίμως ἀμαρτάνειν (Ματθ. ιη'. 17. Α'. Κρ. Ε'. 5). Ἄλλὰ τὸ δέχεσθαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς μετανοούντας καὶ συγχωρήσεως τυχόντας καὶ τὸ ἀποκλείειν αὐτῆς τοὺς παρηκούς καὶ ἀμετανόητους καὶ θανασίμως ἀμαρτάνοντας δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ αὐτὸ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἄβτη τὸ μὲν λύειν μεταχειρίζεται καὶ ἐν τῇ συνήθει σημασίᾳ (= ἀπολύειν τῶν δεσμῶν) καὶ ἐν τῇ μεταφορικῇ (= ἀφίεναι συγχωρεῖν ἁμαρτίας (πρβλ. Ἡσ. Μ'. 2) λέλυται αὐτῆς ἡ ἁμαρτία» Σοφ. Σειράχ ΚΗ'. 2. «αἱ ἁμαρτίαι σου λυθήσονται» Ἀκ.στ'. 37. «ἀπολύετε καὶ ἀπολυθήσεσθε» ἸΓ'. 2 «ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου» διὰ δὲ τοῦ δῶσαι, δεῖν, εἰκονίζει τὴν πρόσδεσιν τῶν ἁμαρτημάτων ὡς τινος φορτίου καὶ βάρους ἐπὶ τοῦ ἀμετανοήτου καὶ πεπρωμένου, ἐν μεταφορικῇ ἐννοίᾳ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀκριβῶς τὸ δεσμεῖν ἰσοδυναμεῖ τῷ κρατεῖν τοῦ Ἰωάννου (= μὴ λύειν, μὴ συγχωρεῖν. Κ'. 23) Κατὰ ταῦτα τὸ: καὶ δώσωσι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν εὐρίσκειται εἰς στενωτάτην σχέσιν μετὰ τοῦ: καὶ ὁ ἐάν δῶσης . . . ὡς αἴτιον καὶ αἰτιατόν, ὡς ἀρχὴ καὶ συνέπεια, ὡς περιέχον καὶ περιεχόμενον ὡς τοιαῦτα δὲ εἶνε ἀχώριστα ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀναπόσπαστα, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ γνώρισμα ἀποτελοῦντα. Τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην σχέσιν καὶ ἐξάρτησιν ἀπ' ἀλλήλων φανεροὶ ἐξ ἄλλου καὶ ὁ σύνδεσμος καὶ εἰς τό: καὶ ὁ ἐάν δῶσης . . . ὅστις δὲν εἶνε παρατακτικὸς ἢ συμπλεκτικὸς, ἀλλὰ συμπερασματικὸς, ἢ ἐπεξηγηματικὸς, ἢ αἰτιολογικὸς (= διό, διὰ, ὅθεν, ὥστε). Ἡ παράταξις προτάσεων, ὧν ἡ ἐννοια λογικῶς εἶνε ὑποταγαμένη, εἶνε ἰδίωμα κυρίως τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ Ἀραμαϊκῆς, δὲν εἶνε ὁμοῦς ξένη καὶ τῶν ἐλλήνων συγγραφέων καὶ δὴ τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡροδότου (πρβλ. Ζολ. ὑπομν. εἰς τὸν Ἰωάν. 531)(1) Συνεπῶς τὰ ἑδάφια 18, 19 τοῦ ιστ'. τοῦ Ματθ. περιέχουσι δύο καὶ ὄχι τρία προνόμια ἀπονεμηθέντα τῷ Πέτρῳ. Ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ἔπειτα ὁ Κύριος εἶπε καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους: «ὅσα ἂν δῶσθε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν

(1) «Φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλονεικιδυνοτάτος καὶ (= ὄθεν) ἄρκτον ποτὲ ἐπιπερομένην οὐκ ἔτρεσον. (Ξ. Ἄνθ. 1, 9. 8.). Συνήθης καὶ ἐν τῇ Ἐκκλ. Ἀσματολ. «Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ (διό· δι) λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει.

τῶ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν λύσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται
λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ» (Μτθ. ιη'. 18.), ἔπεται
φυσικώτατα ὅτι δούς καὶ εἰς αὐτοὺν τὴν ἐξου-
σίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἔδωκεν ἐν ταύτῳ
ὡς τι ἀπαραίτητον καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, τὴν
πηγὴν ἐξ ἧς θὰ ἴντασαν τὸ δικαίωμα τοῦτο—
τὴν τῶν κλειδῶν ἐξουσίαν.

(ἔπεται συνέχεια)

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπισκοπεῖς ἐπισκέψαις.— Τῇ παρελεύσει Τε-
τάρτῃ ὁ παρὰ τοῖς ἑνταεῖθα συνανοητικῶν στρατευ-
μασι ἀπεσπασμένους ἀντιπροσώπων τῶν Ἑλληνικῶν
στρατιωτικῶν δυνάμεων συνταγματάρχης κ. Κατεχά-
κης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ καὶ
ὁ ὑπολοίαρχος κ. Φωκάς, β' κυβερνητικῆς τοῦ ἑλλη-
νικοῦ θωρηκτοῦ «Λήμιος», διαπεραιωθέντες εἰς Φα-
νάριον ἐπισκέφθησαν τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν, γε-
νόμενοι δεκτοὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετ' ἑξαιρετικῶν
καὶ μεσῶν ἐνδείξεων μεγάλης συμπάθειας τιμῶν.

Ἡ παρομιθία τῶν ἐπιστῶν ἐπισκεπτῶν διήρκεσεν
ἐφ' ἱκανόν, ἡ δὲ συνδιάλεξις ἔφερε χαρακτῆρα
φιλοστονίας συγκινήσεως. Κατὰ τὴν συνέντευξιν
πρωτότατο καὶ τινας τῶν σεβασμιωτάτων συνο-
δικῶν. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐπισκεπτῶν τὰ
συναδρισθέντα ὁμογενῆ πλήθη ἐκυστήθησαν αὐτοῖς
λευκενονοῦσαι δὲ κόραι ἔρραινον αὐτοὺς δι' ἀνθήων.

— Τὸν σεβ. Τοποτηρητὴν ἐπισκέψθη τῇ ἑβδομάδι
ταύτῃ ὁ ἀνταποκριτὴς ἀγγλικῶν ἐφημερίδων κ. Πράις.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων Συμβούλων.— Τῇ πα-
ρελεύσει Τετάρτῃ διεξήχθη τῇ 2 1)2 μ. ἐν τῇ αἰ-
θούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων συμβού-
λων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ, πα-
ρισταθέντων τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ 27
ἀντιπροσώπων τῶν ἑνορίων Πρωτευούσης.

Ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς κηρύττων τὴν ἐναρξιν τῶν
ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἐποίησατο μυστα τῆς
συνοδικῆς ἀποφάσεως καθ' ἣν ἡ Συνέλευσις ὄφειλε
νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν σύστασιν αὐτῆς, αὐτὴ αὐτῇ προ-
βαίνουσα εἰς τὴν ἐξέλ γειν τῶν ὄρων τοῦ καταρτι-
σμοῦ αὐτῆς, καθότι συνέπεια τῆς ἑξαιρετικῆς περι-
πέσεως τῆς πλήρους ἡλλείψεως Δ. Ε. Μ. Συμ-
βουλίου, τὸ ἀρμόδιον πρὸς ἐξέλεξιν τῆς νομιμότη-
τος τῶν ἐκλογῶν Σῶμα δὲν ὑφίστατο. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ
Συνέλευσις προέβη εἰς τὴν ἐξέλεξιν ἐνωστάως κατὰ
τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κοινότητος Βα-
λατᾶ, ἧτις καὶ ἀπερρίφθη, ὡς καὶ ἐνωστάως κατὰ
τῆς ἐκλογῆς Ἐυαγγελιστρίας Προσόδων Ταταούλων
ἧτις ὡσαύτως ἀπερρίφθη.

Ἐπὶ τοῖτοις ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς εἰσηγούμενος
τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων συμβούλων, ἀφοῦ ὑπέμνη-
σε τὸ ἑξαιρετικὸν τῶν περιστάσεων ἐνώπιον τῶν ὀ-
ποιῶν εὐρίσκειται τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὸ πλήθος
τῶν προκυνήτων ζητημάτων, ἔφηρε τὴν προέχουσαν
θέσιν ἣν μεταξὺ αὐτῶν κατέχει τὸ τοῦ καταρτισμοῦ
τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οὗτινος ἡ ὁλοκληρωτικὴ
ἔλλειψις καθίστατο ἀνά πᾶν βῆμα ἀισθητὴ, ἐφ' ᾧ
καὶ ἐξέφρασεν ἡ Α. Σεβασμιότης θεομᾶς τῇ ἱερᾷ
Συνόδῳ εὐχαριστίας, ἀναλαβούσῃ τὸ βῆρος τῆς ἀνα-

πληρώσεως τοῦ κενοῦ τούτου. Ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης
δὲ ἀκριβῶς τῆς ταχείας ἀναδείξεως τῶν νέων συμ-
βούλων ἐτηρηθήσαν μόνον αἱ ἀπολύτως ἐπιβαλ-
όμεναι θεμελιώδεις ἐκλογικαὶ διατάξεις.

Ποιούμενος ἐν τέλει ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς ἐκ-
κλησίαν εἰς τὴν πεφωτισμένην ψῆφον τῶν ἐκλογέων,
ἐξέφρασε τὴν πεποιθήσιν ὅτι θὰ προέλθωσιν ἀπ'
αὐτῆς σύμβουλοι ἀντάξει τῶν περιστάσεων.

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως κ. Π. Καρα-
θεοδωρῆ εὐχαριστήσας τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν, ἐξέ-
φρασε τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ τοιαύτη ἀνάμειξις τῆς ἱερᾶς
Συνόδου εἰς δικαιοῦματα τοῦ Συμβουλίου μὴ ἀπο-
τέλεση προηγούμενον. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελ-
φείας ὅμως ἀπαντῶν ἐξέφρασε τὴν λύσιν αὐτοῦ ἐπὶ
τῇ γενομένῃ διακρίσει μεταξὺ λαοῦ καὶ ἱεραρχίας,
ἧτις καὶ αὐτῇ προέχεται ἐξ αὐτοῦ, παρατηρήσας ὅτι
ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀναπληρώσασα τὸ Δ. Ε. Μ. Συμ-
βούλιον ἐξεπλήρωσε καθ' ἕνα ἐπιβεβλημῆνον
μὲν αὐτῇ, ἀλλὰ, καίπερ μὴ ἀπαιτοῦσα εὐχαριστίας ἐπὶ
τούτῳ, οὐχ' ἦττον δὲν θεωρεῖ εαυτὴν ἄξιαν καὶ μομφῆς.

Μετ' ὃ ὀρισθέντων ψηφολεκτῶν καὶ γενομένης
ψηφοφορίας ἀνεδείχθησαν Σύμβουλοι οἱ κκ. Ἄρ.
Χαραλαμπίδης, Ἄλξ. Κιοσόγλους, Στ. Καραθεοδο-
ρῆς, Ἄλ. Πατάς, Αὐρ. Σπαθῆρος, Γ. Ἀδοσίδης,
Σ. Καζανόβας καὶ Ἰ. Χατζόπουλος.

Δ. Ε. Μ. Συμβούλων.— Ὑπὸ τὴν προε-
δρίαν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ συνήλθεν ἐνθάκτος τὸ
Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, τοῦ ὁποῦ τοῦ τὰ μέλη προσεφώ-
νησε καταλλήλως ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς καὶ ὁ τακτικὸς
πρόεδρος Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος. Ἀπὸ μέ-
ρους τοῦ Συμβουλίου ἀπήντησεν ὁ ἐκ τῶν μελῶν κ.
Σόλων Καζανόβας, εἰτα δὲ ἀποχωρήσας τοῦ Σεβ.
Τοποτηρητοῦ τὸ Συμβούλιον ἠκολούθη ὑπὸ τὴν προ-
εδρίαν τοῦ τακτικοῦ αὐτοῦ προέδρου εἰς ζητήματα
τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ,

Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ.— Ὅριστικὸς πρόε-
δρος τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διωρίσθη ὁ Σεβ.
Μητροπολίτης Σαράντα Ἐκκλησιῶν κ. Ἄγυθ' ἄγγελος,
μέλη δὲ οἱ κκ. Ἄλ. Κιοσόγλους καὶ Χρ. Χαραλαμπίδης.

Ἡ περισυλλογὴ τῶν ὄρφανων.— Κατόπιν
ἐπιμόνων ἐνεργειῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἀρ-
χῶν ἐπετεύχθη ἡ ἀπόδοσις ἱκανῶν χριστιανοπαίδων
ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ὄρφανοτροφείου τοῦ ἁγκαθιδρυ-
θέντος ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἡμῶν Ὀρφανοτροφείῳ Πηγ-
κῆπου.

Οἱ ἔρρανοι ὃ ἐρ τῶν προσφύγων.— Ὑπὸ
τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ συνήλθε καὶ
αὐτῆς ἡ ἐκ τῶν ἑράνων ἐπιτροπὴ. Ὑπερ τῶν δο-
κίμασθέντων ἀδελφῶν ἡμῶν προσφερόθησαν δεξι-
λογα καὶ αὐτῆς ποσὰ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσαν
θέσιν κατέχει τὸ ἐκ 4000 λίρῶν ὑπὸ ἀνωμόμου προσ-
φερόθην ποσόν. Τὸ ὀλίγον ποσὸν τῶν ἑράνων κατὰ
τὴν ἔγγραφὴν ταυτὴν ἀνήλθεν εἰς 8.505 λίρας πλὴν
τῶν ἀνωθι 4000.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ Ὁ Φιλαδέλφειος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)	+ Ὁ Μέγας Πρωτοσύγγελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
+ Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἰ Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Μ. Βασιλείου Β' γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου	Χρ. Παπαϊωάννου Α' γραμματεὺς τοῦ Πατρ. γραφείου Κ. Ἰωαννίδης ἀρχιλογιστὴς τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχισυντάκτης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτησία προκαταβηλλομένη

Συνδρομὴ ἑτησία Λ. Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 1. Ἐν τῷ ἔσωτερικῷ φρ. 50.

ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ

Πῶς καὶ φλόγας ἐξαποντίζει καθ' ἡμῶν ὁ μισρὸς κάλαμος τῆς γνωστῆς σπείρας τῶν τουρκικῶν ἐφημερίδων, αἵτινες ἀνέλαβον τὸ εἰδεχθὲς ἔργον τῆς ἀναστηλώσεως πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τῶν κλασικῶν ἐμβλημάτων τῆς τουρκικῆς τακτικῆς, ὧν τὴν ἔννοιαν δὲν δύναται νὰ ἐξάγῃ ἢ μόνῃ ἢ ἀβρὰ γλῶσσα τοῦ τύπου τούτου ἢ τόσον εὐαρμοστός προσαρμοζομένη πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι τῆς τάξεως ταύτης τῶν νεωτεριστῶν τούρκων πατριωτῶν.

Ἐν τῇ λύσει αὐτῶν οὗτοι ἐκσπῶνι εἰς ἀνηκούστους ἔβρεις κατὰ παντὸς ἑλληνικοῦ καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἱερὸν πόλεμον ἐτοιμάζονται νὰ κηρῖξωσι κατὰ τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Ἡ ὑπέροχος θέσις ἦν ἐπαξίως τῶν μεγάλων

αὐτοῦ ἀγώνων καὶ ὡς τὸ δικαιοτέρον ἐπαθλον αὐτῶν ὁ ἑλληνισμὸς μέλλει νὰ καταλάβῃ ἐν τῇ νέᾳ διαμορφώσει τῶν ἔθνικῶν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Εὐρώπης, προκαλεῖ τὴν μῆνιν τῆς χορείας ταύτης ἥτις παρὰ τὰς οἰκογενειακὰς ἀντεγκλήσεις ἀποδεικνύεται ἀληθῆς κληρονόμος καὶ συνεχιστὴς τοῦ πνεύματος καὶ τῶν μεθόδων τῆς νεοτουρκικῆς συμμορίας. Αἱ βανασώτεραι ἀποστροφῆ καὶ αἱ τερατωδέστεραι θεωρεῖαι παρελαύνουσιν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἰκδὰμ», ἥτις ὡς ἐγκλημα καθουσιώσεως κατελόγισεν ἡμῖν τὴν διεκδίκησιν τῶν ἱστορικῶν καὶ ἔθνικῶν ἡμῶν δικαίων, χαρακτηρίζουσα μὲ τὴν μᾶλλον ἀναίσχυντον γλῶσσαν τὰς ἀπαιτήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς πατρικῆς ἡμῶν κληρονομίας, πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὀποίας ἐπὶ σειρὰν αἰῶνων ὁ ἑλληνισμὸς ἐπιμόνος ἠγωνίσθη.

Ὁ ἀρθρογράφος οὗτος μὲ μοναδικὸν κυ-

νισμόν διαμφισβηταί τοὺς περιφανεστέρους τίτλους, ἱστορικοὺς καὶ κοινωνικοὺς, ἔθνοιο οὕτινο; ὀλη ἡ ἕπερτετρακοσιετῆς μαρτυρικὴ ζωὴ βροντοφωνεῖ ποτα ἰδανικὰ ἐμφωλεύουνο εἰς τὰ στήθη αὐτοῦ ἀποτελέσαντα τὸν πολικὸν ἀστέρα τῆς τρικυμιώδουο ἔθνικῆς σταδιοδρομίας αὐτοῦ, ὅστις διὰ μέσου ἀτελευτήτων περιπετειῶν μεστών τῶν ὄραιοτέρων σελίδων αὐτοῖθυσίας, καθωδήγησε τὸ σκάφοο ἡμῶν εἰς τὸν σταθμὸν τῆς σήμερον. Ἐχουσι δὲ τὸ θράσοο οἱ νεοτουρκικοὶ οὗτοι ταρτοῦφοι, οἱ ἔθνικοὶ οὗτοι ἀληται, οἱ ἔκπτωτοὶ καντὸο δικαιοῦματοο ἔθνικοῦ ἐντὸο τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, ἡν ἐμόλυναν καὶ ἐξεμύζησαν διὰ τῆς στυγερωῦ αὐτῶν πολιτείας, οἱ πανηγυρικῶο ἀποκηρυχθέντεο ὑφ' ὀλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ὅοτιοο ἐξέφερε τὴν τελευταίαν καταδικαστικὴν λέξιν κατὰ τῶν ἀγρίων αὐτῶν λεγεῶνων, νὰ κόπτονται καὶ νὰ θόρυβῶοι περὶ τῶν δικαιοῦματοῦ αὐτῶν.

Ἄλλὰ ἔχουσι δικαιοῦματα οἱ κακοῦργοι, οἱ [ἐγκληματαῖο, οἱ δῆμοι καὶ οἱ σφαγεῖο; Τί δὲ ἄλλο παρὰ μία ἀλληλοδιάδοχοο σειρὰ βιαιοτήτων καὶ φμοτητῶν ὄργιων καὶ κραιπάλης κατορχουμένηο ἐπὶ τοῦ τιμίου χριστιανικοῦ σώματοο, εἶναι τὸ ἀπὸ τῆς ἀλώσεωο καὶ ἐντεῦθεν ἀσκηθὲν πολιτικὸν συστημα, δὲν ἀποτελεῖ δὲ χονδροειδῆ εἰρωνίαν παντὸο κοινωνικοῦ δικαιοῦματοο καὶ τὴν οἰκηρωτέραν διάψευσιν αὐτοῦ, ἡ πολιτεία ἡ ἔγκαινοσθεῖοοα διὰ τῆς τριημέρου σφαγῆο] καὶ τῆς λεηλασίας τῆς πειούσης Πόλεωο, ἡ ὡο ἐμβλημα καὶ ἀπαρχὴν τοῦ σταδίου αὐτῆο τάξασα τὸν ἔξανδραποδισμόν παντὸο χριστιανικοῦ, ἡ μετὰ τοσαύτηο ἀκριβείας συνεχισθεῖοα καὶ ἀριστοτεχνικῶο τελειοποιηθεῖοα κατὰ τοὺο χρόνουοο τούτουο διὰ τῆς τελευταίας φοβερωῦο ἐκατόμβηο!

Ἴδοο οἱ τίτλοο καὶ τὰ ἐφόδια μετὰ ζῶποιοα κατήλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆο κοινωνικῆο καὶ ἔθνικῆο βιοπάλης τὸ ἐπὶ τῶν ὄρειπίων τοῦ πίπτοντοο ἔλληνομοο ἰδρυθὲν πολιτικὸν καθεστώο, ἀποτελέσαν τὸν βαρὺν ἐφιάλτην ὅοτιοο ἀπέπνιξε πᾶσαν ἔφειο προοδευτικὴν καὶ

κατεδίκασε τὸν εὐλογημένον τοῦτον τόπον εἰο μαρασμόν καὶ στεῖρωσιν. Ἄδίκωοο πειρῶνται νὰ καταστήσωοιν ὑπεύθυνα πρόσωπα καὶ ἐποχὰο ἐν αὐτοῖο ἀναζητοῦντεο τὰο αἰτίας καὶ ἀφορμάο τῆο ὀπισθοδρομικῆο καὶ τυραννικῆο αὐτῶν τακτικῆο, ἀπεναντίας ἡ ἀληθῆο ἱστορία μᾶο διδάσκει ὅτι εὐρέθησαν εἰο τὸ περιβάλλον τοῦτο καὶ ἀνθρωποο ἀνώτεροο αὐτοῦ, μετὰ φρόνημα ἀληθῶο ἀνθρώπινοο, ὀλοο ὄμοοο αὐτῶν αἰ ὀοκιμαῖο ἡστοχῆσαν διότι τὰ ἐνοτικτα, αἰ ἀρχαὶ καὶ αἰ παραδόοοοο αὐτοῦ, ἐνεῖχον τὰ σπέρματα ἀσιατικῆο λύμῆο.

Ἄλοο οἱ εὐρωπαῖοο συγγραφεῖο ὀμοφῶνωο διακηρύττουοιν ὅτι οἱ διάδοχοο τῆο βυζαντινῆο κυριαρχίαο δὲν ἐνεκατεστάθησαν μονίμωο ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου, οὐδὲ ἐρριψαν τὰο βάοοοοο πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου μονίμου, μετὰ ἐνομονοο πραγμάτων τάξιν, ἀλλ' ἀπετέλεσαν ὑπὸ κατασκήνωοιν ἀπλῶο στρατόπεδοο, κάτωθεν τῶν ποδῶν τοῦ ὀποιοῦ, ὡο γράφαι ποο ὀ περιφημοο ἱστορικὸο Ἄλβερτοο Σορῆλ, οὐδέποτε πλέον τὸ χόρτον ἐφύτρωο. Διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶο εὐθύο ὡο τοῦτο συνήνησεν ἐν τῆ πορείᾳ αὐτοῦ προσκόμματα ἀνοστέργβλητα καὶ κατέπεσεν ἡ πολεμικὴ αὐτοῦ ὄρη, ἡξῆτο καὶ ἡ φυσικὴ διάλυσιο καὶ ἀποσύνθεσιο, ἡο τὸ μοιραῖον κατάντημα οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ ἀνασπείρη.

Καὶ ἐγένοντο, εἶναι ἀληθὲο ἐν τῷ μεταξὺ ἀπόπειραο συνάξεωοο καὶ ὄργανώσεωο, ἀλλ' ἄπαοα ἔφειρον τὴν σφραγίδα τῆο ἀγρίαο καταδυναστεύσεωο παντὸο τοῦ ὑποδούλου, οὕτινοο ἡ εἰο αἶμα σώμα καὶ ἐργασίαν συνεχισφορὰ ἡτο ἀπαραίτητοο πρὸο σύστασιν καὶ κραταίωοιν τοῦ ἀθροῖοματοο τοῦ ὀνομασθέντοο ὀθωμανικῶν Κράτοο. Εἶναι γνωστώ ἐκ τῆο ἱστορίαο ὅτι ὀ Ἐρτογροῦλ ἀναχωρῶν ἐξ Ἴκονίου δὲν ἀπέφερε μετ' ἐαυτοῦ ἡ τετρακοσίαο μόνον τουρκικὰο οἰκογενείαο, χάριο δὲ εἰο τὸν ἔξισλαμισμόν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν καὶ εἰο τὸ σατανικὸν βούλευμα τοῦ Καρὰ-Χαλλῆ-Δξενδερελῆ, τοῦ ὀπινοητοῦ τοῦ παιδομαζώματοο, καὶ τῆο δι'

αὐτοῦ δημιουργίας μαχίμων καὶ φανατικῶν πολεμιστῶν, αἱ φάλαγγες τῶν ἠπιδρομέων ἐπυκνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τοῦ τουρκικοῦ συνόλου.

Ὁ πυρῆν ὁμως αὐτος σὺν τῇ χρόνῳ πρὸς ἀποφυγὴν ἀπὸ τῶν πιέσεων καὶ τῶν διωγμῶν διὰ τῶν ἀθρόων ἐξισλαμίσεων ἀνεπτύχθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε αὐτὴ ἡ ἐξουσία νὰ ἀρχίσῃ ἀντιπράττουσα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ, οὐχὶ βεβαίως ἐκ πνεύματος ἀνεξίθρησκείας, ἀλλὰ ἐκ πολιτικῆς ἀνάγκης, διότι ἐφόσον οἱ πιστοὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους δὲν ἀπετέλουν ἔθνος ἀλλὰ στρατὸν ἔχοντα ἀνάγκην ἐργατῶν, παραγωγῶν, φορολογουμένων, οἱ χριστιανοὶ ἦσαν ἀπαραίτητοι αὐτῇ. Ἡ δύναμις μὲν νὰ δεκατεύωνται τακτικῶς πρὸς ἀδιάκοπον ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ μωαμεθανικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ τὸ πολὺ αὐτῶν πλῆθος ἔπρεπε νὰ μείνῃ χριστιανικόν, δηλ. ὑπόδουλον, διὰ νὰ συντηρῇ διὰ τῆς ἐργασίας του τὸν στρατὸν ἐκεῖνον καὶ βαθμηδὸν ὀλόκληρα τὰ μουσουλμανικὰ πλῆθη, οὕτως ὥστε τὸ νὰ ἴηαι τις μουσουλμάνος νὰ ἀποβῇ τὸ ἐπικερδέστερον καὶ ἀκοπώτερον ἐπάγγελμα, ἀφοῦ ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ, ἡ παρουσία τοῦ ἀδеспότου τούτου ἐμπορεύματος τοῦ λεγομένου χριστιανοὶ ἦτο εἰς τὴν διάκρισιν αὐτοῦ.

«Ὀλην σχεδὸν τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὁ τοῦρκος, ὅταν δὲν πολεμᾷ, διέρχεται ἐν ὄκηρξιά λέγει ὁ *Tournefort* (I. σ. 25) τρώγων ὄρουζαν, πίνων ὕδωρ καὶ καφεῖν καὶ καπνίζων». Μὴ ἀκούμενος εἰς τοὺς τακτικούς ἐτησίους πόρους οὐς εἰσέπραττον, οἰσσυμπασῆδεαυτοῦ, περιήρχετο τὰ χωρῖα, καὶ ὅπως τὰποίμνια τῶν προβάτων καταβιβρώσκουν μέχρι τῆς ριζιστην νομῆν μὴ ἀφίνοντα τίποτε ὀπισθεν αὐτῶν, διήρπαζον τὰ πάντα: κεφάλαιον καὶ εἰσόδημα, ἄνθρωποι καὶ ζῶα, ἕκαστον ἔτος κατὰ τὴν περιοδείαν τῶν βῆθδων καὶ τῶν ἀγάδων, ὑφίσταντο πανωλεθρίαν. Πρὸς ἀκριβῆ ἀναμέτρησιν τῆς ἐκστάσεως τοῦ σοροῦ τῶν ἐρειπίων τῶν ἀθροισθέντων ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν χριστιανῶν πρῆπει νὰ ἀναγνῶνται τὰς ἐπιμελῶς τὰς ἀρηγήσεις τῶν ξένων περιηγητῶν, τοῦ

Tournefort, τοῦ *Olivier* κλ. «Ἐκτεθειμένοι νὰ βλέπωσι διαρκῶς ἀρπαζομένην ὑπὸ τοῦ ἀγᾶ τὴν ἰσχυρομυδίην αὐτῶν, ληστευόμενοι ὑπὸ τοῦ πασᾶ, δερόμενοι καὶ κλεπτόμενοι παρὰ τοῦ τυχόντος γενιτσαρῶν, οὐδεμίαν ἔχουσι διαθέσιν ἵνα ἀποσύρῳσιν ἐκ τῆς γῆς προϊόντα ἅτινα θὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἔχουσι τόσους λόγους νὰ μισῶσι. Ἡ εἰλαία καταστρέφεται, ἡ ἀμπελος ἐξαφανίζεται. Αἱ γαῖαι παρασύρονται ὑπὸ τῶν βροχῶν χωρὶς οἱ δυστυχεῖς οὗτοι Ἕλληγες ἀποθεταρρῶμένοι νὰ σκεφθῶσιν ὅπως ἔπανορθώσωσι τὰς ζημίας. Μόνον ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς ζωῆς καὶ τῆς πληρωμῆς τῶν φόρων, ὄθει αὐτοὺς εἰς τὴν συλλογὴν τῶν εἰλαίων καὶ τὴν σπόραν τῶν γαιῶν αὐτῶν. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἴση τῇ μηδενί εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀγᾶ δεσποζόμενα χωρῖα. Μόνον μερικὰ χονδροειδῆ ὑφάσματα κατασκευάζονται καὶ τινα γεωργικὰ ἐργαλεῖα πρωτόγονα. Αἱ γυναῖκες δὲν ἀπασχολοῦνται μὲ τίποτε ἄλλο σχεδὸν εἰμὴ νὰ ἐμβαλῶνουν τὰ παλαιὰ αὐτῶν καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν ἐνδύματα τὰ ὁποῖα φέρουσιν ὅσον δύνανται. Τὸ καινούργιον ἐνδυμα θὰ ἠρπάζετο ὑπὸ τοῦ σούμπαση ἢ ὑπὸ ἄλλου τινος τοῦρκου καὶ θὰ ἐξέθετεν αὐτοὺς εἰς ἐπιθέσεις. Οἱ τοῦρκοι δὲν ἐνεκαθιδρύθησαν ἐδῶ παρὰ διὰ νὰ καταναλώσωσι ἀκόπως καὶ ἀμερίμως τὴν παραγωγὴν τὴν ὁποῖαν ἄλλοι ἀποσύρῳσιν ἐκ τῆς γῆς. . . » (*Olivier, Voyage dans l'Empire Ottoman, II, σελ. 359-362*).

Κεκορεσμένος οὐχ ἦττον καὶ καπνίζων τὴν καπνοσύριγγα αὐτοῦ, ὁ ἀγᾶς εἶχεν ἀκόμη ἀνάγκην καὶ διαχύσεων τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν εἰς βῆρος τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν νεαρῶν ἐφήβων καὶ τῶν γυναικῶν. Μία τῶν προσφιλεστέρων διαχύσεων αὐτοῦ ἦτο νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐξωμότας εἰς τὰς ἐκκλησίας ἵνα παρῶδῳσι τὰς χριστιανικὰς ἱεροτελεστίας, παρισταμένων τῶν γυναικῶν τῆς περιφερείας γυμνῶν καὶ ἐκτεθειμένων εἰς πάσας τὰς προσβολὰς. Νὰ δοκιμάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ τυφελίου του ἐπὶ ὀμίλου τινος διερχομένων χριστιανῶν

χωρικῶν ἢ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν νύκτα τὴν εἴσοδον τῶν χριστιανικῶν οἰκιῶν καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν θύσιν τοῦ ἐκδιωκομένου συζύγου, κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν περιηγητῶν τούτων, ταῦτα ἦσαν αἱ μᾶλλον ἀνώδυνοι διαχύσεις τοῦ φιλοπαίγμονος τούτου κυρίου.

Εἰς τινὰς μάλιστα περιφερείας, τῆς Κρήτης ἰδίως, εἶχεν ἀποβῆ νόμος νὰ ἀνήκωσι προηγουμένως αἱ γυναῖκες ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς τὸν βέην καὶ τὸν ἀγᾶν καὶ κατοίην νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ δικαίωμα νὰ συζευχθῶσι χριστιανόν. Μετὰ τὸν χωρισμὸν τὰ τέκνα ἔμενον εἰς χεῖρας τοῦ πατρὸς, οὕτω δὲ ὁ τουρκὸς κυρίαρχος εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης γενεᾶς εἶχε τέκνα κρήτας, Ἕλληνας τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φυλὴν. Οἱ βέηδες καὶ οἱ ἀγάδες τῆς δευτέρας γενεᾶς δὲν ἐγνώριζον πλέον οὐδὲ λέξιν τουρκικὴν, ἔκτοτε δὲ ἅπανα ἡ Μεγαλόνησος δὲν ὠμίλει πλέον ἢ μόνην τὴν ἑλληνικὴν. Μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηκόων οὐδεμία ὑφίστατο διαφορὰ φυλῆς, ἀλλὰ θρησκείας μόνον, τοῦ μουσουλμάνου ἔχοντος τὸ δικαίωμα νὰ ἐκμεταλλεῖται κατὰ βούλησιν τὸν χριστιανόν. Συνέπεια τῆς καταστάσεως ταύτης ἐν γένει ὑπῆρξε τὸ γεγονός ὅτι οἱ χριστιανοὶ διὰ νὰ κατωστήσωσιν ὀλιγώτερον τραχείαν τὴν ἐκμετάλλουσιν, προσήρχοντο ἄθροοι εἰς τὸν Ἰσλαμισμὸν, ἕκαστον δὲ ἔτος ἀπὸ τῆς κατακτίσεως ἐσημειοῦτο διὰ τῆς ἀποστασίας χωρίων καὶ περιφερειῶν ὀλοκλήρων, τῶν χωρικῶν κατερχομένων καθ' ὁμάδας εἰς τὰ κέντρα μὲ τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ κεφαλῆς ἵνα περιβληθῶσι τὸ τουρβάνιον, καὶ ἐξασφαλίσωσι τοιοῦτοτρόπως τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν ζωὴν κατὰ τῶν ὀδυνηρῶν φαντασιοπληξίῶν τοῦ βέη καὶ τοῦ ἀγᾶ, ἀποκτήσωσι τὸ δικαίωμα νὰ νυμφεύωνται κατ' ἀρέσκειαν καὶ δυνηθῶσι νὰ περισώσωσι τὴν παρθενίαν τῶν θυγατέρων αὐτῶν. Μὲ τὴν ὁρμὴν δὲ τὴν ὅποιαν προσέλαβον αἱ ἐκούσαι καὶ βίαιαι αὐταὶ ἑξισλαμίσεις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι διεξήγετο καὶ ἐν ἄλλο εἶδος ἐτησίας διαρπαγῆς χριστιανικῶν σωμάτων ὑπὸ τῶν γενιτσάρων, πωλοῦντων χριστιανόπαιδας εἰς

τὰς διαφόρους ἀγοράς ἢ διὰ τῆς βίας περιτέμνοντας αὐτοὺς, ἤλθε στιγμή καθ' ἣν ὄλος ὁ χριστιανισμὸς τῆς Ἀνατολῆς ἐκινδύνευσεν τελείως νὰ ἐξαφανισθῇ, ἐὰν μὴ ἀπὸ τῶν ὀρθῶν τῆς Πελοποννήσου ὑψοῦτο τὸ σωτήριον σύμβολον τοῦ Σταυροῦ, καλοῦντος τὸ ἔθνος ἡμῶν εἰς τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δεινῶν μεταδίδοντος εἰς τὸν ἑλληνικὸν χριστιανισμόν.

Ἡ ἀλήχησις τοῦ κηρύγματος καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ὡς διὰ μαγείας ἐπέφερε τὸ τέρας τῶν προόδων τοῦ Ἰσλαμ καὶ διέγχαψε τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἀναβιώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἡρωϊκὴν Κρήτην, οἱ χριστιανοὶ ἠριθμοῦντο εἰς 60000 ἔναντι 220,000 μουσουλμάνων. Ἐντὺς ὀλίγων δεκαετηρίδων μετ' αὐτὴν ἡ ἀναλογία τελείως ἀνετράπη πρὸς ὄφελος τῶν χριστιανῶν καὶ ἡ νῆσος ἠρίθμει 300000 τοῦλάχιστον χριστιανούς ἔναντι 30—40000 μουσουλμάνων. Τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν μεγάλων τοῦ 1821 ἀγωνιστῶν ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς χριστιανούς τὴν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς δυνάστας αὐτῶν καὶ τὴν πεποιθῆσιν εἰς τὸν τελικὸν θρίαμβον, ἧτις οὐδέποτε ἔκτοτε παρὰ τὰς αἰματηρὰς αὐτῶν δοκιμασίας, τὰς ἀδικόπους σφαγὰς, τὰς λεηλασίας καὶ τὰς καταστροφὰς κατέλιπεν αὐτοὺς.

Καταναγκαστικαὶ ἑξισλαμίσεις, κλοπαὶ καὶ σφαγαί, ἰδοὺ τὰ κεφαλαῖά τῃ συστατικὰ ἐφ' ὧν ἰδρῦθησαν τὰ ἱστορικά, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ περιβάλλοντος τοῦτου, τὰ ὅποια ἔχουσι νὰ προτάξωσιν οἱ διαμφοβητοῦντες ἡμῖν τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας ἡμῶν, ἐν τῇ τυραννικῇ αὐτῶν ἀντιλήψει ἔχοντες τὸ θράσος νὰ ἀπαιτῶσι καὶ ἐγνωμοσύνην παρ' ἡμῶν. Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ὁ Μωάμεθ ὁ κατακτητὴς ἔκαμε παραχωρήσεις πρὸς τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν. Αὐταὶ ὁμως δὲν ἐγένοντο ἐκ γενναιοφροσύνης, ὡς εἶδομεν, ἀλλ' ἐκ πνεύματος ὑπολογισμοῦ καὶ πολιτικῆς ἀνάγκης. Τεθέντος ὅτι οἱ μουσουλμάνοι εἶχον ἀνάγκην ἐργατικῶν χειρῶν καὶ δὲν συνέφερε νὰ ἑξισλαμισθῶσιν ὅλοι

οἱ χριστιανοί, οἵτινες ἦσαν κτήνη χρήσιμα πρὸς ἀγγαρεῖαν ἵνα στρέψωσι τὸν τροχὸν καὶ πληρῶσι τὸ ἀπύθμενον βυτίον τῆς τουρκικῆς πλεονεξίας, ἔπρεπε βεβαίως νὰ κανονισθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ τῶν ὑποδούλων τούτων διοικήσις. Ἐκ περιφρονήσεως δὲ καὶ ἀδιαφορίας πρὸς αὐτοὺς καὶ ἵνα διεγείρῃ πλεοῦτον τὸ κρατοῦν μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως μίσος καὶ τελείως ψυχρὰν κάθε ἐνδιαφέρον τῆς τελειότητος πρὸς τὴν πρώτην, ἀπεφάσισε ὁ Κατακτητὴς νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὴν ὀργάνωσιν αὐτοῦ. Αἱ αἰματηραὶ ἀλλωστε περιπέτειαι τῆς δράσεως τῆς ἱεραρχίας ἡμῶν ἀπέδειξαν ὅτι καὶ αὕτη ἡ στοιχειώδης καὶ ἀναπόδραστος αὐτῆ παραχώρησις ἐθεωρεῖτο ὑπερβολικὴ, ὑψίστατο δὲ πάντοτε τὸν ἀντίκτυπον τῆς φαντασιοπληξίας καὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ πρώτου αἰμοχαροῦς κυβερνήτου. Πόσοι Πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς δὲν ἐκρεμάσθησαν καὶ ἐρρίφθησαν τὰ σώματα αὐτῶν βορὰ εἰς τοὺς κύνας, ἄλλοι δὲ ἐξηυτελίσθησαν καὶ περιυβρίσθησαν κατὰ τὸν προκλητικώτερον τρόπον καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐσουλήθησαν, οἱ δὲ λεγόμενοι Φαναριῶται, ὧν ἡ πρόσληψις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πύλης θεωρεῖται ὡς ἐνδείξις εὐνοίας, δὲν ἐπλήρωσαν διὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν πλειστάκις τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν οἱ τοῦρκοι ἦσαν ἀνίκανοι νὰ ἐπικοινωνήσωσι πρὸς τὴν Εὐρώπην!

Τὸ ὑλικὸν μὲ τὸ ὅποτον κατασκευάσθη τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἦτο λοιπὸν τεχνητὸν καὶ βεβιασμένον, ὡς μέτρον δὲ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτοῦ ἐχρησίμευσεν ἡ προκλητικώτερα ἀπάρνησις πάσης βιωσίμου καὶ ἐπιστημονικῆς κοινωνικῆς ἀρχῆς ἐξ ἐκείνων τοῦλάχιστον ὡς ἐχρησιμοποίησεν ἵνα ἰδρυθῇ ὁ σύγχρονος εὐρωπαϊκὸς κόσμος. Ἡ πλειονοψηφία τοῦ τουρκικοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου ἦν προβάλλουσιν ἐπιδεικτικῶς ἐκπροσωπεῖ τὴν βαναυσωτέρον ἀποκρυστάλλωσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς βίας, δὲν ἀπορρέει ἐκ κοινωνικῆς ζυμώσεως μακρῆς καὶ ἐλευθέρας, καὶ εἶναι τεχνητὸν κατασκευάσμα οὐ-

δὲν τὸ αὐτόματον καὶ γηγενὲς ἐκπροσωποῦν, ἔτοιμον νὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς πάτερνας αὐτοῦ εἰς τὰς διαφορὰς αὐτῶν μετοικεσίας. Παράδειγμα ἡ ἔξοδος τῶν Μουσουλμάνων ἡ ἐπακολουθήσασα τὰς χριστιανικὰς κατοχὰς ἅμα ὡς κατέπαιεν ἡ ἐμπορικὴ ἀμειψία τοῦ χριστιανοῦ, ἡ καὶ αὕτη ἡ ἐπὶ ἀνάδοσις εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν πίστιν εἰς τὴν ἀκάλου τοὺς μουσουλμάνους οἱ φυλετικοὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς συνοίκους δεσμοί. Οὐδαὶς ἱστοριογράφος σοβαρῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὑψίσταται τουρκικὸν ἔθνος ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκδοχὴν, δὲν ἀποτελοῦν δὲ οἱ τὸν τίτλον τοῦτον φέροντες ἡ σύμπλεγμα συμπεριόντων ἐξυπηρετουμένων διὰ τοῦ ὄρισμοῦ τούτου καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ ψιμυθίου.

Ἄνευ ἰδανικῶν, ἄνευ ἐθνικοῦ ζωπύρου, τὸ σύμπλεγμα τοῦτο οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ κατὰ τὴν ὑπερτετρακοσιετῆ αὐτοῦ ζοῆν. Φιλολογία, τέχνη, ἐπιστήμη, βιομηχανία, ἐμπόριον, πᾶσα ἐν γένει ἐκδήλωσις πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ὑπῆρξαν λέξεις ἄνευ ἐννοίας, ἃς οὐδέποτε οὔτε ἐκρόφεν οὔτε ἠσθάνθη. Ἐκ τῆς ἀμυδρᾶς ταύτης σκιαγραφίας εὐκόλως καταφαίνεται τὸ εἶδος ἐκείνων οἵτινες διαμφισβητοῦσιν εἰς ἡμᾶς τοὺς πρὸς τοὺς μεγάλους ἡμῶν προπάτορας φυσικοὺς ἡμῶν δεσμοὺς, μὲ μωρολογήματα τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν καταδέξαμεν εἰς προηγούμενον ἡμῶν ἄρθρον, περιυβρίζοντες τὸ ἀθλήσαν ἐκεῖνο Κράτος, μὲ τὸ προσιδιάζον αὐτοῖς θράσος προβάλλοντες καὶ ὡς ἐλευθερωταὶ ἡμῶν!

Δεκατέσσαρας ὀλοκλήρους αἰῶνας ἔζησε καὶ ἠγωνίσθη ἀντεπεξερχόμενον κατὰ τῆς ἀκατασχέτου παλιρροίας τῶν ἀσιατικῶν καὶ βαλκανικῶν ἐπιδρομῶν, τόσους ὄσους οὐδὲν τῶν μεγάλων Κρατῶν τῆς γῆς ἔζησε μέχρι τῆς σήμερον, εὐρεθὲν δὲ ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην, ἐξεπλήρωσε καθήκοντα φρουροῦ τῶν πυλῶν αὐτῆς, πλειστάκις διασώσεν τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν ἀπὸ τῶν ἀπειλήσαντα αὐτὸν ὀλεθρον. Ἦτο φυσικὸν κατόπιν τῶσαν ἐπιθέ-

σεων ἀδιακόπων νὰ ἐξαντληθῆ ἡ ἀντοχὴ τοῦ οικοδομήματος τούτου καὶ νὰ τριβῆ ὁ μηχανισμὸς αὐτοῦ, νὰ παρουσιάσῃ δὲ κλονησμοὺς ἠθικοὺς καὶ κοινωνικοὺς, συμφυεῖς πρὸς τὴν πολιτειακὴν ὀργάνωσιν ὄλων τῶν Κρατῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐδὲν τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἀντιποιηθῆ ἡθικὴ καὶ ἀρχαῖς πολιτικαῖς, αὐστηρῶς ἠθικάς.

Ποτὲ ὁμως, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς στιγμὰς τοῦ μεγαλειτέρου παροξυσμοῦ τῶν παθῶν, δὲν ἐπελάττει τὸ Κράτος ἐκεῖνο τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ προσηρισμοῦ, πάντοτε σπεῦδον ἐκεῖ ὅπου τὰ μεγάλα ἰδεώδη τῆς Φυλῆς καὶ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐκάλουν αὐτὸ, ἢ δὲ ἡρωικῆ πτώσις αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ περιφανέστερον τεκμήριον τῆς ἠθικῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Ἔχουσι τὸ σθένος νὰ ἀπεινώσων εἰς τὸ ὕψος τοῦ μεγαλείου ἐκεῖνου οἱ γάνοι ἰβρισταί, ἐκ τῶν τάξεων τῶν ὁποίων προέκυψαν οἱ δραπέται κυβερνηταί τῆς Νέας Τουρκίας;

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΩΝ

(Ἐνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Οὐδαμῶς λοιπὸν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἀμέσως ἡ ἐμμέσως, βλέπομεν ὅτι ἐχωρηθήσθαι ἰδιαίτερον καὶ ἀποκλειστικὸν ὄν προνόμιον εἰς τὸν Πέτρον, ὅπερ δὲν ἀπενεμήθη εἰς τοὺς συναποστόλους αὐτοῦ· τούναντιον τὰ αὐτὰ καὶ ἴσα ἀπενεμήθησαν εἰς ὄλους. Ἡ μόνη ὑπάρχουσα διαφορὰ εἶνε ὅτι χρονικῶς μόνον προηγήθη ἡ ἀπονομὴ εἰς τὸν Πέτρον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ παρὰ Ἰωάννη (ΚΑ' 15), τὰ ὁποῖα ὁ διατριβογράφος προσάγει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀντιλήψεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ παρὰ Λουκᾶ (ΚΒ' 32) καὶ αὐτὰ δὲν ἐγκλείουσι τι τὸ ἐξαιρετικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς διδόμενον εἰς τὸν Πέτρον, ἀφ' οὗ, ὡς ἀνεπιτύχθη ἀνωτέρω, τὴν αὐτὴν καὶ ἴσων ἔξουσίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔλαβον καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι. Τὰ ἀνωτέρω χωρὶς παριστάσιν ἀπλοῦστατα ἰδιαίτερον περιστατικῶν τοῦ βίου τοῦ Πέτρου— τὴν τριτηνὴν του ἀρνησιν πρὸς τὸν Σωτῆρα (Λουκ. ΚΒ' 34) τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος προῦπανίσσεται ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ὑπανίσσεται δ'

ἀπλῶς ἐν τῇ δευτέρῃ. Εἶπεν, ὅ,τι εἶπεν, ὁ Κύριος πρὸς τὸν Πέτρον, διότι ὁ Πέτρος ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοῦτο, ὅτι μὲν διὰ τῆς γνωστῆς ὁμολογίας του ὅτι δὲ διὰ τῆς τριτητῆς ἀρνήσεως, ὅπως θὰ ἔλεγε τὰ αὐτὰ καὶ εἰς ἄλλον μαθητὴν, ἀν οὗτος τυχὸν προηγεῖτο τοῦ Πέτρου. Λέγονται λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐξαιρετικῶς καὶ οὐχὶ ἀπολύτως. Κατ' ἴσον λόγον δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ Κύριος ἐμπιστευόμενος ἀπὸ τοῦ Στεαυροῦ τὴν Μπτέρα εἰς τὸν Ἰωάννην, ἢ ἀπαντῶν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ Πέτρου εοῦτος δὲ τί; «Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι τί πρὸς σέ; (Ἰω. ΚΑ'. 21. 22.), ἐσκόπει ἂν ἀποδώσῃ εἰς τὸν μαθητὴν, ὁμολογίαν, ἐξαιρετικὴν τι προνόμιον.

Ἐὰν πρὸς στιγμὴν παραδεχθῶμεν τὴν ἐκδοχὴν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, γεννᾶται εἰς ἡμᾶς ἡ ἀπορία: πῶς ὁ Πέτρος, ἐγκειρισμένος ὑπὸ τοῦ Κυρίου τοιαύτην ἐξαιρετικὴν ἐξουσίαν, δὲν παρέχει δείγματα ταύτης ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς αὐτοῦ! Ἥτιό ποτε δυνατόν νὰ μὴ μετεχειρίζετο, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀνάλογον φρασολογίαν; Καὶ ὁμως οὔτε ἔχνος οὔτε σκιά τοιαύτης ὑποδύσεως κἀν ὑπάρχει ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς του! Τούναντιον ὁ μελετῶν ταύτας διαπιστοῖ ὕψος πολὺ ἥπιον, πολὺ ἥρεμον καὶ ταπεινόφρον.

Παραβάλλομεν τὸ ὕψος τοῦ Πέτρου πρὸς τὸ τοῦ Παύλου· θὰ εὐρωμεν τοῦ δευτέρου τὸ ὕψος πολλαχοῦ δογματικόν, βαρῦ, ἀπόφοιμον, ἀύστηρόν, ἐπισημτικόν (Β' Κορ. Ζ'. 8. Γ'. 10. Α'. Κορ. Δ'. 21. Γαλ. Γ'. 1. κ. δ.). Θὰ ἔλεγε τις ὅτι μᾶλλον ὁ Παῦλος φαίνεται κάτοχος τοιαύτης τινος ἐξουσίας. Θὰ ἦτο ἐπίσης ἀνεξήγητον καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πέτρος διαπιστοῖ «δυσονότητινα» ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Παύλου, τὰ ὁποῖα αἰὶ μαθεῖς καὶ διστήριχοι τῆ πίστει ἐστρέβλουν πρὸς ψυχικὴν αὐτῶν ζημίαν» (δ'. Περ. Γ'. 16.) καὶ δὲν χρησιμοποιεῖ, ὡς θὰ περιεμένετο, ἀνεγνωρισμένην εἰς αὐτὸν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως, ἐφίστων τὴν προσοχὴν τοῦ Παύλου ὅπως ἡ σαφέστερος πρὸς πρόληψιν παρερμηνειῶν καὶ στρεβλώσεων. Περιεργότερον καὶ μᾶλλον ἀνεξήγητον θὰ ἦτο ἕτερον γεγονός: ὅτι ὁπλ. ἐν τῇ Συνόδῳ τῶν Ἀποστόλων (Πράξ. ΙΕ'. 7-30) οὐδὲν ἔχνος ἐξιδιασμένης ἐξουσίας τοῦ Πέτρου προδίδεται κατ' αὐτήν.

Ἄν ὑπῆρχε περίστασις, κατὰ τὴν ὁποίαν

ἀπαιτεῖτο νὰ φανῇ πανηγυρικῶς ἡ ἐξαιρετικὴ ἐξουσία τοῦ Πέτρου, ἢ το ἡ Σύνοδος τῶν Ἀποστόλων. Ἐν τούτοις τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἐν αὐτῇ, ὡς ἔχον ἐξαιρετικὴν τινα θέσιν καὶ ἐξουσίαν εἶνε ὁ Ἰάκωβος· ἰδίᾳ μάλιστα ὅταν ἀγορευθῶν λέγῃ: διὸ ἐγὼ κρίνω (ὄχι καὶ ἐγὼ κρίνω). Ὁ Πέτρος παίζει ἐν τῇ Συνόδῳ ὄλως δευτερεύον πρόσωπον, παρουσιαζόμενος μόνον ὡς εἰσηγητὴς τοῦ ζητήματος, ἡ ἀπόφασις ὁμοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἐλητηρήθη ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ Ἰακώβου.

Ἐξ ὧν τούτων συνάγεται εὐκρινῶς δεῖ οὔτε ἀμέσως οὔτε κἀν ἐμμέσως ἡ Ἀγ. Γραφή ἔρχεται εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἐκδοχῆς καὶ ἀντιλήψεως τῆς Δ. Ἐκκλησίας περὶ «πρωτείου».

Δ'.

Ἐξετάσωμεν τώρα, ἀν' αὐτῇ τοῦλάχιστον μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς παραδόσεως καὶ μάλιστα τῆς παραδόσεως τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ διατριβογράφος.

Θὰ ἠθέλωμεν ὅπως καθώριζεν οὗτος σαφῶς πῶς ἐνοεῖ τὴν λέξιν «παράδοσιν», ἵνα κάλλιον παρακολουθήσωμεν τὰς σκέψεις του. Ἐξ ὧν ὁμοῦ γράφει, φαίνεται ὅτι δίδει εἰς τὴν λέξιν εὐρύτεραν σημασίαν, εἰς τρόπον ὅστε καὶ κρίσεις μονομερεῖς καὶ γνώμας ἀτομικὰς τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως νὰ ἐκλαμβάνη ὡς παράδοσιν, ὑφ' ἣν ἀκριδῶς ἐνοεῖται ἐπεκράτησε νὰ ἐκλαμβάνωμεν αὐτὴν.

Δὲν θὰ ἀρνηθῇ ὁ διατριβογράφος, ὅτι «παράδοσις» εἶνε κατὰ τὸν ἐπιτυχῆ ὄρισμὸν Βικεντίου τοῦ Λυρίνης «quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est».

Τὴν οὕτω πως ἐννοουμένην παράδοσιν ἐφρόντισεν ἡ Ἐκκλησία πολὺ ἔνωρις νὰ κωδικοποιήσῃ ἐν ταῖς Οἰκουμεν. Συνόδοις καὶ ἀποκρυσταλλώσῃ εἰς ὀρισμένους I. κανόνας, ἵνα μὴ, ἀφιεμένη νὰ μεταδίδηται ἐπὶ μακρὸν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἀνευ ἐλέγχου τινός, ὑποστῇ σὺν τῷ χρόνῳ ἀλλοίωσιν καὶ παραποιήσῃ εἰς θαθμὸν δυσεξέλεγκτον καὶ δυσἀπόδεικτον. Εὐτυχῶς ὅτι ἡ Δ. Ἐκκλησία ὀφείλεται μετ' ἡμῶν καὶ ἀναγνωρίζει τὰς ἐπτὰ Οἰκουμεν. Συνόδους. Ἀνάγκη ὅθεν νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν ὁμιλώσῃ περὶ πρωτείου καὶ πῶς ἐξηγουσὶ τοῦτο αἱ Οἰκουμεν. Σύνοδοι καὶ ἡ ταύταις συνάδουσα ὁμόφωνος γνώμη τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων.

Ὁ στ' κανὼν τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου λέγει ἐπὶ λέξει: «τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κρατεῖται, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὅστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν· ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ρώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνθετός ἐστιν».

Ὁ Ζωναρᾶς ἐρμηνεύει τὸν κανόνα ὡς ἐξῆς: «βούλεται ὁ κανὼν τὰ παλαιὰ ἔθνη κρατεῖν, ὁ καὶ κανόνες μεταγενέστεροι καὶ νόμοι πολιτικοὶ διορίζονται. Τὸν Ἀλεξανδρείας σὺν ἐπίσκοπον θεολογῶν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει προέχειν . . . καθὼς καὶ τῷ ἐν τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ προεδρεύοντι τῶν ἐσπερίων ἀρχιεὶς ἔθος ἐπεκράτησε». Ὁ δὲ Βαλασαμὸν ὡς ἐξῆς ἐρμηνεύων λέγει: «ὁ παρὼν στ' κανὼν καὶ ὁ ζ' διορίζονται τοὺς τέσσαρας Πατριάρχας: δηλ. τὸν Ρώμης, τὸν Ἀλεξανδρείας, τὸν Ἀντιοχείας καὶ τὸν Ἱεροσολύμων (περὶ γὰρ τοῦ ΚΠόλεως ἐν ἑτέροις κανόσι διαληφθήσεται) κατὰ τὰ παλαιὰ ἔθνη τιμᾶσθαι καὶ τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας προέχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ . . . ὅτι φησὶ, καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης προέχει τῶν ἐσπερίων ἐπαρχιῶν». Ἐπίσης ὁ Ἀριστίνδης λέγει: «Αἰγύπτου καὶ Λιβύης καὶ Πενταπόλεως ὁ Ἀλεξανδρείας ἐχέτω τὴν ἐξουσίαν καὶ ὁ Ρώμης τῶν ὑπὸ Ρώμην». Ἄλλος δὲ ἐρμηνευτὴς ἐξηγῶν λέγει: «ἕκαστος τῶν Πατριαρχῶν τοῖς ἰδίῳις προνομίῳις ἀρκεῖσθαι ὀφείλει καὶ μὴ τινα τούτων ἐπαρχίαν ἐτέραν, οὐκ οὔσαν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα ὑφάρπασεν· τοῦτο γὰρ τῆς ἐστὶ κοσμικῆς ἐξουσίας» (Τόμ. Β' Σ. Παλ. Ποτλ. 122-131).

ἔπεται συνέχεια)

ΑΡΧΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Ἡ ΕΚΚΛ. ΑΛΗΘΕΙΑ ἐκδίδεται κατὰ πᾶν Σάββατον.

Συνδρομὴ ἔτησια προκαταβαλλομένη καθ' ὅλον τὸ ὀνομαστικὸν κρᾶτος Ἰλαί 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδασκάλους I, ἐν τῇ ἑωυτερῇ φράξ. 50.—Πᾶσα αἰτήσις ἢ χρηματικὸν ἐμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ προέδρου τῆς διευθυνούσης ἐπιτροπῆς σεβ. μητροπολίτου Φιλαδέλφειας κ. Χρυσοστόμου Πάσαδ' πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τῆς ἀπογραφῆς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου ὡς ταμίου, μετὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ φύλλου.

Υπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπίσημοι ἐπισκέψεις. — Ὁ σεβ. Τοποτηρητῆς συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σεβ. συνοδικῶν Ἡλιουπόλεως καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν συμβούλων κκ. Στ. Καραθεοδωρῆ, Χρ. Χαλαμπίδου καὶ Γ. Ἄδουσιδου ἐπισκέφη ἐν τῇ γαλλικῇ πρεσβείᾳ τὸν ἔξοχ. ἀρχιστράτηγον τῶν ἐν Ἀνατολῇ συνεννοητικῶν δυνάμεων κ. Φρανσὲ δ' Ἐσπερδύ.

— Ὁ σεβ. Τοποτηρητῆς ἀντεπισκέφη ἐν Πέραν τὸν συνταγματάρχην κ. Κατεχάκην.

— Τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν ἐπισκέφη τὴν παρελθούσαν Τρίτην ὁ ἐνταῦθα ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰσπανικῆς Πρεσβείας ὡς καὶ πολλοὶ ὁμογενεῖς παρευρεθάντες κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν.

— Ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς ἐπισκέφη καὶ συνεχάρη τὴν παρελθούσαν Τρίτην τοὺς τὴν δογματικὴν αὐτῶν ἐξορτὴν ἄγοντας Σεβ. Μητροπολίτας Σμύρνης Χρυσόστομον καὶ Φιλαδελφίας κ. Χρυσόστομον, οὓς ἐπίσης συνεχάρησαν πολλοὶ ἀρχιερεῖς καὶ λαϊκοί. Τὸν πρῶτον τοῦτον ἐπισκέφη καὶ συνεχάρη καὶ ὁ ἐνταῦθα εὐρισκόμενος μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀποστολῆς συνταγματάρχης κ. Κατεχάκης.

— Ἐκ μέρουσ' τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ἐπισκέφη καὶ προσηγόρευσε τὸν ὑπατον ἀρμοστήν τῆς Ἑλλάδος ἐν Τουρκίᾳ κ. Ἀλεξανδρόπουλον ὁ Παν. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθηνάγορας.

Μνημόσυνον Ἰωακείμ τοῦ Β'. — Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναφῆτελέσθῃ πανηγυρικῇ λειτουργίᾳ ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου κ. Ἀθηνάγορα μετὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Νεοφάνου, χοροστατοῦντος ἐν τῷ παραρρόνῳ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ, τεθείσης κατὰ τὰ ἀνεκασθεν κρατούσα ἐν τῷ Πηχικῷ Θρόνῳ τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου μετὰ τῆς ποιμαντορικῆς ράβδου. Εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος τελετὴ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ δειμνήστου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', πολλοὺ προσελθόντος ἐκκλησιασματος καὶ μετὰ συγκινήσεως δεηθέντος ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ δειμνήστου Πατριάρχου.

Χοροστασία Τοποτηρητοῦ. — Ὁ σεβ. Τοποτηρητῆς μεταβὰς εἰς Βαλατὰν ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐκεῖ ναφῆ τῶν Ταξιαρχῶν ἐπὶ τῇ μνήμῃ αὐτοῦ ἐν μέσῳ πολλοῦ ἐκκλησιασματος, γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῆς κοινότητος μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἐνδείξεων εὐλαβείας καὶ τιμῆς.

Συλλυπητήριαι προσήσεις. — Ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας παρόστη κατὰ τὴν κηδεῶν τοῦ μακ. παρ. Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων κ. Ὀρμανιὰν ὁ παν. Μητροπολίτης Σερρών κ. Χριστοφόρος μετὰ τοῦ ἀρ-

χτοῦς Καπουκκαγιά διερχομένης τὰ συλληπητήρια τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ.

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον. — Τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον κατὰ τὴν παρελθούσαν Τετάρτην συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. ἁγίου Χαλκηδόνης καὶ ἠσχολήθη εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις, μετὰ δὲ τὸ πέρασ αὐτῶν εἰς διοικητικὰς.

Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί. — Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην τὸ Μ. Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὅπως διεξαχθῶσι ἔνοριακαὶ ἐκλογαὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τὴν μεταπροσεχῆ Κυριακὴν 25 Νοεμβρίου πρὸς ἀνάδειξιν Ἐφοροεπιτρόπων.

— Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ὅπως τῶν Ἐφοροεπιτρόπων τῶν ἔνοριων μὴ προεδρεύοσι τοῦ λοιποῦ οἱ προϊστάμενοι τῶν ἱερῶν ναῶν, ἀλλ' ἐν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῶν.

Συνεδρεῖα Ἱερᾶς Συνόδου. — Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἀνεγνώσθησαν ἐκθέσεις Μητροπολιτῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔπτα τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Κυζίκου διεκτραγωδοῦντος τὴν κατάστασιν τῶν ἐκ τοῦ ἑσωτερικοῦ τῆς Ἀνατολῆς παλαιοστούτων προσφύγων ἐκ τῶν ἰσλαμικῶν Προκοντήσου καὶ Καλλιουπόλεως.

— Ὁ αὐτὸς Μητροπολίτης ἀναφέρει ὅτι περιουλέξει 150 ὄρφανα προσφύγων ἑξισλαμισθέντα καὶ ζητεῖ ὅπως μεταφερθῶσι ταῦτα εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον.

Ἡ θέσις τῶν ὁμογενῶν. — Εἰς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν ἐπαβλήθη αἰτήσις ἐγκρίτων Ἀρτακηνῶν διαμενόντων ἐνταῦθα, δι' ἧς οὗτοι παραπονοῦνται ὅτι οἱ τορκικὴ φεδαῖθας ἀπαγορεύουσι τοὺς ὁμογενεῖς κατοίκους ἵνα ἐξέρχωνται εἰς τοὺς ἐλαιώνας καὶ περισυλλέγωσι τὰς ἐλαίας αὐτῶν. Προσέτι ἀπειλοῦσιν αὐτοὺς διὰ σφαγῶν, τῇ ἀνοχῇ τῶν ἱστικῶν ἀρχιῶν, καὶ ἠμποδίζουσιν αὐτοὺς νὰ ἐξέρχωνται καὶ ἐκ τῶν οἰκῶν αὐτῶν.

Δύο Σώματα. — Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ συνήλθον τὰ Δύο Σώματα τῆ παρελθούσης Παρασκευῆ, ἀπεφασίσθη δὲ ἡ σύστασις ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Καισαρείας καὶ Φιλαδελφίας καὶ τῶν Συμβούλων κκ. Καραθεοδωρῆ, Παπαῦ, Ἄδουσιδου καὶ Χαλαμπίδου πρὸς σύναξιν ὑπομνήματος ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ζητημάτων, ἐπιδοθησμένου ὅπου δεῖ ἐν καιρῷ. Ἀπεφασίσθη ἐπίσης ὅπως αἱ διατυπώσεις τῆς διαχειρίσεως καὶ πληρωμῆς τῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων συλλεγομένων ἔργων διανεργῶνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Συμβούλου.

— Διωρίσθησαν δὲ μέλη τῆς κατὰ τὴν μεσοπατριρχεῖαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ κκ. Ἄδουσιδης καὶ Χαλαμπίδης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Κιλαδελφείας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
† Ο Ἀρχιγραμματεὺς τῆς I Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Μ. Βασιλείου Β γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
Χρ. Παπαϊωάννου Α γραμματεὺς τοῦ Πατρ γραφείου
Κ. Ἰωαννίνης Ἀρχιλογιστὴς τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχιουδότης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτησία προκαταβαλλομένη

Συνδρομὴ ἑτησία Λ. Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους Ι. Ἐν τῷ ἔσωτερικῷ φρ. 50.

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ

Ἐφόσον παρέρχονται αἱ ἡμέραι καὶ καθίστανται ἀκριβέστερον καταφανεῖς αἱ λεπτομέρειαι τῆς μεγάλης συμφορᾶς ἣν ἔδοκίμασε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν, ἣ μᾶλλον εὐθύς μετὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐνισχύεται καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν φοβερὰν ἀνθρωποθυσίαν, ὅχι μόνον δὲν ὑπῆρξεν ἀδάπανος, ὡς παρεστάθη ὑπὸ τινων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάλογος συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὸ γιγάντιον ἔργον ὑπῆρξε πολὺ ἀνωτέρα εἰς ἀνθρώπινον ὕλικόν καὶ εἰς περιουσίαν τῶν πραγματικῶν αὐτοῦ πόρων καὶ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ.

Πλειστάκις ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἐν τῇ τρικυμᾷ αὐτῆς σταδιοδρομῇ καὶ ταῖς ἀτελευ-

τήτοις αὐτῆς περιπετείαις, ὑπέστη συμφορὰς καὶ δοκιμασίας ἀφ' ὧν ἐξῆλθεν ἠκρωτηριασμένη ἔθνικῶς καὶ ποσοτικῶς, χωρὶς οὐχ ἦτιον τὸ τοιοῦτον νὰ ἀναστειλῆ ἔστω καὶ ἐπὶ στιγμὴν τὴν ἔθνικὴν αὐτῆς ἐξέλιξιν καὶ νὰ διακόψῃ τὸν συνεχῆ συνειρμὸν τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν πορείας. Δεκάδες τινὲς χιλιάδων ἑλλήνων μόλις εἶχον ἀπομείνει μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν ἀνευματικὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας σκέπην σὺν τῷ χρόνῳ καὶ αὐταὶ διαλυθεῖσαι διὰ τῶν ἀποστασιῶν, ἦλθε δὲ στιγμὴ καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἐκινδύνευσε μόνον ἐπὶ τῶν ἀπωτάτων κορυφῶν τῶν ἑλληνικῶν ἀκρωρειῶν νὰ παρέχῃ πενιχρὰ τινὰ σημεῖα ὑπάρξεως.

Κατόπιν ὁμως τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καίτοι αὐτὴ κατέλιπε βαθύτατα τὴν ἐρημώσεως καὶ πλήρους δεκατισμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ

πληθυσμοῦ, τόσον ἐν τῇ ἐλευθερωθείσῃ γωνίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῷ καθόλου κράτει τοῦ ἑλληνισμοῦ, διὰ τε τῶν σφαγῶν καὶ τῶν καταστροφῶν πόλεων καὶ συνοικισμῶν ὀλοκλήρων, ὁ σύγχρονος ἑλληνισμὸς ἀντλήσας θάρρος καὶ ἀναλαβῶν δυνάμεις ἀποκατέστησε τὴν ἀριθμητικὴν αὐτοῦ συνοχὴν, ἐπὶ δὲ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐρειπίων ἅτινα ἀφῆκεν ἡ ἐπανάστασις, ἔστησε τὸ καλλιμορφὸν ἔθνικόν καὶ πολιτικὸν οἰκοδόμημα πρὸς εὐρυσιν καὶ ἐξωραϊσμὸν τοῦ ὁποῦ ἐκτοτε ἀδιακόπως εἰργάσθη ἀπαξάπασα ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου μέχρι καὶ τῆς ἀπωτέρας ἐσχατίας τῆς ὕφθλου. Διαρκῶς δὲ βαίνων ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον καὶ τὴν συμβολὴν αὐτοῦ ἀφθόνως παρέχων εἰς τὴν καθόλου ἐκπολιτιστικὴν ἐπίδοσιν καὶ καθιστάμενος διὰ τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτοῦ ὑπεροχῆς ὁ προδρόμος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἐν Ἀνατολῇ, παρῴσιασε τὴν Φυλὴν ἡμῶν ἀργίως συγκροτημένην ἐν τῇ διεθνείᾳ χορείᾳ καὶ περιβεβλημένην τὰ ἐφόδια ἐκεῖνα ἅτινα καθίστων αὐτὴν τὸν ἐνδεδειγμένον πρωτεργάτην τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἐμφωλευομένη ὁμοῦ σπεῖρα βαρέως φέρουσα τὴν τοιαύτην ὑπεροχὴν ἡμῶν, εὐθύς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς συνταγματικῆς κωμωδίας ἔστρεψε τὴν φθονεράν αὐτῆς προσοχὴν εἰς τὴν ἔθνικὴν ἡμῶν ὀργάνωσιν καὶ ἤρχισεν ἐκτοτε ἡ ἀγρία καὶ ἀνισος πάλῃ εἰς ἣν ὁ ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνισμὸς ὀλίγου δεῖν ὑπέκπτεν.

Ὅτι διανοήθησαν μηχανικῶς, οὕτως εἰπεῖν, καὶ κατὰ τρόπον ἀσυστηματοποίητον ἄλλοι παλαιοὶ κυβερνῆται, ὅτι ἠπειλήσε Σελίμ ὁ Γ' καὶ ἀπέτρεψε τὴ φρόνησιν τοῦ Σείχου Ισλάμη αὐτοῦ, οἱ τυχοδιώκται οὗτοι κυβερνῆται ἀπεπειράθησαν ἐπιστημονικῶς νὰ ἐπιτελέσωσιν ἐν ἀρχομένῳ εἰκοστῷ αἰῶνι, ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐπιτεθέντες μὲ ὄλην τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν λύσσαν τῆς ὑστάτης ἐκρήξεως τῆς βαρβαρότητος αὐτῶν ἐναντίον τοῦ ἔθνους

ἡμῶν καὶ τὴν ὄλην ἔθνικὴν ἡμῶν σύστασιν ἐπιζητήσαντες νὰ διαλύσωσι.

Ἡ οἰκονομικὴ ἡμῶν εὐημερία συνετριβή, ἡ ἔθνικὴ καὶ πνευματικὴ ἡμῶν δραστηριότης κατεπνίγη, αὐτὴ ἡ ἀτομικὴ τῶν μελῶν τοῦ ἔθνους ὑπόστασις διέτρεξε τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων, ἐξήλθομεν δὲ τοῦ ἀγῶνος ἠθικῶς μὲν καὶ ἔθνικῶς νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι, ὕλικῶς ὁμοῦ καὶ κοινωνικῶς φέροντες μώλωπας καὶ πληγὰς, ὧν ἡ ἐπουλώσις θὰ ἀπαιτήσῃ θυσίας καὶ μέτρα εἰς ἃ βεβαίως δὲν θὰ ὑστερήσῃ ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ γενναιοφροσύνη τοῦ ἔθνους μας, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα θὰ ἀπαιτήσωσι καὶ χρόνον πολὺν καὶ δαπάνην καὶ θυσίας ὄχι κοινὰς.

Πόλεις καὶ συνοικισμοὶ ἑλληνικοὶ ὀλόκληροὶ μετεβλήθησαν εἰς σωρὸν ἐρειπίων, αἱ δὲ καταφθάνουσαι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκθέσεις περὶ τῶν παλινοστούντων προσφύγων διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων διαζωγραφουσι τὴν ἐπελθούσαν καταστροφὴν. Αἱ οἰκίαι τελείως κατεδαφίσθησαν κατὰ τὰ τρίτα τέταρτα, αἱ δὲ ὑπολειφθεῖσαι κατέστησαν ἀχρηστοί. Ἐκ τῶν ἐξωσθέντων χωρικῶν κατὰ μέσον ὄρον τὸ ἐν τρίτον ἀπωλέσθη ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς μακρᾶς αὐτῶν ὀδυσσεΐας, ὅτε οἱ πληθυσμοὶ καταδικαζόμενοι νὰ βαδίζωσι χειμῶνος τε καὶ θέρους, ὡς ἄλλοι νομάδες ἀπὸ τουρκικῆς πόλεως μετεστάθμευον εἰς τουρκικὴν πόλιν, ὑφιστάμενοι τὰς βαναυσωτέρας ἐπιθέσεις, οἱ δὲ ἐπανεληθόντες ἀνέστιοι καὶ γυμνοὶ εὗρον τὰς περιουσίας αὐτῶν τελείως διαρπαγείσας καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ἐκρίζωθέντας.

Τώρα μόλις, ὅτε ἐπανερχονται τὰ λείψανα ταῦτα τῶν ὁμογενῶν ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ἐπωδύνου αὐτῶν περιπετείας, φάσματα καὶ σκελετοὶ ἀνθρώπων, ἔτοιμοι νὰ πέσωσιν εἰς τὴν πρώτην ριπὴν τοῦ ἀνέμου, τώρα διεσπασμένοι τὰ στοιχεῖα πρὸς ἀκριβῆ κατὰστάσιν τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς διενεργηθείσης προγραφῆς κατανοεῖται τὸ μέγεθος τῆς ἀνηκούστου θηριωδίας καὶ ἡ ἔκτασις τᾶς συμφορᾶς ἡμῶν καὶ τοῦ προγενομέ-

νου ἡμῖν ἄδικήματος, τὸ ὅποιον ἂν πρόκει-
ται νὰ ἐπανορθωθῇ διὰ τινων σπασμωδικῶν
ἡμιμέτρων μόνον τοὺς ἀδαιεῖς τῶν συνθηκῶν
τῆς λειτουργίας τοῦ τόπου τούτου δυνα-
μένων νὰ ἀπατήσωσι, θὰ ἀποτελέσῃ τὸ προ-
κλητικώτερον σίγμα διὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν
πολιτισμὸν.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ γ' κανὼν τῆς Β' Οἰκουμ. Συνόδου θε-
σπίζει: «Τὸν μέντοι ΚΠόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ
πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης
ἐπίσκοπον, δια τὸ εἶναι αὐτὴν Νέαν Ρώμην».
Τὸν κανόνα τοῦτον ὁ Ζωναράς ἐρμηνεύει, ὡς
ἔξῃς: «Περὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν Θρόνων
τοῦ ἀνωτέρου κανόνος διαταξαμένου, οὗτος καὶ
τοῦ θρόνου τῆς ΚΠ. μέμνηται καὶ ἔχειν αὐτὸν
τὰ πρεβεῖα τῆς τιμῆς, ἥτοι τὰ πρωτεῖα, ἢ τὸ
ἐξαίρετον, ἐθέσπισεν ὡς Νέαν Ρώμην καὶ βασι-
λίδα τῶν πόλεων μετὰ τὸν Ρώμης ἐπίσκοπον».
Ὁ δὲ Βαλσάμων: «αὐτοῦ Μ. Κωνσταντίνου μεταγα-
γόντος ἐν αὐτῇ (τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος) τὰ σκῆ-
πτρα τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων, μετωνομάσθη
ΚΠολις καὶ Νέα Ρώμη καὶ πασῶν τῶν πόλεων βασι-
λις κἀνευθῆεν καὶ οἱ τῆς Β' Συνόδου ἁγ. Πατέρες
διωρίσαντο ἔχειν τὸν ἐπίσκοπον αὐτῆς τὰ πρε-
σβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πρε-
σβυτέρας Ρώμης διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν Νέαν Ρώ-
μην». Καὶ ὁ Ἀριστηνός: «Ὁ ΚΠ μετὰ τὸν
Ρώμης τετίμηται». (Ἐ. α. 173, 176).

Ὁ κη' κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου
θεσπίζει: «Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων Πατέρων
ῥοις ἐπόμενοι . . . τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὀρίζομεν
τε καὶ ψηφίζομεθα περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς ἀ-
γιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς ΚΠόλεως Νέας
Ρώμης: καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς Πρεσβυτέρας
Ρώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκεί-
νην, οἱ Πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ
πρεσβεῖα καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι
οἱ 150 θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τὰ ἴσα
πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς Νέας Ρώμης
ἀγιωτάτῳ θρόνῳ εὐλόγως κρίναντες, τὴν
βασιλεία καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν,
καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβειῶν τῇ
πρεσβυτέρῳ βασιλίδι Ρώμῃ, καὶ ἐν τοῖς ἐκ-

κλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλῶνεσθαι
πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχειν
(Ἐ. α. 280. βλ. καὶ λστ' τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου).

Καὶ μόνη ἡ ἀπλὴ ἀνάγνωσις τῶν παρατε-
θέντων κανόνων, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦσι τὴν ἐπί-
σημον καὶ ἔγκυρον γνώμην καὶ συνεῖδησιν τῆς
ἀχωρίστου τότε καθόλου Ἐκκλησίας τετραγωνι-
κώτατα καταδεικνύει α'. ὅτι ὁ προκαθήμενος τῆς
Δυτικῆς Ἐκκλησίας οὐδαμῶς ἀναφέρεται ὅτι
ἔχει τὰ πρεσβεῖα διὰ τὸ εἶναι διάδοχον τοῦ Ἀπ.
Πέτρου, ἢ ἄλλαις λέξεσι *jure divino*: β'. ὅτι
τοῦναντίον ταῦτα ἔχει διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν
πρεσβυτέραν Ρώμην καὶ ἐπομένως ταῦτα προ-
ῆλθον ἐκ λόγων πολιτικῶν: γ'. ὅτι τὰ πρε-
σβεῖα ἢ ἄλλως τὸ πρωτεῖον κατὰ τὸ ἰσχυρῶς
καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παρατεθέντων κανόνων ἥτο
πρωτεῖον τιμῆς οὐδὲ ἀπῶθεν ἐμπεριέχον τὴν
ἐννοίαν ὑπερτέρας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ *jurisdiction*.

Ἄν ἡ περὶ τοῦ ἐναντίου ἀντίληψις τῶν
Δυτικῶν ἠλάθευε, οἱ κανόνες οὗτοι θὰ ἔμενον
ἀκατάληπτοι· ἔτι δὲ περισσότερον ἀκατάληπτον
θὰ ἦτο τὸ γεγονός ὅτι ἡ Δυτ. Ἐκκλησία ἀντι-
προσωπευθεῖσα κατὰ τὰς Οἰκ. Συνόδους, ἢ λα-
βοῦσα γνώσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν δὲν διε-
μαρτυρήθη, ὡς θὰ ἦτο ἐπόμενον, διὰ τὴν δια-
στροφὴν τοῦ πρωτείου αὐτῆς, ἀλλὰ συγκατέ-
νευσε τοῦναντίον καὶ συνυπέγραψε τοὺς ὡς ἀνω
κανόνας. Τοῦτο μὴ πράξασα μαρτυρεῖ καὶ αὐτὴ
πανηγυρικῶς τὸ ἀδάσμιον τῆς πολλῆς βραδύ-
τηρον καὶ παρὰ τὴν ἱστορίαν κνοφορηθείσης
Δυτικῆς ἐκδοχῆς τοῦ πρωτείου.

Τὰ ἀνωτέρω ὑπερραρκούντως ἀποδεικνύουσι
ἀσθητικὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν Δυτικῶν ὅτι τὸ
πρωτεῖον μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀ-
κριδῶς ὅπως αὐτοὶ ἐκλαμβάνουσι.

Μένουσι μόνον ἐκφράσεις μονομερεῖς Πατέ-
ρων τινῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ
τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀσματολογίας ἡμῶν, τὰς
ὁποίας οἱ Δυτικοὶ θεωροῦσιν ἐπιχειρήματα ἀκα-
ταμάχτητα ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀπόψεως: καὶ δὲν ἔχου-
σιν ἄδικον· διότι ἐξωτερικῶς τοῦλάχιστον αἱ
ἐκφράσεις αὗται ἐρχονται κατ' εὐθείαν εἰς βοή-
θειαν αὐτῶν. Ὁ σχετικῶς πολλὸς χώρος, τὸν ὁ-
ποῖον ἀφιερώνουσι εἰς αὐτάς καὶ ἡ συχνὴ αὐτῶν
ἐπανάληψις καὶ τὰ ἐκτεταμένα σχόλια μαρτυ-
ροῦσιν ὅτι μὴ εὐρίσκοντες κατ' οὐσίαν τὸ πο-
θούμενον ἐν τῇ Γραφῇ ἐπιζητοῦσι τοῦτο εἰς τὰς
μονομερεῖς καὶ μεμονωμένας ἐκφράσεις.

Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ καταφεύγωμεν εἰς αὐτὰς καὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ἀρῶμεθα ἐπιχειρήματα διὰ ζητήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων τόσον ἡ Ἁγία Γραφή ὅσον καὶ ἡ κωδικοποιηθεῖσα καὶ ἐπισημοποιηθεῖσα Παράδοσις καὶ ἡ γενικὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἔχουσι σαφῶς καὶ ἐκπεφρασμένως ἀποφάνθῃ;

Δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῶσιν ὡς Δυτικοὶ τὸ στοιχειῶδες ψυχολογικὸν φαινόμενον, καθ' ὃ πολλάκις τὰ ὑπὲρ ἢ κατὰ προσώπων αἰσθήματα ὑπερκεκλιμένοι καὶ κυριαρχοῦσι τόσον τοῦ νοῦ, ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατόν νὰ κερθῇ τὸ προσῶπον μέτρον καὶ ὄριον τόσον εἰς τὸν θαυμασμένον καὶ τὸν ἐπαινον ὡσαύτῃ καὶ εἰς τὸν ψόγον καὶ τὴν κατηγορίαν. Ἡ καρδία ἀφίεται ἐλευθέρῃ νὰ ἐξωτερικεύσῃ ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐξελέγξεως καὶ βασάνου τοῦ λογικοῦ τὰ ἴδια αἰσθήματα. Ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῇ ποιήσει μὲ τὴν λεγομένην ποιητικὴν ἀδειαν, τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ ἄσματολογίᾳ. Τοῦτου ἕνεκα οὐδέποτε ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία οὔτε τὴν ἴδιαν οὔτε τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν τὴν ὁμολογίαν ἐζήτησε νὰ διδάξῃ ἢ νὰ ὑποδείξῃ καὶ ὑποστηρίξῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν χρήσει παρ' ἐκάστη ἐκκλησιαστικῶν διδλίων καὶ ἄσματολογικῶν, διότι διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ἐγένετο χρῆσις ὑπερβολῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν συμφωνοῦσι πολλάκις πρὸς τὴν ἐπίσημον γνῶμην τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία κωμῶν πρὸς πίστωσιν τῆς ἰδίας αὐτῆς ὁμολογίας ἔχει νὰ προβάλλῃ τὴν Ἁγ. Γραφήν, τὴν Παράδοσιν καὶ τὴν συνάδουσαν τῇ Παράδοσι ἀμφόφωνον γνῶμην καὶ συνείδησιν τῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων αὐτῆς καὶ οὐδὲν ἕτερον.

Θὰ παρατηρήσῃ, δικαίως, ὁ διατριβογράφος: διατί ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀνέχεται τότε, ἐπὶ αἰῶνας ἤδη, τὴν χρῆσιν τοιούτου βιβλίου; Λίαν ἐνωρίς, ἀπαντῶμεν, ἀντελήφθη ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, οὐ πολλά βυβλικὰ καὶ ἀδόκιμα ἱστορικῶς καὶ ἐρμηνευτικῶς παρεισέφεραν εἰς τὰ ἐν λόγῳ βιβλία διὰ χειρῶν εὐσεβῶν μὲν χριστιανῶν, ἀλλ' εἴτε ἐπὶ τὸ ρητορικώτερον ἐκφραζομένων, εἴτε μὴ κατεχόντων κατὰ βάθος τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θεολογίαν καὶ ἀπεπειράθη πολλάκις δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῶν ν' ἀποκαθάρσῃ ταῦτα, ἀλλ' ἕνεκα ἄλλων σοβαρωτέρων λόγων ἀνέβαλε τὸ ἔργον τοῦτο εἰς εὐθετώτερον χρόνον. Σὺν Θεῷ

θα συντελεσθῇ, ὄχι διὰ νὰ στερήσωμεν τοὺς Δυτικούς προσφιλῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ ν' ἀποκαθάρσωμεν τὰ ἐκκλησιαστικὰ μας βιβλία ἀπὸ κήρας τὰς ὁποίας τὸ ὑπεραίσθημα ἢ ἀβλεψία ἢ ἡμιμάθεια εἰσήγαγον εἰς αὐτά.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ι. Χρυσόστομον, τὸν ὁποῖον ὁ διατριβογράφος παρέστησεν ὡς διακηρύσσοντα μετὰ δυνάμεως τὸ Πρωτεῖον, ὡς πρωτεῖον οὐχὶ μόνον τιμῆς ἀλλὰ καὶ πραγματικῆς δικαιοδοσίας, παρατηροῦμεν ὅτι τόσον ὁ ἱερός οὗτος Πατὴρ ὅσον καὶ ἄλλοι ὑπὸ εὐλαβείας καὶ μεγάλης τιμῆς κινούμενοι πρὸς τὸν Πέτρον, ὡς τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων, ἐκφράζονται περὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ρητορικώτερον καὶ ὑπερβολικώτερον, καὶ οὐχὶ ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἐκδέχονται οἱ Δυτικοὶ καὶ δὲν ἠδύνατο ἄλλως τε· διότι ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Καθόλου Ἐκκλησίας ἦτο ξένη ἢ ἐν ὑστέροις χρόνοις ἐπινοηθεῖσα ὑπὸ τῶν Δυτικῶν ἑτέρα ἔννοια.

Ἴνα φανῇ πόσον οἱ Δυτικοὶ σκοπίμως διαστρέφουσι καὶ οἰκειοθελῶς παρεξηγοῦσι τοὺς Πατέρας καὶ συγγραφεῖς ἡμῶν, προσάγομέν τινες ἐξ αὐτῶν, ἵνα ὁμιλήσωσι μόνον τῶν.

Ὁ Ωριγένης (185—253) ἐξηγῶν τὸ «Σὺ εἶ Πέτρος κλπ.», λέγει τὰ ἑξῆς ἀξιοσημεῖα: «Εἰ δὲ φήσαντες καὶ ἡμεῖς ὡς ὁ Πέτρος — Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος οὐχ ὡς σαρκὸς καὶ αἵματος ἡμῖν ἀποκαλυψάντων, ἀλλὰ φωτὸς ἡμῶν τῇ καρδίᾳ ἐλάμπαντος ἀπὸ τοῦ ἐν οὐρανοῖς Πατρὸς, γινόμεθα Πέτρος καὶ ἡμῖν ἂν λέγοιτο ἀπὸ τοῦ Λόγου τό: Σὺ εἶ Πέτρος κ. ἐ. Πέτρα γὰρ πᾶς ὁ Χριστοῦ μαθητῆς, ἀφ' οὗ ἔπινον οἱ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην πέτραν οἰκοδομεῖται ὁ Ἐκκλησιαστικὸς πᾶς λόγος καὶ ἡ κατ' αὐτὸν πολιτεία· ἐν ἐκάστῳ γὰρ τῶν τελείων, ἐχόντων φῶς ἀθροισμα τῶν συμπληρούντων τὴν μακαριότητα λόγων καὶ ἔργων καὶ νοημάτων ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομουμένη Ἐκκλησία. Εἰ δὲ ἐπὶ τὸν ἕνα ἐκεῖνον Πέτρον νομίζεις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομεῖσθαι τὴν πᾶ-

σαν Ἐκκλησίαν μόνον, τί ἂν φήσαις περὶ Ἰωάννου τοῦ τῆς βροντῆς υἱοῦ ἢ ἐκάστου τῶν Ἀποστόλων; Ἄλλως τε ἄρα τολμήσωμεν λέγειν ὅτι Πέτρου μὲν ἰδίως πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσι, τῶν δὲ λοιπῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν λειψίων κατισχύουσι; οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ πάντων καὶ ἐφ' ἐκάστῳ αὐτῶν τὸ προειρημένον τὸ— καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσι γίνεται; καὶ τὸ— ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρῳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν;— Ἄρα δὲ τῷ Πέτρῳ μόνῳ δίδονται ὑπὸ τοῦ Κυρίου αἱ κλειδες τῆς τῶν Οὐρανῶν βασιλείας καὶ οὐδεὶς ἕτερος τῶν μακαρίων αὐτῆς λήψεται; Εἰ δὲ κοινόν ἐστι καὶ πρὸς ἑτέρους τὸ «δώσω σοι τὰς κλεῖς . . . » πῶς οὐχὶ καὶ πάντα τὰ τε προειρημένα καὶ τὰ ἐπιφερόμενα . . . » (*Migne* Γ' 997) ὁ αὐτὸς λέγει μὲν ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ ΚΘ' 9 τῶν Παροιμιῶν: «ἄνδρα δὲ ἐνταῦθα κρίνειν ἔθνη τὸν Πέτρον φησί, τὸν τὴν οἰκουμένην διδάξαντα τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ εὐσέβειαν», ἀλλὰ προστίθουσιν ἀμέσως: «καὶ Παῦλον καὶ τοὺς λοιποὺς μετέπειτα διδασκάλους» (*Migne* 17, 248) μηδεμίαν οὕτω διάκρισιν οὐσιώδη ὑπονοῶν μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων. Ὁ αὐτὸς ἐπίσης εἰς τὸ Λουκᾶ Θ' 27 λέγει: «Πέτρῳ οὖν, οὗ πύλαι μὴ κατίσχυσαν Ἄδου, ἀκόλουθον ἦν τούτου (θανάτου) μὴ γεύσασθαι ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς βροντῆς υἱοῖς ἀδύνατον ἦν θανάτου γεύσασθαι» (ἔ. ἀ 341).

Ἔπεται συνέχεια)

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ

ΕΙΔΗΜΕΙΣ

Ἱερὰ Σύνοδος.—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε τῇ ἑβδομαδί ταύτῃ εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ ἀρχιεπίσκοπου εἰς τὸ φλέγον ζήτημα τῶν προσφύγων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Ὁ Τοποτηρητὴς ἐν Πέραν.—Ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιασματος τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐτέλεσε εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Εἰσοδίων Πέραν ὁ σεβ. Τοποτηρητὴς μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν Ἀγκύρας, Σηλυβρίας, Ἡλιοπούλεως καὶ Σαράντα Ἐκκλησιῶν.

Δύο Σώματα.—ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ συνήλθον σήμερον τὰ Δύο Σώματα ἀσχοληθέντα εἰς τὴν διεκπεραίωσιν πολυπληθῶν ἐπιθέσεων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν αὐτῶν περὶ τῆς θέσεως τῶν προσφύγων καὶ τῆς διανεργουμένης πολιτιστικῆς αὐτῶν.

Ἐθν. Φιλ. Καταστήματα.—Μέλη τῆς ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων διορίσθησαν οἱ κκ. Θ. Παπαδόπουλος καὶ Β. Κιολεμένογλου, Ιατροί, Χρ. Θωμαΐδης, δικηγόρος, Κ. Παπᾶς, ἀρχιτέκτων, Κ. Κωνσταντινίδης, Π. Θεοδοσιάδης καὶ αὐτῆς καὶ Π. Μελιχιάδης, ἔμποροι.

Ἐθν. Ὁρφανοτροφεῖον Πριγκήπου.—Ἐπιστοράφῃ τῇ ἑβδομαδί ταύτῃ τὸ Ἐθν. Ὁρφανοτροφεῖον Πριγκήπου.

Μητροπολίτης Ἀνέων.—Ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ παν. Μητροπολίτης Ἀνέων κ. Ἀλέξανδρος.

Εὐαρέσκεια.—ὑπὸ τῆς ἱερ. Συνόδου ἐν κρίσει ἵνα ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ὁμογενῆ Κοινότητα Ἀϊδινίου, διὰ τὰς ἀκα-ἀπονήτους προσπάθειάς, ὡς ἀπὸ περσεϊκῆς ἀδικίας κατέβαλε πρὸς περιθάλψιν τῶν ἀπειροπληθῶν ὁμογενῶν προσφύγων τῶν ἐν διαφόρων ἐπαρχίαις αὐτόθι καταφυγόντων.

Ἐπιτροπὴ προσφύγων.

—Ἡ συνεληθούσα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ εἰς τὸ ἐν Πέραν Ἐπιτροπικὸν τῆς Παναγίας κεντρικῆ Ἐπιτροπῆ τῶν προσφύγων, λαβούσα γνώσιν τῶν τελευταίων ἀποφάσεων τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, κατ' ὡς ἐπαφῆθι εἰς αὐτὴν ὁ καθορισμὸς τοῦ τρόπου τῆς διανομῆς καὶ διαχειρίσεως τῶν ἐπιπέδων δι' ἐπὶ τούτῳ ἐξ ἐπιπέδων ὑποπιτροπῆς, καθώρισεν ὡς ἑξῆς τὰς ἐργασίας τῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ διρρήθη εἰς 4 τμήματα, τὸ τῆς πολιτιστικῆς, τὸ διαχειριστικόν, τὸ τῶν ἀποζημιώσεων καὶ τὸ τῶν καταστροφῶν.

Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ συνέρχεται κατὰ δεκαπενθήμερίαν εἰς τὴν τῶν 4 αὐτῆς τμημάτων συνεδρίαν.

Θάνατος Ἐπισκόπου.—Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη προχθὲς ὁ θεοφ. ἐπίσκοπος Γαγγρῶν Τιμόθεος.

Μνημόσυνον Ἰωακείμ τοῦ Γ'.—Ἐν μέσῳ ἀπείρου ἐκκλησιασματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, 18ῃ ὑπερμεσοῦντος ἐν τῷ ἐν Πέραν Ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων τὸ μνημόσυνον τοῦ μακαρίου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' Ἱεροργουάντων τῶν Μητροπολιτῶν Σμύρνης, Μετρῶν καὶ Ἀρδανελίων. Εἰς τὸ μνημόσυνον προσήλθον ὁ παν. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθηναγόρας, ὁ ἑλλην. ἀρμοστής κ. Ἀλεξανδρόπουλος μετὰ τοῦ κυβερνητοῦ τοῦ «Ἀβέρωφ» καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν.

Πατριαρχικὴ ἐκλογή.—Τὸ σῶμα τῶν διδασκάλων συναλεθὸν τελευταίως εἰς συνεδρῶν ὑπέβαλε τῇ παρελθούσῃ δευτέρα εἰς τὸν σεβ. Τοποτηρητὴν ὑπόμνημα, δι' οὗ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν διαφορῶν συντεχνιῶν καὶ τῶν ἐπιστημόνων, συνιστῶσιν ὅπως εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ἐκλογὴν μετέσχωσι καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν διδασκάλων.

Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ.—Ἐπίσης οἱ διδάσκαλοι ἔχαιτοῦνται τὴν ἀναγνώρισιν εἰς αὐτοὺς δικαίωματος ἀντιπροσωπείας ἐν τῇ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ.

Ἐγγραφαὶ γάμων.—ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελίας ἀπελύθη τῇ παρελθούσῃ δευτέρα πρὸς τὰς ἑνοριακὰς ἀρχὰς ἑγκύκλιος, διὰ τῆς ὁποίας ἐντέλλονται οἱ ἱερ. προϊστάμενοι, ὅπως τὸ ταχύτερον κωνόσωσι τὴν θέσιν τῶν ἀνεπισημοῦσιν ἀδείας συναφθέντων γάμων μετὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ περὶ γάμων πολιτικοῦ νομοσχεδίου. Ἐπὶ τῆς ἑγκυκλίου ταύτης ἐπισημαίνεται ἡ προσοχὴ τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου καθόσον οἱ γάμοι περὶ ὧν ὁμιλεῖ ἡ ἑγκύκλιος αὐτὴ θεωροῦνται ἄκυροι καὶ θὰ ἔχωσιν ἐπιτημίους συνεπείας λόγῳ τῆς μὴ ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τοὺς ληξιαρχικοὺς κώδικας τῶν Πατριαρχείων.

Πατριαρχικὴ ἐκλογή.—Ἀντιπρόσωπος Ἐφέσου διὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογὴν ἐξελέγη ὁ βουλευτὴς Αἰδινίου κ. Ἐμμονουήλιδης, εἰς ὃν καὶ ἀπεστάλησαν σήμερον ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ Μητροπόλεως τὰ διοριστήρια ἔγγραφα.

Ἐπισκέψεις.—Ἐπισκέψθη σήμερον τὸν παν. Μ. Πρωτοσύγκελλον κ. Ἀθηνάγοραν, ὁ στρατιωτικῶς πληρεξούσιος τῆς Ἑλλάδος κ. Κατεχάκης, περιεργασθεὶς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ κατάστασις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Διαβιβάζεται ἡμῖν ἐκ Σαράντα Ἐκκλησιῶν, ὅτι ἡ ἐκεῖ Κυβέρνησις ἀνήρτησε κατάλογον, δι' οὗ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς νὰ καταβάλωσιν ἕκαστος τῶν δυναμένων χρηματικὰ ποσὰ ἀπὸ 2 μέχρι 18 λυρῶν ἐντὸς δεκαπενθημερίας, χάριν ἀποκλειστικῶς τῶν Μουσουλμανικῶν Σχολῶν, διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν ὁποίων μεταχειρίζονται βίαια μέτρα.

Ἐπίσης διαβιβάζεται ἡ θλιβερὰ ἰσίδησις, ὅτι ἐν γνώσει τῆς Κυβερνήσεως φοβεροὶ φεδαῖδες, παραμονεύοντες εἰς τὰ βουλγαρο-τουρκικὰ σύνορα, ληστεύουσι, πιέζουσι καὶ καταχειρουργοῦσι τοὺς ἐκ Βουλγαρίας εἰς Τουρκίαν εἰσρχομένους Χριστιανούς.

Εἰκοσι τοιοῦτοι καταγόμενοι ἐκ Μπουναρ-Χισάρ, Σαράντα Ἐκκλησιῶν καὶ Σκοπῆ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία γυνὴ, ἐληστεύθησαν καὶ ἐδολοφονήθησαν κατὰ τὸν ἄνω τρόπον.

Διὰ τὴν ἐπικρατούσαν τρομοκρατίαν συνεπεία τῶν ἐνόπλων τούτων φεδαῖδων, ὧν ἀρχηγὸς τυγχάνει κἀ-

ποιος Γιουσοφ βέης, εἷς ἐπικίνδυνον νὰ περιφέρεται τις καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς πόλεως Σαράντα Ἐκκλησιῶν πέραν τῆς 12ης ὥρας.

Ὁ βεωγμός. Κατ' εἰδήσεις ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κολωνίας 59 χωρία αὐτῆς μὲ 51,860 ψυχὰς, ἔξ ὧν οὐδέ τὸ ἐν τρίτον ὑφίσταται, ἐξεπατριώθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὰ τουρκικὰ χωρία τῆς Τοκιάτης. Περὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς ἐπαρχίας ἀφηγήσεις στρατιωτικῶν παριστάνουσι καὶ ταῦτα ἐντελῶς κατεστραμμένα.

Ἐγκλημα βουκοινοῦ. Ὁ ἱσαγγελεὺς Καλλιπόλεως κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῆς τῆς συζύγου του διέκορυσσε τὴν παρ' αὐτῆς ὑπηρετούσαν 18ετιδα Ἐλένην ἐκ Μυριοφύτου διὰ νὰ τὴν ἐξισλαμίῃ.

Κυβερνητικὰ ἐπιμετρήσεις.—Ἐν Ποντοφρακίᾳ ὁ καϊμακάμης ἔκλεισε τὴν ἑλληνικὴν σχολὴν ζητῶν νὰ δρισθῇ ὑπεύθυνος δι' αὐτὴν διευθυντής, ἔπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου νὰ ἐκδοθῇ ἡ ἀδεία τῆς λειτουργίας τῆς σχολῆς. Ὁ καϊμακάμης λησμονεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις μεταξὺ τῶν ἱσαγγελιῶν τῆς ἐπαρχίας τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν Πατριαρχικῶν προνομίων καθ' ὅς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ζήτημα καὶ ἀδικαιοπραγίας τῶν σχολῶν ἐκδίδονται ἔπ' ὀνόματι τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Μητροπόλεων ὡς μόνων ὑπευθύνων.

Ἐν Ἀρτάκῃ αἱ Κυβερνητικὰ ἀρχαὶ διενεργοῦσι κατάσχασιν τῶν κτημάτων τοῦ Μοναστηρίου Ἀγίου Ἀνδρόν, τῶν διορηθέντων ὑπὸ τοῦ σοῦδίου Ἰωαννὶμ Β' εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Κοινότητος.

Ἐξισλαμισμοί.—Ἐν Πασᾷ βαξὲ τοῦ Βοσπόρου διενεργεῖται ἡ ἐξισλαμισμοῦ τῆς βέδομηκοντούτιδος Μανίως Δημητρίου ἐκ Χίου. Ἡ ἐπιτόπιος ἀστυνομία ἀρνηθεῖσα τὰ παραδόντα αὐτῆν εἰς τὴν Μητροπόλιν ἱσχυρίζεται ὅτι θὰ ἀποσταλῇ ταύτην εἰς τὰ Πατριαρχεῖα εὐθὺς ὡς ἤθελε διαταχθῆ ὑπὸ τῆς Γεν. Διευθύνσεως.

—Ἐν Χαδέμιοι ἡ δεκαεξαεὶς Σοφία Παύλου παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς Μητροπόλεως Μερῶν πρόκειται βίβ νὰ ἐξισλαμισθῇ διὰ νὰ συζευχθῇ μετὰ τινος τούρκου στρατιωτικοῦ,

—Ἐν Μάλτεππε ἀνεκαλύφθη ἡ ἐξ Ἀδραμυτῶν δεκαετραεὶς Χριστίνα, βίβ ἐξισλαμισθεῖσα, ἣτις καὶ ἀπεστάλη εἰς τὴν Μητροπόλιν Χαλκηδόνος.

—Εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Κίου ἐξισλαμισθησαν βίβ ἐκ τῶν αὐτῶν καταφυγόντων προσφύγων ὁ ἐκ Γαλι Τσιφλικ 14ετής Δημήτριος εὐρισκόμενος σήμερον παρὰ τινι Καϊμακάμ ἑγᾶ καὶ ὁ ἐκ Νεοχωρίου 15ετής Βασίλειος Ι. Σπάρταλης εὐρισκόμενος εἰς Ἰνεγκιόλ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυριοφύτου

—Ὁ Μητροπολίτης Μυριοφύτου δι' ἐκθέσεως ἀ-

ναφίρει εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅτι δόκιμος μεραρχία στρατοῦ τουρκικοῦ ἐκ Κολλυπόλεως προερχομένη ἤρχεισεν ἐγκαθισταμένη εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας του, ἐξαιτεῖται δὲ ἵνα γίνωσιν αἱ δέουσαι ἐνέργειαι, ὅπως ἀποτραπῆ ὁ τοιοῦτος κίνδυνος καὶ συνάμα ἐκνεωθῶσι τὰ διάφορα κτίρια καὶ αἱ ἐκκλησῖαι αἱ κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Ἡ Παλινοστήσις προσφύγων. Ὁ ἐν Βάλια ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος ἀγγέλλει ὅτι 142 πρόσφυγες Κυδωνεῖς ἐγκαταστάσαν ἐκ Κιουτάχιας εἰς Βάλιαν ἐν οἰκτρῷ καταστάσει, ζητεῖ δὲ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέριμναν τῶν Πατριαρχείων, διότι καίτοι εἶχε δηλωθῆ ἠρηγοῦμένως ὅτι θὰ ἐδίδοτο τὰ ὁδοιοικητῶν ἐξοδα ἐκ Βάλιας, ἢ ἐπιτόπιος ὑποδιοικήσις καὶ ἡ διοικήσις Καρασῆ δηλοῦσιν, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τούτου διαταγή.

Ἡ πατριαρχ. Ἐπιτροπὴ διέθεσε 300 λίρας.

—Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Μαγνησίας ὁ διοικητὴς δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναχώρησιν τῶν αὐτόθι συγκεντρωθέντων προσφύγων Καλλιπόλεως. Αἱ προσπάθειαι τῶν κοινοτήτων Μαγνησίας, Χορδοκιοῦ, Κασαμπᾶ, Ἀκχισᾶρ Καρααγάς καὶ Σόμα πρὸς περίθαλψιν τῶν ἐν αὐταῖς συγκεντρωθέντων προσφύγων ἐξήντησαν τοὺς πόρους αὐτῶν. Ζητεῖται ἐπειγόντως βοήθεια.

—Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Προύσης ἤρξατο ἡ παλινοστήσις τῶν προσφύγων Μεσοπόλεως 15 χιλ. ψυχῶν ἔχουσιν ἀνάγκη βοήθειας.

—Διὰ τοὺς ἐν Ἀϊδινίῳ πρόσφυγας τῆς Ν. Ἐφέσου οὐδεμία ἐνέργεια ἔγινε πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτῶν γνωστῶ ὄντος, ὅτι ἅπασαι αἱ οἰκίαι αὐτῶν ἔγενοντο πρὸ ἑτῶν παρανόλημα τοῦ πυρός.

Τῆ Κυριακῆ ἑσπέρας ἐφθάσαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 80 περίπου ὁμογενεῖς πρόσφυγες, προερχόμενοι ἐκ Τσοροῦμ. Ἄπαντες κατάγονται ἐκ Θράκης, ἐξορισθέντες δὲ ὑπὸ τῶν Νεοτούρκων εἰς Τσοροῦμ κατηλθόντες πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἰς Ἀμισόν, ὅπῃθεν γαλλικὸν ἀντιτορπιλικὸν παραλαβὸν τοὺς μετέφερεν εἰς τὴν πόλιν μας.

—Κατὰ σχετικὴν ἐκθεσιν τοῦ Μητροπ. Ἀμασειᾶς ἐνεκρίθη ἵνα ἐν Κασταμονῆ συστήθῃ Ἐπιτροπὴ προσφύγων πρὸς διανομὴν τῶν ἀποστελλομένων ἐντεῦθεν διὰ τὴν καλινόστησιν βοηθημάτων εἰς τοὺς ἐν τῷ νομῷ Κασταμονῆς διαπαρμένους 700 πρόσφυγας διαφόρων ἐπαρχιῶν.

Διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν ἐψηφίσθησαν 2200 λίραι,

—Ὁ διευθυντὴς τοῦ «Φόρου» Τραπεζοῦντος ζητεῖ ὅπως γίνωσιν αἱ δέουσαι ἐνέργειαι παρὰ τῆς Τυβερνήσει διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν εἰς Ρωσίαν καταφυγόντων ὁμογενῶν προσφύγων τῆς περιφερείας Τραπεζοῦντος, καὶ τὴν κατάπασιν τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς διενεργουμένης περισυλλογῆς τῆς περιουσίας τῶν μεταναστευσάντων.

—Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἀβδσκιοῦ τῆς ἐπαρχίας Δέρκων διεκτραγωδοῦσι τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τοῦ χωρίου τῶν, ὅπερ δὲν ἐξέκένωσαν ἔτι οἱ τουρκοὶ πρόσφυγες. Οἱ μεταβάντες χριστιανοὶ ἐδιώχθησαν ἢ δὲ ἐκκλησία τῶν μετετράπη εἰς ἀποθήκην τουρκικὴν.

—Ἐν Βιλεζίκ συνεκεντρώθησαν 500 Κυδωνεῖς ἐκ Σογιούτ καὶ Γενί-σεχίρ, γυνεὶ καὶ λιμῶντοντες, πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς Κυδωνίας.

—Ἐκ τῶν 40 παρὰ τῆ πρωτοσυγκελλία Κυδωνιῶν ὄρφανῶν τοῦ ὄρφανοτροφείου 18 ἤδη ἀπέθανον ἐκ τῶν κακουχιῶν.

—Ἐν Ραιδεστῷ κατέβησαν ἐκ Μαρμαρᾶ 120 γυναικόπαιδα πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα τῶν Μάλαρα.

—Ἐν Κιουτάχια συνεκεντρώθησαν 500 πρόσφυγες ἐκ Πασᾶ-λιμῶν, Μαδύτου, Κυδωνιῶν καὶ Χιλῆς.

—Ἐκ 1500 Κυδωνιῶν παρὰ τὸ Βιλεζίκ 710 ἀνεχώρησαν ἐπιστρέφοντες, οἱ δὲ λοιποὶ 790 ἔπεσαν θύματα δολοφονικῶν ὀργάνων. Οἱ ἐξισλαμισθέντες δὲν παρεδόθησαν.

—Κατῆλθον εἰς Σμύρνην οἱ ἐν Ἀϊδινίῳ, Ναζιλ κρὶ τοῖς περίε πρόσφυγες Κυδωνεῖς.

—Οἱ ἐκ Μιλᾶσσων καὶ τῶν περίε τῆς Μητροπόλεως Ἡλιοπόλεως πρόσφυγες ἐπέστρεψαν εἰς τὰς ἐστίδας τῶν.

—Ἐξήκοντα οἰκογένειαι τῆς Ἀλικαρνασσῦ καὶ Γιουσκὲκ-κούμ τῆς ἐπαρχίας Ἡλιοπόλεως μένουσιν ἐν Ἀϊδινίῳ.

—Ἡ Σινώπη κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊῆς, οἱ δὲ ὀπολιεφθεῖσαι οἰκίαι τῶν ὁμογενῶν κατέχονται ὑπὸ τούρκων. Ἡ ἀποστράτευσις δὲν συνετελέσθη. Τὰ ἰλληρικὰ σχολεῖα ἐπιστραφέντια φιλοξενοῦσιν οἰκογενεῖας προσφύγων.

—Τὴν 20 καὶ 25 Ὀκτωβρίου ἤσται περιέζωσαν τὸ χωρίον Κούμιοι τῆς ἐπαρχίας Νικαίας καὶ ἐγύμνωσαν τοὺς εὐπωριτέρους τῶν κατοίκων. Θῆμα τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ὑπῆρξε καὶ ὁ ἐκ Καβακλή Ιερεὺς

Χρησιμοῦν, ἀκρωτηριασθεὶς ὑπὸ τῶν ληστοσυμμορι-
τῶν

— Ἐν Ἀργαῖκῃ καὶ τοῖς πέριξ ἐνεφανίσθησαν
φεδαῖδες. Ὁ Θεμ. Κριμαίμης μετὰ τῆς συζύγου του
ἐπλήρωσαν τὴν ζωὴν των μὲ ἀδρᾶ λύτρα 100 χεν-
σῶν λιρῶν καὶ 503 χορτίνων.

— Ἡ μητροπολίτις Καλλιουπόλεως προετοιμαζό-
μενος ἂν ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑβρὰν τῆς ἐπαρχίας του
ζητεῖ νὰ διατεθῇ ἀτιμώτατον διὰ τοὺς ἐνταῦθα
κατελθόντας πρόσφυγας.

— Οἱ πρόσφυγες τοῦ Πλαγιαρίου, Νεοχωρίου, Ταϊ-
φυρίου, Κριθιάς καὶ αὐτῆς τῆς Μαδύτου παραμέ-
νουσιν εἰς τὴν Καλλιπολιν, διότι οἱ οἰκίαι των κατε-
στράφησαν.

— Οἱ ἐν Ἀδάταζαρ συγκεντρωθέντες πρόσφυγες
ἐξ Ἡρακλίτσας, Ἐξαμηλίου, Λούπιδας καὶ Γενίκοι
ζητοῦσιν ἵνα κατέλθωσιν εἰς Χαϊδάρ πασᾶ πρὸς ἐπι-
νοδον εἰς τὰς ἐστίας των.

— Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ Μιχαῆλ Πασᾶ λιμᾶν
μερὶς τῶν κατοίκων ἐπέστρεψεν ἤδη. Αἱ οἰκίαι τοῦ
χωρίου εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένα, οἱ
ἐπανελθόντες πρόσφυγες διατελοῦσιν ἐν ἐνδείᾳ.

— Αἱ πλεῖστοι τῶν οἰκογενειῶν τοῦ χωρίου Λαζάρ-
κιοι καὶ Νεοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Δέρκων μετέβη-
σαν εἰς τὰ χωρία των, ἅπερ εὖρον ἐντελῶς κατεστραμ-
μένα.

— Ἐκ τῶν προσφύγων τῆς ἐπαρχίας Καλλιουπόλεως
περὶ τοὺς 2000 ἐπέστρεψαν εἰς Καλλιπολιν καὶ
Μαδύτον. Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν χωρίων τῆς
ἐπαρχίας καταγόμενοι, ἀναμένουσι τὴν ἐκένωσιν
τῶν ὑπὸ τῶν τούρκων κατοχυρωμένων ἑπτὰ οἰκιῶν των
πρὸς μετάβασιν εἰς τὰς ἐστίας των.

— Κατ' ἰδιαιτέρας ἡμῶν πληροφορίας δύο ἀτιμώ-
πλα Ἕλληνα ἢ «Ἄσοοι» καὶ αἱ «Σπέτσοι» διετέ-
θησαν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐν τῇ πύλῃ μας συγ-
κεντρωθέντων προσφύγων.

Μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων. Ὁ κ. Ι.
Παπαδόπουλος, καθηγητῆς ἀποστέλλει ἡμῖν πρὸς δη-
μοσεύειν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν :

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Τὸ φλογερὸν καὶ ἐνθουσιῶδες «Χαῖρε Σιών» τὸ
γραφὲν μὲ ὄραϊαν προφητικὴν ἔξαρσιν καὶ δημοσευ-
θὲν εἰς ἓνα τῶν τελευταίων ἀριθμῶν τῆς «Νέας Ζωῆς»,
προὐκάλεσε βαθεῖαν καὶ συγκινητικὴν αἰσθησιν εἰς
τοὺς Ἰσραηλιτικοὺς κύκλους τῆς πρωτευούσης. Ἡ Ἐ-
ταιρία μας γίνεται ταύτης πιστὸς ἐρμηνεὺς καὶ μᾶς ἐπι-
φορτίζει νὰ σὲς ἐκφράσωμεν τὴν ζωηρὰν μας εὐγνω-
μοσύνη διὰ τὴν συγκινητικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν τῶν
αἰσθημάτων θανατομοῦ, τὰ ὁποῖα τρέφετε πρὸς τὸν
λαόν μας, αἰσθημάτων τὰ ὁποῖα εἴμεθα καὶ ἡμεῖς εὐ-
τυχεῖς τρέφοντες ἐπέσης πρὸς τὸν εὐγενῆ
ἑλληνοκτὸν λαόν, τοῦ ὁποῖου ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς
ἔσχεν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀπωτάτης ἀρχαῖτης τῶν
πολυαριθμὰ σημεῖα ἐπαφῆς μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πο-
λιτισμοῦ καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν κόσμον τὴν φιλοσοφίαν,
τὸ ὄραϊον καὶ τὸ Ἰδωδὸς.

Σὰς παρακαλοῦμεν, ἀγαπητὲ Κύριε, νὰ δεχθῆτε
τὴν διαβεβαίωσιν τῆς λίαν διακεκριμένης ὑπολήψεως.

Ὁ Πρόεδρος

J. Niego

Δήλωσις

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκ-
κλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅπως φέρωσιν εἰς γνῶσιν
τοῦ γραφείου αὐτῆς πᾶσαν μεταβολὴν τῆς διεθυν-
σεως αὐτῶν. Τοῦτο οὐδεμίαν ἀνολαμβάνει εὐθύνην
διὰ πῶσαν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ παραλαβῇ τοῦ φύλλου
ἢ ἢσον δὲν καθίσταται γνωστὴ ἢ ἀλλαγὴ τοῦ τό-
που τῆς διαμονῆς.

Ἡ ΕΚΚΛ. ΛΗΘΕΙΑ ἐκδίδεται κατὰ πᾶν Σάββατον.

Συνδρομὴ ἔτησις προκαταβαλλομένη καθ' ὅλον τὸ ὄρον
μηνικῆν κρῆτος λίραι 2, διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δη-
μοδιδασκάλους 1, ἐν τῇ ἔσω-τερικῇ φράγ. 50.— Πᾶσα αἴτησις
ἢ χρηματικὸν ἐμβάσμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὄνοματι τοῦ προέδρου
τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς β.β. μητροπολίτου Φιλαδελφείας
κ. Χρυσόστομου, ἢ Πάσοδὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραίτητως νὰ φέρῃ
τὰ ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διεθνοῦς τοῦ λογισηθίου
τῶν Πατριαρχίων κ. Κ. Ἰωαννίδου ἢς ταμίου, μετὰ τῆς σφρα-
γίδος τοῦ φύλλου.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Φιλαδέφειος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
 † Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
 Μ. Βασιλείου Β γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
 Χρ. Παπαϊωάννου Α γραμματεὺς τοῦ Πατρ. γραφείου
 Κ. Ἰωαννίδης ἀρχλογοτῆς τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχισυντάκτης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβληομένη

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ Λ. Τ. 2, διὰ τῶν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους 1. Ἐν τῷ ἔξωτερικῷ φρ. 50.

Ἡ ΠΑΛΙΝΟΣΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ἐφόσον παρέρχονται αἱ ἡμέραι καὶ τὸ ζωτικώτατον τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ζήτημα ὀξύτερον ἀναφαίνεται, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἱ ἐπιπροσθούσαι δυσχέρεια καθίστανται μᾶλλον δυσπερέβλητοι καὶ ἡ διακανόνις αὐτοῦ περιβάλλεται χαρακτῆρα προβληματικόν.

Εὐθύς ἅμα τῇ ἐκ τῆς ἐξουσίας ἀποχωρήσει τῶν ἀθλίων τῆς τελευταίας ἐθνικῆς ἡμῶν κακοδαιμονίας ἐργατῶν, αἱ διάδοχοι κυβερνήσεις ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν δημιουργίαν ὄρων καὶ συνθηκῶν ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος τούτου, ἐξ ὧν νὰ μειωθῇ ἡ ὀδυνηρὰ ἐντύπωσις ἣν προκαλοῦσι τὰ φοβερὰ κακουργήματα καὶ αἱ ἐκατόμβαι ἃς ἐδημιούργησεν

ἡ τυχοδιωκτικὴ πολιτικὴ τῶν Νεοτούρκων, ἃμα δὲ κατασιγασθῶσι καὶ αἱ πανταχόθεν ἀκουόμεναι φωναὶ καὶ διαμαρτυραὶ ἐπὶ ταῖς συντελεσθεῖσαις καταστροφαῖς, ἔσπευσαν ὅπως μεταξὺ ἄλλων ἐπαγγελιῶν καὶ διαβεβαιώσεων ἀφειδῶς διασπαρεισῶν πρὸς ὄλους τοὺς ὄρζζοντας, πανηγυρικῶς ἀποκηρύξωσι τὰς γενομένας προγραφὰς τῶν ἐθνῶν καὶ ἐκδώσωσι πανηγυρικὰς προκηρύξεις, δι' ὧν νὰ καλῶνται οἱ εἰς ἐκπαιρισμὸν ἐξαναγκασθέντες χριστιανοὶ ὅπως ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι οὐ μόνον τὰ δίκαια αὐτῶν θὰ ἀποκατασταθῶσιν ἀλλὰ θὰ παρασχεθῶσιν αὐτοῖς καὶ ὄλαι οἱ εὐκόλται καὶ ἀποζημιώσεις πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν γενομένων ζημιῶν,

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηριχθεῖσα καὶ ἡ Μ. Ἐκκλησία ἔσπευσεν ἵνα διὰ τε τῶν Μητροπόλεων καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐκκλησια-

στικῶν ἀρχῶν ἀναζητήσῃ τὰ ἐπιζῶντα θέματα τοῦ ἀρχαίου διωγμοῦ καὶ περισυλλέγουσα αὐτὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς ἐστίαις αὐτῶν.

Καὶ τὸ ἔργον ἤρχισεν ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει ὅτι ἡ διενέργεια αὐτοῦ μεθ' ὅλας τὰς ἐπιπροσθούσας δυσκολίας, θὰ ἀποβῇ ἀποτελεσματικὴ, τεθέντος ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ μέρος ἡ ὁμογένεια σύμψασις ἀπεδείχθη διὰ τῶν γενναίων αὐτῆς συνεισφορῶν ἔτοιμος νὰ καλύψῃ τὰς πρώτας ἀνάγκας, πᾶσα δὲ ἐξωτερικὴ βοήθεια ὑπὸ τύπον ἐλεημοσύνης ἀπέβαινε περιττή, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς ἀπορριφθείσης προτάσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν περὶ παροχῆς εἰκοσαεταρῶν καὶ ἑξαμηνίου ἡμερησίου βοηθήματος, εἰς ἣν ἡ ὁμογένεια ἀπήντησε διὰ τῆς ἐγγραφῆς δεκάδων χιλιάδων λιρῶν μελλουσῶν νὰ ἀνέλθωσιν εἰς ἑκατοντάδας, πλὴν ἐννοεῖται τῶν ὀρισμένων νομικῶν πλέον ὑποχρεώσεων ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων εἰς τὰς ἐστίαις αὐτῶν καὶ τὰς ἰδιοκτησίας καὶ ἀποζημιώσεως διὰ τὰς γενομένας αὐτοῖς καταστροφάς.

Ὅσοι ἐκ τῶν προσφύγων ἐπέζησαν ἤρχισαν νὰ συρρέουν ἐκ τῆς ὑπαίθρου χώρας εἰς τὰ μεγαλειότερα κέντρα, φάσματα, εἶναι ἀληθῆς, ἀνθρώπινα, σκελετώδεις σωροὶ στήριζόμενοι οὐχ ἦττον ἢ ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν καὶ ἀναμένοντες τὴν μεταφορὰν αὐτῶν εἰς τὰ χωρία καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν.

Ὅποια ὅμως ἀπογοήτευσις καὶ πάλιν ἀνέμενεν ἡμᾶς, ὅποια νέαι ὀδυνηραὶ περιπέτεια καὶ δοκιμασίαι καὶ ὀδύσεια μακρὰ ἀνέμενεν αὐτούς, ὅταν δίκην κτηνῶν σωρευόμενοι εἰς τρώγλας καὶ ὑπόγεια ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν, διωκόμενοι καὶ προσηλακίζόμενοι ὑπὸ τοῦ τελευταίου κυβερνητικοῦ ὄργανου, ἐξαποστέλλοντος αὐτοὺς πρὸς ὅλας τὰς ἄλλας διευθύνσεις παρὰ πρὸς τὰ μέρη αὐτῶν, ἐκινδύνευσαν ἐκ τῶν νέων κακουχιῶν νὰ ἴδωσιν ἀντὶ τῆς πατρίου αὐτῶν γῆς ἀνοιγομένης πρὸ αὐτῶν τὰς πύλας τοῦ Ἄδου.

Ἀλλὰ καὶ ὅσοι οὕτως ἢ ἄλλως κατόπι

ἀπείρων δυσχερεῶν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἐστίαις αὐτῶν, ἄλλοι μὲν εὖρον αὐτὰς τελείως ἐκ θεμελίων ἐκρίζωθείσας, ἄλλοι δὲ κατελημμένους ὑπὸ τῶν μουσουλμάνων ἀποίκων, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐννοοῦντων νὰ ἐκκενώσωσιν αὐτάς, οὕτως ὥστε καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἀπειλοῦνται νὰ ἀποθάνωσιν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρεῶν, διότι στήριχθέντες εἰς τὰς κυβερνητικὰς διαβιβαιώσεις ἔσπευσαν ὅπως δεχθῶσιν αὐτάς κατὰ γράμμα, καταλείποντες πρὸχειρον ἄσπλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκρυπτον τὴν δυστυχίαν αὐτῶν.

Βεβαίως δὲν θέλομεν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ἡ κυβέρνησις προβαίνουσα εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐσκέφθη νὰ συνεχίσῃ τὸ καταχθόνιον ἔργον τῶν προκατόχων αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν μέχρις ἐνὸς ἐξόντωσιν τῶν ὑπολειφθέντων λειψάνων τῶν προσφύγων. Μοιραίως ὅμως τὸ ζήτημα περιβάλλεται τὴν μόρφην ταύτην ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ καταλήγει εἰς τὸ κατάντημα τοῦτο, λόγῳ τῆς ἐνόχου καὶ ἐγκληματικῆς κατὰ παντὸς ὁμογενοῦς πολιτείας τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, τὰ ὅποια εἴτε προφασίζόμενα ἀνεπάρκισιαν μεταφορικῶν μέσων, εἴτε ἐλλείψει ὀδηγῶν, εἴτε ζητοῦντα βεσικάδες, εἴτε συνιστῶντα ὑπομονὴν, εἴτε ἐπιδεικνύοντα ὑπέρμετρον ἀλληλεγγύην πρὸς τοὺς μουσουλμάνους ἀποίκους καὶ μὴ θέλοντα νὰ ἐκβάλωσιν αὐτοὺς τῶν οἰκῶν τῶν προσφύγων ἄς ἐσφετερίσθησαν, εἰς ἓν καὶ μόνον ἀποβλέπουσι, νὰ καταστήσωσι δηλ. τελείως ἀδύνατον τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὁμογενῶν εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν, μετὰ σατανικῆς ὑποκρισίας ἀπεργαζόμενοι καὶ προσοδοκῶντες τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κακοῦ, διὰ τοῦ πλήρους αὐτῶν ὀλέθρου.

Τοῦτο ἄλλως τε εἶναι λίαν φυσικὸν δι' αὐτούς. Διορισθέντες οἱ πλεῖστοι ὑπὸ τῆς κομματικῆς κυβερνήσεως, ὄργανα τῶν ἐξοικωτικῶν αὐτῆς σχεδίων καὶ ἐνεργειῶν καὶ ἄμεσοι ἐκτελεσταὶ αὐτῶν, δὲν εἶναι δυνατόν ἀδιαφόρως νὰ ἀτενίσωσιν εἰς τὴν ἐπάνοδον τῶν θυμάτων αὐτῶν.

Τὴν στιγμὴν ὅμως καθ' ἣν γίνεται τὸτος πάταγος πρὸς τιμωρίαν τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ-

γῶν τῶν σφαγῶν καὶ τῆς ἐξοντώσεως τῶν χριστιανῶν, νομίζομεν ὅτι ἐπιβάλλεται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὅπως οἱ καταδυναστεύομενοι ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τοὺς φονικούς ὄνυχας τῶν ὀργάνων αὐτῶν, ἢ δὲ ἐκκαθάρισιν αὕτη θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁ ἀσφαλέστερος γνώμων τῆς εἰλικρινείας τῶν κυβερνητικῶν ἐπαγγελιῶν.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Μ. Βασίλειος, εἰς τὴν νβ' ἐπιστολὴν τοῦ ὁποίου κατὰ λάθος παραπέμπει ταὺς Ἀνατολικούς ἡμᾶς ὁ Δυτικὸς συντάκτης τοῦ «*Un mot*» (1896), γράφει ἐν τῇ ξθ' αὐτοῦ ἐπιστολῇ τὰ ἑξῆς: «ἐφάνη δὲ ἡμῖν ἀκόλουθον ἐπιστεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ Ρώμης ἐπισκέψασθαι τὰ ἐνταῦθα καὶ δοῦναι γνώμην, ἵνα, ἐπειδὴ ἀπὸ κοινοῦ καὶ συνοδικοῦ δόγματος ἀποσταλῆναί τινας δύσκολον τῶν ἐκείθεν, αὐτὸν αὐθεντῆσαι περὶ τὸ πρᾶγμα κλπ.» (*Migne* τόμ. 32 ἐπιστ. ξθ'). Προφανῶς ἡ λέξις αὐθεντῆσαι εἶνε ἢ ἐξάπτουσα καὶ τροφοδοτοῦσα τὴν φαντασίαν τῶν Δυτικῶν. Ἄλλ' ὀλίγη προσοχὴ εἰς τὴν μελέτην τοῦ χωρίου, ἀρκεῖ νὰ διαλύσῃ τὸ ὄνειρον τὸ ὁποῖον πλάσσουν ἐξ αὐτῆς οἱ Δυτικοί. Ὁ Μ. Βασίλειος ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι ἂν συνερχετο Σύνοδος ἐν Ρώμῃ καὶ ἐκεῖνη ἀπεφάσιζε περὶ τοῦ πρακτέου, τὸ πρᾶγμα θὰ ἐγινώσκετο πάντως εἰς τοὺς αἰρετικούς καὶ θὰ ἐλάβανον οὗτοι ἀντίμετρα, γράφει ἀπλῶς ὅτι, ἀντὶ τούτου, θὰ ἦτο καλὸν ὅπως ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης «αὐθεντήσῃ» (=ἀποφασίσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, μόνος ὡς αὐθεντῆς τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας, ὡς πληρεξούσιος τῆς ἰδίας Συνόδου). Πῶς δὲ νὰ αὐθεντήσῃ ἐπάγεται ἀμέσως: «Ἐκλεξάμενον (τὸν Ρώμης) ἄνδρα ἱκανοὺς μὲν ὁδοιπορίας πόνους ὑπενεγκεῖν, ἱκανοὺς δὲ πραότητι καὶ εὐτονίᾳ ἡθους τοὺς ἐνδιαστροφούς τῶν παρ' μὲν νοουθετῆσαι ἐπιτηδεῶς δὲ καὶ οἰκονομικῶς κεχρημένους τῷ λόγῳ καὶ πάντα ἔχοντα μεθ' ἑαυτῶν τὰ μετὰ Ἀρμίνιον (ἢ τὰ ἐν Ἀρμίνῳ) πεπραγμένα, ἐπὶ λύσει τῶν κατ' ἀ-

νάγκην ἐκεῖ γενομένων· καὶ τοῦτο μηδενὸς εἰδότες, ἀσφορητὶ διὰ θαλάσσης ἐπιστῆναι τοῖς ὧδε ὑπὲρ τοῦ φθᾶσαι τὴν αἰσθησιν τῶν ἐχθρῶν τῆς εἰρήνης.» Ὅλη λοιπὸν ἡ ζητούμενη παρὰ τοῦ Ρώμης ἐνέργεια ἦτο, νὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνος ἀπ' εὐθείας ἄνδρας τοιοῦτους καὶ τοιοῦτους. — πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ διὰ τῆς συγκλήσεως Συνόδου θορύβου, — οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκ περισσοῦ θὰ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν γενομένων ἐν Ἀρμίνῳ (α) ὡς χρήσιμα πρὸς λύσιν τοῦ ἀπασχολοῦντος τὸν Μ. Βασίλειον ζητήματος. Ὡστε οὐδὲν ἀπόλυτον κῆρος ἢ ἐξουσίαν ὁ Μ. Βασίλειος ἀναγνωρίζει εἰς τὸν Ρώμης. Ἄλλως, ἂν οἱ Δυτικοὶ ἀληθεύοσι, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐξηγήσωσιν ὅσα ὁ αὐτὸς Μ. Βασίλειος γράφει ἐν τῇ Ο' αὐτοῦ ἐπιστολῇ, πάντως πρὸς τὸν Μ. Ἀθανάσιον: «τούτων (=τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως Ἀρείου συνεπειῶν) μίαν προσδοκῆσαμεν λύσιν, τὴν τῆς ὑμετέρας εὐσπλαγχνίας ἐπίσκεψιν». Ἐπίσης νὰ μᾶς ἐξηγήσωσι τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα ὁ αὐτὸς γράφει ἐν τῇ Οα' ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Γρηγόριον: «εἰ γὰρ ὀφθῆς μόνον, ἐφέξεις αὐτοῦ (=τοῦ καθ' ἡμῶν στρατευομένου ἀρειανισμοῦ) τὴν ὁρμὴν καὶ τοὺς συγκροτούμενους ἐπὶ τῷ καταστρέψασθαι τὰ τὰ τῆς πατριδος πράγματα διαλύσεως, γνώριμον αὐτοῖς καταστῆσαι, ὅτι αὐτὸς τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου κατάρχεις, καὶ φράξεις πᾶν ἄδικον στόμα τῶν τελοῦντων κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνομίαν» πρὸ πάντων δὲ τὰ πρὸς Ἀθανάσιον λεγόμενα τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ ββ' ἐπιστολῇ του «ὅταν λογισώσῃθα, ὅτι σὲ ἱατρὸν τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἀρωστημάτων ὁ Κύριος ἡμῶν ἐταμιεύσατο . . . Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανὸς κυβερνήτης; τίς ἀξιόπιστος διανοστῆσαι τὸν Κύριον ἐπιτηδεῖν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῇ θαλάσσῃ; τίς ἕτερος ἢ ὁ ἐκ παι-

(α) Ἐν Ἀρμίνῳ τῆς Ἰταλίας συνῆλθε Σύνοδος τῷ 359 πρὸς ἄρσιν τῶν περὶ θείας τοῦ Χριστοῦ φύσεως διαφεροσῶν διδασκαλιῶν (Ἀρειανῶν καὶ Ἡμι-αρειανῶν) (βλ. Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Β' λ').

δὸς τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐναθλίωσας ἀγῶσιν.»

Ὁ Μ. Γρηγόριος, τὸν ὁποῖον οἱ Δυτικοὶ ἐπίσης ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς ἰδιασθέντησιν, ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ἔπεισι περὶ ἑαυτοῦ (*Migne* 37 σ. 1088) τὸν Ἀλεξανδρείας Πέτρον ἀποκαλεῖ «βραβεῖα τῶν ποιμένων». Θὰ συμπεράνωσι λοιπὸν οὗτοι, ὅτι πράγματι, κατ' οὐσίαν, ὁ Ἀλεξανδρείας ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ «βραβεὺς τῶν ποιμένων», ὅτι ὁ Ἀθανάσιος μόνος εἶνε ὄντως ὁ ἱατρὸς τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἀρρωστημάτων, ὃν ὁ Κύριος ἡμῶν ἐταμίευστο; κλπ. Βεβαίως ὄχι. Αἱ ἀνωτέρω ἐκφράσεις καὶ αἱ παρόμοιαι εἶνε ἀπλᾶ ρητορικὰ σχήματα καὶ συνήθεις ποιητικαὶ ἐξάρσεις, αἱ ὁποῖαι βράσις ἔχουσιν ἐξέχουσάν τινα ἱκανότητα τοῦ θαυματούμενου ἢ ἐγκωμιαζομένου καὶ πλέον οὐ.

Ἀλλὰ καὶ ἂν εἴη παραδεχθῶμεν ὅτι Ἕλληνες Πατέρες καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἀναγνωρίζουσι τὸ «πρωτεῖον» ὑπ' ἣν ἔννοιαν παραδέχονται τοῦτο οἱ Δυτικοὶ, αἱ τοιαῦται γνώμαι εἶνε καὶ μένουσι μεμονωμένα μὴ ἀντιπροσωπεύουσαι εἰμὴ τοὺς κατόχους αὐτῶν καὶ οὐχὶ τὴν ἐπίσημον καὶ ὁμόφωνον γνώμην τῆς Ἐκκλησίας.

ἔπεται συνέχεια)

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ

Ο ΔΙΩΓΜΟΣ

Ἐξ ἐκθέσεως ἑκ Βατοῦμ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν προσφύγων τοῦ Πόντου ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

Συμπληροῦται ἀκριβῶς ἔτος δὲ ἥς ἐποχῆς ἀνω τῶν 50 χιλιάδων Ἕλληνες ἐκ τῶν εὐάνδρων καὶ πλουσίων πόλεων καὶ χωριῶν τοῦ Πόντου ἐγκαταλείψαντες τὰς ἐστίας καὶ τοὺς βωμοὺς αὐτῶν κατέφυγον εἰς τὴν Ρωσίαν. Τὰ αἴτια τῆς μεταναστεύσεως ταύτης ὡς καὶ αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας αὕτη ἐγένετο ἀποτελοῦσι τὴν τραγικωτέραν ἀποψὴν τῆς δυστυχίας καὶ τῶν δεινοπαθημάτων τῶν ὁμογενῶν τοῦ Πόντου. Ὁ ἄγριος φανατισμὸς τῶν συνοίκων τούρκων ὑποδαυλισθεὶς καταλλήλως καὶ ὑπὸ

προπαγανδιστῶν ἐξέσπασε μὲ τὸν θηριωδέστερον τρόπον κατὰ τῶν εὐρών ὁμογενῶν. Πολυάριθμοι ἐνοχλοὶ συμμορίαὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὰ ἑλληνικὰ χωρία ἐπεδίδοντο εἰς συστηματικὴν λεηλασίαν τῶν οἰκῶν τὰς ὁποίας ριζοθὸν ἐξέκένουν καὶ τὰ βιαίως καὶ δι' ἀπειλῶν ἀρπαζόμενα ἀπεκομίζοντο ὑπὸ γυναικῶν καὶ φορητῶν ζῶων, αἵτινα συνάδευον τὰς ἐν λόγῳ συμμορίας. Ἐξεγυμνώθησαν καὶ αἱ ἑλληνικαὶ Ἐκκλησίαι, ἀφοῦ προηγουμένως ἐβεβλήθησαν ὑπὸ τῶν συμμοριῶν. Πλὴν τῆς λεηλασίας ταύτης αἱ συμμορίαὶ ἐπεδίδοντο καὶ εἰς ἀπαγωγὰς εἰς τὰ ὄρη προκρίτων ὁμογενῶν, τοὺς ὁποίους ἠλευθέρωνον μόνον ἐναντι ὑπερόγκων ἄλλων. Εἰς μερικὰ χωρία ἐγένετο καὶ ἐξώσις οἰκογενεῶν ἐκ τῶν οἰκῶν τῶν καὶ ἐξαναγκασμὸς τούτων ὅπως διέλθωσιν ὀλοκλήρους ἡμέρας ἀνευ στέγης καὶ ἀνευ στρώματος. Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας εὐρισκόμενοι οἱ ἡμέτεροι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν γῆν καὶ κατέφυγον εἰς Βατοῦμ κατευθυνόμενοι ἐκεῖθεν εἰς ἄλλας παραθαλασσίους πόλεις τῆς Ρωσίας. Ἀληθῆ εἰκόνα τῆς ἐθνικῆς ταύτης καταστροφῆς ἠδύνατό τις νὰ ἔχη κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀποδιώσεως τῶν δυστυχῶν τούτων θυμῶν εἰς τὴν πόλιν μας. Καθ' ἑκάστην προσήγγιζον εἰς τὴν πόλιν μας περὶ τὰ δέκα μεγάλα ἱστοφόρα κατάμεστα προσφύγων γυμνῶν καὶ πεινασμένων. Τὴν μεταφορὰν τούτων ἐπεδείνωσε τὰ μέγιστα καὶ ὁ χειμὼν, συνέβησαν δὲ οὐκ ὀλίγα ναυάγια. Διὰ τῶν μέσων τούτων τῆς συγκοινωνίας ἀφίχθησαν εἰς τὴν πόλιν μας ἀνω τῶν δέκα χιλιάδων, διὰ δὲ μεγάλων ἀτμοπλοίων μερικὰ τῶν ὁποίων ἐναυλώθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Βατοῦμ, μετεφέρθησαν ἐνταῦθα δεκαπέντε περίπου χιλιάδες. Ἐκτὸς τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τῶν προσφύγων, οἵτινες προσήγγισαν εἰς τὴν πόλιν μας, ἄλλαι τριάκοντα χιλιάδες καὶ περιπλέον μετεφέρθησαν ἐκ Τραπεζοῦντος κατ' εὐθείαν εἰς Νοβοροσίσκιην, Κέρτς καὶ Κορμαίαν.

Δυστυχῶς μὲ τὴν μετανάστευσιν δὲν ἔληξαν καὶ τὰ βάσανα καὶ αἱ ταλαιπωρίαί. Παρ' ὅλην τὴν ἐπιδαψιλευσθεῖσαν μέριμναν καὶ περιθάλψιν ἢ ὁποία ἐγένετο εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους συστηθειῶν ἐπιτροπῶν ἐξακολουθοῦσιν οἱ δυστυχεῖς κακοχούμενοι καὶ δαμαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ψύχους, τῆς πείνης καὶ

τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν. Ἐν Σοχοῦμ, ὅπου ἐγένετο μεγάλη συσσώρευσις προσφύγων κατὰ τὸ τελευταῖον ἐξάμηνον διάστημα ἀπέθανον περίπου δύο χιλιάδες. Θετικαὶ πληροφορίες περὶ τῆς τύχης τῶν προσφύγων τοῦ Κέρτζ καὶ τῶν ἄλλων παραλιακῶν πόλεων τῆς Ρωσίας δὲν ὑπάρχουσι, ἐξ ἰδιωτικῶν ὁμῶς πληροφοριῶν μανθάνομεν ὅτι πλείστοι οἱ ἀποθνήσκουσι καὶ εἰς ἐκείνας τὰς πόλεις.

Ἐνεκα ὅλων τούτων καὶ διότι οἱ πλείστοι τῶν προσφύγων ζῶσι μὲ τὴν ὑλικὴν ὑποστήριξιν τῶν κατὰ τόπους ἐπιτροπῶν ἀνυπομόνως ἐπιζητοῦσι πάντως νὰ παλινοστήσῃ.

Ἀνυστυχῶς ὁμως παρ' ὅλην τὴν ἀπόφασιν τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐλευθέραν ἐπιστροφὴν εἰς τὰς ἐστίας τῶν τῶν ἀπελαθέντων χριστιανῶν, αἱ ἐνταῦθα ἀρχαὶ δὲν γνωρίζομεν διὰ ποίους λόγους παρουσιάζουσι πλείστας δυσχερείας πρὸς ἀποδίδοσιν ἐκ τῶν πλοίων τῶν ἐκ Ρωσίας ἔρχομένων. Μετὰ πολλῶν δυσκολιῶν ἐπιτυγχάνεται ἢ ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσις τῶν, πλείστοι ὁμως τούτων κρατοῦνται καὶ ἀποστέλλονται εἴτα εἰς Ρωσίαν. Οὕτως ἐπαναλαμβάνονται αἱ ταλαιπωρίαι τῶν προσφύγων ὅπως κατὰ τὴν μετανάστευσιν οὕτω καὶ κατὰ τὴν παλινοστίσιν των.

Μεγάλαι δυστυχῶς παρανομίαι καὶ αὐθαιρεσίαι παρατηροῦνται ἀπὸ τινος καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων τὰ ὅποια ἐξοικειωμένα πρὸς παλαιὰς αὐτῶν μεθόδους, παρουσιάζουσι πλείστας ὅσας δυσκολίας εἰς τε τοὺς πρόσφυγας καὶ τοὺς κατοίκους Βατοῦμ καὶ ἀπόλυτος ὡς ἐκ τούτου ἀνάγκη ὅπως γείνωσι διαβήματα καὶ ἐνέργειαι πρὸς πάταξιν καὶ τοῦ κακοῦ τούτου.

Ἦψ' ὅς συνθήκας ἤρχισε νὰ γίνηται ἡ παλινοστίσις Ἐνεκα τῆς ἐπιδεικνυομένης στάσεως τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν εἶναι βεβαία καὶ ἀσφαλὴς ἡ ἐθνικὴ καταστροφὴ. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτοι ὑπερβαίνουσι τὰς πεντήκοντα χιλιάδας καὶ ὅτι οἱ περισσότεροι τούτων εὐρίσκονται εἰς τὰς μεμακρυσμένας περιφέρειας Κέρτζ, Νοβοροσίσκης καὶ Κριμαίας.

Ἐπαναλαμβάνοντες νὰ τονίσωμεν τὴν ἀμείωτον ἀνάγκην τῆς παλινοστίσεως τῶν προσφύγων θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἐπιστήσωμεν καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκδόσεως σχετικῶν ὁδηγιῶν

καὶ διαταγῶν τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὰς ἐπιτοπίους ἀρχάς, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς παλινοστίσεως.

Ἐκθέσις ἐκ Μούγλων τῆς ἐπαρχίας Ἐλιουπόλεως ἐξαιτουμένη τὴν ἀρωγὴν τῶν Πατριαρχείων ὡς ἑξῆς: περιγράφει τὴν κατάστασιν τῶν ἐκεῖ συγκεντρωθέντων προσφύγων τῶν χωρίων Τάτσας, Πέτσας, Καραμάνιου καὶ Δαλιανίου, οἵτινες κατὰ τὸ ἴμιον ἀπεδουκατίστησαν ἐκ τῆς πείνης τοῦ ψύχους καὶ τῶν κακουχιῶν.

Κατὰ τὸ διετὲς διάστημα κατὰ τὸ ὅποιον ἐμειναν ἐδῶ οἱ πρόσφυγες οὗτοι, αἱ εἰς τὰ χωρία τῶν οἰκίαι των κατερεπώθησαν καὶ εἶναι σχεδὸν ὅλως ἀχρηστοί, τὰ ἐπιπλα αὐτῶν διηρπάγησαν, τὰ κτήματά των κατεστράφησαν, τὰ κτήνη των βόες, αἴγες, πρόβατα καὶ φορτηγὰ ζῶα διηρπάγησαν, τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων των ἐκαρπώθησαν οἱ οὐμπατριῶται τῶν ὀθωμανοῦ, καὶ τῶρα καίτοι μεταδίδουν εἰς τὰ χωρία των δὲν θὰ εὐρωσιν εἰμὴ ἐρείπια καὶ καταστροφάς.

Αἱ τρεῖς Ἐκκλησίαι τῆς Τάτσας κατεστράφησαν ἐκ θεμελιῶν, τὰ δὲ ἐπιπλα αὐτῶν, τὰ ἀγία ποτήρια καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἀμφια διηρπάγησαν αἱ δὲ εἰκόνες αὐτῶν σχισθεῖσαι διὰ πελέκων ἐνώπιον τοῦ πλήθους κατερίψαν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ὅταν ἦλθον ἐδῶ οἱ πρόσφυγες οὗτοι, ἔδωσαν ὡς ὑπέρβας εἰς οἰκίας ὀθωμανῶν μερικὰ μικρὰ παιδιὰ ἄρρενα καὶ θήλαα ἡλικίας 8—10 ἐτῶν. Τῶν παιδιῶν τούτων ἄλλα μὲν δὲν ἔχουσι οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα, ἄλλα δὲ ἔχουσι μόνον πατέρα, ὅστις λείπει ὡς στρατιώτης. Τῶρα ἐστείλωμεν συγγενεῖς των καὶ τὰ ἐζήτησαν διὰ νὰ τὰ μεταφέρωσιν εἰς Τάτσαν καὶ δὲν μᾶς, τὰ ἔδωσαν οἱ ἔχοντες αὐτὰ, διότι θέλουσι νὰ τὰ ἐξιλομίσωσι.

Ἐξ ἐκθέσεως ἐξ Ἄν-Δόγ-Μαδὲν τῆς ἐπαρχίας Χαλδαίας ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

Αἱ φρικαλέαι ἀρμενικαὶ σφαγαὶ ὑπῆρξαν κυρίως ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἡμετέρων συμφορῶν. Ἐὰν ἀλλαχοῦ μετὰ τὴν ἐξόντωσιν αὐτῶν μόνον ἡ θλιθερὰ ἀνάμνησις τούτων ἀπέμεινεν, ἐνταῦθα ὁμως μέχρι τῆς χθὲς ἐτι ἐν ἐνεργείᾳ διετέλει τὸ πυριφλέγεις ἀρμενικῶν ἡφάστειον, διότι ὡς ἐκ τοῦ ὄρεινου καὶ θαλάσσιου τοῦ τμήματος ἡμῶν, ἑκατοντάδες ὄλαι ἀρμενίων φεύ-

γουςαι τὸν ἀπηνῆ ὀλεθρον ὡς ἐν ἀσφαλεῖ κρησφυγέῳ κατέφυγον ἐνταῦθα. Πρὸς καταδίωξιν καὶ παντελῆ ἐξόντωσιν αὐτῶν πρὸς τῆ ἐπιτοπίῳ χωροφυλακῆ συνελίκουροι ἐπιῆλθον καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ὁμόρων πόλεων Γιοσγάτης, Καισαρείας καὶ Σεβαστείας εἰς τοὺς ὄποιους προσετέθησαν καὶ τὰ ἐπιτοπίως σχηματισθέντα ἄτακτα καταδιωκτικὰ σώματα, ἅτινα περιερχόμενα ἐπὶ ἑπὶ ὀλόκληρα καὶ διανυκτερεύοντα καθ' ἑκατοντάδας μετὰ τῶν ὑποζυγίων εἰς τὰ ὁμόδοξα χωρία διέπραξαν τοσαύτας καὶ τοιαύτας ὀμότητες, διαρπαγὰς, ἀτιμώσεις, φυλακίσεις, ἐξυθρίσεις, ὀπώσεις καὶ δαρμούςς μέχρις ἀναισθησίας (ὀδία ἱερῶν), ὄστε διὰ τοῦ τρομακτικοῦ καὶ ἀπανθρώπου τούτου συστήματος περιήγαγον τὰ ἐν λόγῳ χωρία εἰς τελείαν ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξάντησιν καὶ κατάπτωσιν, προδάντα καὶ εἰς τὴν ἐκκένωσιν τινῶν ἐξ αὐτῶν. Εἶναι ἀνεκδιήγητα τὰ δεινὰ τὰ ὄποια ὑπέστησαν οἱ ἀπελαθέντες, ὡς ἐκ τῶν ὄποιων πολλοὶ, καταπεπονημένοι καὶ ἐξησθηνημένοι ὑπέκυψαν ἐν τῇ ἐξορίῳ, μερικοὶ δὲ ἐπιζήσαντες ἀποθάνοντες ἐσχάτως εἰς τὴν κυβέρνησιν ἐζήτησαν τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐστιῶν αὐτῶν, ἀντὶ ὄμως νὰ ἐκκενωθῶσι τὰ κατασχεθέντα καὶ ἦδη κατὰ μέρος ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων τούρκων εἰς σωρὸν ἐρειπίων μεταδληθέντα χωρία, ἢ διοικήσεις ἠρέκθη νὰ συστήσῃ μετ' ὑπεκφυγῶν ὀλίγην ἑπὶ ὕπομονῆν.

Πολλοὶ ταυτοχρόνως ὄμογενεῖς στρατιῶται ἐκ τοῦ ἐνάτου ἐργατικοῦ τάγματος Τσορούμ, κατεσφάγησαν ἀνελθῶς μετὰ τῶν συστρατιωτῶν αὐτῶν Ἀρμενίων.

Ὀὐκ ὀλίγη εἶναι καὶ οἱ ἐκ τῆς πείνης ἐπελθούσα εἰς τὸ ὄμογενὲς στοιχεῖον ζῆμια καὶ ἐρήμοσις ἔνεκα τῆς ἀδιαφορίας τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπόδειξις ὄτι ὅταν ὄ μικτάρης ἐνὸς χωρίου ὄμογενοῦς, ἀνέβηεν εἰς τὸν ὕποδιοικητὴν ὄτι σωρηδὸν ἀποθνήσκουσιν οἱ κάτοικοι ἐκ τῆς πείνης, αὐτὸς μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀναλησσίας ἀπάντησεν, οἱ ὕπολειφθέντες μᾶς ἀρκοῦσιν. Ὀς ἐκ τῆς ἐπιστρατεύσεως οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας ἡμῶν περιῆλθον εἰς ἐσχάτην ἐνδειαν, ὄ δὲ ἐκ τῆς πείνης θάνατος κατῆντησε σύνθηος φαινόμενον, οἱ δὲ ἐπιζῶντες διεσπάρησαν τῆδε κακείσε ὡς μόνον ἐφόδιον φέροντες τὴν πῆραν καὶ τὴν ράβδον τοῦ ἐλαίτου. Χωρῖον κατοικοῦ-

μενον ὕπὸ 250 οἰκογενειῶν ὄήμερον μὄλις ἀριθμεῖ περὶ τὰς 30.

Εἰς ἐπίμετρον προσετέθησαν καὶ τὰ δεινὰ τῶν ἐκ τοῦ Πόντου μετατοπισθέντων ὄμογενῶν ἀδελφῶν, ἐξ ὄν μὄλις 500 ἐφθασαν εἰς τὴν ὕποδιοικισιν ἡμῶν, τῶν λοιπῶν ἀποδεκατισθέντων καθ' ὄδον, ὕποκύψαντες καὶ οὔτοι εἰς τὴν πείναν, 2000 δὲ ἄλλοι ἐκ Πάφρας καὶ Ἀμισοῦ ἐκτὸς 200 ὕπέστησαν τὴν αὐτὴν τύχην.

Ἐκθεσις ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀμασείας γράφει τὰ ἐξῆς:

«Στρατιωτικὸν ὄσωμα εἰσελθὸν εἰς τὸ χωρίον Φουντουτζῆκ ἐφόνευσεν ἐκ φανατισμοῦ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἱερέα Λάζαρον, ἀφῶ ἐλεπλάτησε τὸ χωρίον Καζαντζῆ, διεκόρευσε κοράσια μῆχρι 10 ἐτῶν, καὶ παρεβίασε τὰς πλείστας τῶν γυναικῶν μῆχρις ἠλικίας 75 ἐτῶν. Ἡ περιφέρεια Πάφρας, λεπλατεῖται καὶ τρομοκρατεῖται, οἱ δὲ ἐπιστρέφοντες χωρικοὶ εὑρίσκουσι τὰς οἰκίας αὐτῶν κατελημμένας ὕπὸ τουρκαλθανῶν, περιφερόμενοι ἀνέστοι καὶ νήστεις ἀπὸ χαρᾶδρας εἰς χαρᾶδραν.

Καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίῳ Νικαίας, ἦδη ἀπὸ τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἐμπαθῆς ἐμᾶινετο καθ' ἡμῶν ἀποκλεισμός, προσενήσας μεγάλας πολλαχοῦ ζῆμιας, καὶ ἐν Κίῳ, καὶ ἐν Κιοιπλίοις, καὶ ἐν Βεῖροχανίῳ καὶ ἐν Λεύκῃ καὶ ἐν Ὀρτάκιοι καὶ ἐν Χουδιῳ καὶ ἐν Μιχαλιτοῳ καὶ Κερμαστῆ. Ἐντεῦθεν δὲ προήλθε καὶ ἡ παντελής διῆλσις ἀκμαίων νεωτέρων συνοικισμῶν ἐν Βιλετζικίῳ, Γενί-σεχιρ, Καράκλιση, Μπόζιοικ, Σασλῆ καὶ Κιοῦπι. Αἱ εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἀκμάζουσαι καὶ εὔρωστοῦσαι ἑλληνικαὶ κοινότητες, ἔχουσαι καὶ ἐκκλήσιας καὶ σχολεῖα ἐξέλιπον τελείως. Τὸ δὲ Μιχαλίτσιο καὶ ἡ Κερμαστῆ μετὰ τῶν πλησιοχώρων χωρίων Κούμκιοι Ἀζατλῆ καὶ Λοπάδι, ὕπέστησαν σοβαρὰς ζῆμιας ἐκ διωγμοῦ ἀγρίου, ἐξ οὔ καιριώτερον ἔπαθε τὸ Κούμκιοι, ἐκπατρισθὲν ἐπὶ τινα καιρὸν καθ' ὄλοκληρίαν. Εἰς τοῦτο δὲ τελευταίως ἔγιναν κακουργήματα τῶν φεδαῶδων καὶ ὄ ἀκρωτηρισμός τοῦ ἱερέως Χρήστου. Ἐνῶ δὲ φόδος μέγας πρότερον ὕπῆρχεν ἀγρίου ἐκπατρισμοῦ τῶν ἐν Μιχαλιτοῳ καὶ Κερμαστῆ ὄμογενῶν, βραδύτερον πλήθος προσφύγων, ἐκ Προικοννήσου κυρίως, κατεπλημμύρισαν εἰς αὐτάς,

ἐξ ὧν οἱ πλείους μυρίας ὑποστάντες ταλαιπωρίας οὐκ ἐκτὸν ἀπέθανον θάνατον, τῶν πάντων στερούμενοι. Περὶ δὲ τούτων βραδύτερον θὰ ἐκθέσωμεν τὰ πρέποντα, ἀκριβεῖς ἐκείθεν λαμβάνοντες πληροφoρίας. Οἱ δὲ ἐξισλαμισμοὶ πανταχοῦ ἐπιδιώκονται, καὶ ἐν τούτῳ τοῦ Λίμαν πασᾶ ἐπαίσχυντον ἐμπάθειαν καὶ μισελληνισμόν ἐπιδεικνύμενον ἀπαραδειγματίστον, ὁδηγοῦ δὲ γενομένου εἰς πᾶν εἶδος διωγμοῦ τῶν ἡμετέρων πρὸς παντελῆ ἡμῶν ἐθνικὴν καταστροφὴν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΓΕΝΝΑΙΟΦΡΩΝ ΔΩΡΕΑ

Ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς κ. Κ. Γαλάνης ἐδώρησε διὰ τοῦ σεβ. προέδρου τῆς Διευθύνουσης τῆν Ἑκκλ. Ἀλήθειαν Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτου Φιλαδέλφειας κ. Χρυσόστομου Μίρας Τουρκίας 50, χάριν τῆς ἐκδόσεως μηνιαίου ἐπιστημονικοῦ παραρτήματος τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου. Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀναγράφοντες τὰ τῆς φιλογενοῦς καὶ φιλομουσοῦ ταύτης δωρεᾶς, ἐκφράζομεν τῆς θερμᾶς ἡμῶν εὐχαριστίας καὶ τὴν ἐπελάουσαν συγκίνησιν τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα λαμβανόμενοι ὑπ' ὕψιν ὅτι πρῶτην ταύτην φορὰν διατίθεται δωρεᾶ ὁμογενοῦς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου σκοποῦ τοῦ ἐπισήμου τῆς Ἑκκλησίας ὄργανου, ὃ δὲ χορηγὸς ἀποδεικνύεται ἐμφοροῦμενος ὑπὸ αἰσθημάτων τόσοσιν φιλογενῶν ὕσον καὶ ἐμπνεομένων ἐξ ὑψηλοτέρων ἐλατηρίων.

Διερμηνεύοντες τῆς θερμᾶς ἡμῶν εὐχαριστίας τῷ δωρητῇ εὐχόμεθα ὅπως τὸ ὠραῖον προηγούμενον ἔπερ οὗτος διαγράψει συνεχισθῆ καὶ ὑπὸ ἄλλων ὁμογενῶν.

Συνθηδικὴ Διευτοργία — Προεδάρχοντος τοῦ σεβ. Τοποτηρητοῦ ἑτελέθη τῇ χθρᾷ Παρασκευῇ ἡ εἰθισμένη συνοδικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, παρισταμένου πολλοῦ ἐκκλησιασματος, ἐν ᾧ διακρίνεται ὁ ἔσοχ. ὑπατος Ἕλλην ἀρμοστής κ. Ἀλεξάνδρουλος, ὁ στρατιωτικὸς πληρεξούσιος τῆς Σερβίας κ. Νικολάγιεβιτς, ὁ στρατιωτικὸς πληρεξούσιος τῆς Ἑλλάδος κ. Κατεχάκης κλπ. Ὁ σεβ. Τοποτηρητὴς ἐμνημόνευσε κατὰ τὴν μεγάλην εἰσόδον τῶν βασιλέων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, κατὰ δὲ τὴν ἐπι-

μνημόνευον τελετὴν ἐδρήθη ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Μεθ' οὗ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν προσαγορεύων ὁ σεβ. Τοποτηρητὴς τὸν σέρβιον πληρεξούσιον ἠχηρήθη ὅπως ἡ φίλα μετὰ Ἑλλήνων καὶ Σέρβων παραμεινῆ αἰώνια. Ὁ κ. Νικολάγιεβιτς ἀπαντῶν διεβεβαίωσε περὶ τῶν ἀνολοιῶτων αἰσθημάτων τοῦ σερβικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Μητέρα Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίαν.

Ἀναχωρήσεις. — Ὁ παν. Μητροπολίτης Δυρραχίου κ. Ἰάκωβος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἑπαρχίαν αὐτοῦ. Λίαν προσεχῶς ἀναχωροῦσιν εἰς τὸς οικίας παροικίας συνοδικὴ ἀπαρᾶσι καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Πρωτευούσῃ ἐκ τοῦ διωγμοῦ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς πρὸς περισυλλογὴν τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς παλιννοστήσεως τῶν προσφύγων ἐψήφισε τὰ ἀκόλουθα ποσά:

Εἰς τοὺς ἐκ Νεοχωρίου Χιλῆς παλιννοστοῦντας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ 500 πρόσφυγας διὰ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος Α. Τ. 500.

Εἰς 85 πρόσφυγας ἐκ Σκοπιάς Προικοννήσου διὰ τοῦ ἁγίου Προικοννήσου λ. 30.

Εἰς 3 ἀπελευθερωθέντας ἐκ τῶν φυλακῶν πρόσφυγας, 2 ἱερεῖς καὶ 1 λαϊκόν, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Αἴνου διὰ τοῦ ἁγίου Αἴνου λ. 50.

Εἰς τὸν ἅγιον Κυζίκου διὰ πρόχειρα βοηθήματα τῶν εἰς Πάνορμον κατερχομένων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ προσφύγων τῶν ἐπαρχῶν Κυζίκου Καλλιουπόλεως, Δαρδανελλίων καὶ τινῶν ἄλλων λ. 500.

Εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Προύσης ἐπίσης διὰ βοηθήματα τῶν ἐκ Μπιλετζικ, Γενί-σχειρ κλπ. κατερχομένων πρὸς παλιννοστήσιν προσφύγων λ. 100.

Εἰς 27 πρόσφυγας ἐκ Κυδωνίων πρὸς παλιννοστήσιν αὐτῶν διὰ τοῦ ἁγίου Σαράντα Ἑκκλησιῶν λ. 109.

Εἰς βοήθειαν 50 οἰκογενειῶν προσφύγων ἐξ Αἴνου διαμενόντων ἐν Μαλγάροις διὰ τοῦ ἁγ. Αἴνου λ. 200.

Διὰ τοὺς ἐν Τὰς κιοπροῦ Κασταμονῆς πρόσφυγας ἐκ Σινώπης διὰ τοῦ ἁγ. Καισαρείας λ. 200.

Εἰς τὸν ἅγιον Νεοκαισαρείας διὰ τὴν παλιννοστήσιν 200 οἰκογενειῶν ἐκ τῶν χωρίων Ἰνε-

πόλεως εὐρισκομένων ἐν διαφόροις μέρεσι τοῦ νομοῦ Κασταμονῆς λ. 500.

Εἰς τὴν Δημογεροντίαν Φιλαδέλφειας διὰ τὴν παλινοστίτην τῶν ἐν Φιλαδέλφειᾳ, Κούλοις καὶ Σιλεχλί 50 οἰκογενειῶν προσφύγων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἐφέσου, Δαρδανελλίων, Καλλιουπόλεως καὶ Προικοννήσου λ. 150.

Εἰς τὴν Μ. Πρωτοσυγκελλίαν πρὸς διανομὴν προχείρων βοηθημάτων εἰς πρόσφυγας καὶ ἀποστράτους ἐπανακάμπτοντας εἰς τὰς ἐστίας τῶν καὶ πρὸς διατροφὴν τῶν ἐν τῇ Μαρασιεῖσιν σχολῇ διαμενόντων ἀνεστῶτων τοιοῦτων 1000 λ.

Εἰς 55 πρόσφυγας παλινοστοῦντας διὰ τοῦ ἀγ. Προικοννήσου λ. 53.

Εἰς τὸν Πρωτοσύγκελλον ἀγ. Κυδωνιῶν πρὸς βοήθειαν 467 Κυδωνιῶν ἐν Μπιλεϊζικ πρὸς παλινοστίτην αὐτῶν.

Εἰς Ἑλένην Διονυσίου πρόσφυγα ἐκ Σινώπης λ. 10.

Ἐπὲρ τῶν ἐν Ἀδαπαζαρ προσφύγων Ἐξαμηλίου, Ἡρακλείτσας Γενί-κιοῦ καὶ Δούπιδας ἀνερχομένων εἰς 1135 λ. 1200 διανεμηθησομένης διὰ πατριαρχικοῦ ἀπεσταλμένου.

Ἐπὲρ τῶν ἐν Μούγλοις 207 προσφύγων ἐκ Τάσας, Πέττας, Καραμάκας καὶ Ἰταλιανίου λ. 500 διὰ τοῦ ἀγίου Ἡλιουπόλεως.

Ἐπὲρ τῶν προσφύγων Μηχανιώνας καὶ Καστελλίου διὰ τοῦ ἀγ. Κυζίκου λ. 150.

Ἐπὲρ τοῦ ἐν Κιβακλή πρόσφυγος παπᾶ Χρήστου ἀπεκλιθέντος καὶ ἀκρωτηριασθέντος ἐν Κερμεσιτῇ λ. 30.

Ἐπὲρ τῶν προσφύγων ἐκ 200 χωρίων τῆς ἐπαρχίας Ἀμασειᾶς διὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἀμασειᾶς λ. 2000.

Εἰς οἰκογενεῖας προσφύγων ἐκ Κυδωνιῶν λ. 50.

Α. 300 εἰς 144 πρόσφυγας Κυδωνιεῖς ἐλθόντας ἐν οἰκτρῇ καταστάσει εἰς Βίλιαν ἐκ Κοτυαίου ἀπεσταλθησομένης διὰ τῆς ἐνταῦθα διευθύνσεως τῶν μεταλλείων Μπάλια Καρπεδίν.

Α. 20 εἰς 15 πρόσφυγας ἐκ τοῦ χωρίου Κλαζακίου Μαρμαρᾶ διὰ τὴν παλινοστίτην αὐτῶν.

Α. 1500 πρὸς παλινοστίτην καὶ βοήθειαν τῶν ἐν τῷ νομῷ Κασταμονῆς διεσπαρμένων προσφύγων τῶν ἐπαρχιῶν Ἀμασειᾶς καὶ Νεοκαισαρείας.

Α. 100 προστιθεμένης εἰς τὰς ἡδὴ ψήφισθείσας 500, ὑπὲρ τῶν ἐν Μπιλεϊζικ εἰς Χαλικηδό-

να ἐλθόντων 474 προσφύγων Κυδωνιῶν, ὄρισσα ἡμερησίως δι' ἐξοδα αὐτῶν 10 γρ. κατ' ἄτομον ἀπὸ τῆς ἀβίξεως τῶν εἰς Χαλικηδόνα ἦτοι τῆς 15 Νοεμβρίου, ἐγκρίνασα ἅμα ὅπως ἅμα τῇ ἀναχωρῶσει αὐτῶν διὰ τὴν πατρίδα τῶν δοθῇ αὐτοῖς καὶ ἀνά 1 λ.

Α. 500 ὑπὲρ 600 οἰκογενειῶν προσφύγων ἐκ Τριγλίας διεσπαρμένων ἐν τῷ νομῷ Πρεούσης διὰ τὴν παλινοστίτην αὐτῶν.

Α. 100 ὑπὲρ τῶν προσφύγων Ἀλδανιτοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Χαλικηδῶν ἀνερχομένων εἰς 50 οἰκογενεῖας διὰ τὴν παλινοστίτην αὐτῶν.

Α. 100 ὑπὲρ 15 οἰκογενειῶν ἐκ Κερασοῦντος ἀποτελουμένων ἐκ 57 ἐν ὄλῳ ψυχῶν ἐκδιωχθέντων εἰς Καισαρείαν καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντων ἐνταῦθα πρὸς πρόχειρον δοθήθειαν.

Α. 200 ὑπὲρ 120 γυναικοπαίδων ἐλθόντων ἐκ Μαρμαρᾶ εἰς Ραιδεστόν πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν Μάλγαρα.

Α. 500 ὑπὲρ τῶν ἐν Καλλιπόλει ὑπερδισχιλίων προσφύγων πρὸς πρόχειρον βοήθειαν αὐτῶν, ὄρισσα ἅμα ἐπὶ τῇ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2440 καὶ ἡμερομ. 24 Νοεμβρίου αἰτήσει τοῦ Μητροπολίτου Καλλιουπόλεως ὅπως παρέχεται αὐτῷ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεώς του μνηταῖον βοήθημα ἐξ 20 λ. ἐπὶ 95 μῆνας καὶ ἐξόσση μὲν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του, προστεθησομένου εἰς τὸ ἐκ 19 λ. μνηταῖον ἐπίδομα τοῦ Ἑθν. Ταμείου δοθῶσι δὲ ἐξόπλαξ καὶ ἔτρασι 30 λ. διὰ μεταδρακτικὰ καὶ λοιπὰ αὐτοῦ ἐξόδοι.

Ἐν τοῖς Πίχχειοις, τῇ 27 Νοεμβρίου 1918.

Ἡ ΕΚΚΛ. ΛΗΘΕΙΑ ἐκδίδεται κατὰ πᾶν Σάββατον.

Συνδρομὴ ἑτήσια προκαταβαλλομένη καθ' ὅλον τὸ ὄρου μνηταῖον κρῖτος λραϊ 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρον καὶ τοὺς δημοδοιασκόλους 1, ἐν τῷ ἔξωτερικῷ φράγ. 50.—Πᾶσα αἰτήσις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ προέδρου τῆς διευθυνοῦσης ἐπιτροπῆς σεβ. μητροπολίτου Φιλαδέλφειας κ Χρυσοστόμου Πάσαδὲ πληρωμῆ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογισηθίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου ἢς ταμίου, μετὰ τῆς σφραγίδος τοῦ φύλλου.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Φίλαδελφείας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Μ. Βασιλείου Β γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
Χρ. Παπαϊωάννου Α γραμματεὺς τοῦ Πατρ. γραφείου
Κ. Ἰωαννίδης ἐπιλογοστής τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχισυντάκτης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτήσια προκαταβηλλομένη

Συνδρομὴ ἑτήσια Λ Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους Ι. Ἐν τῷ ἔξωτερικῷ φρ. 50.

Λίαν διαφωτιστικὴ τοῦ πνεύματος, οὐρανόθεν ἐξακολουθεῖ εἶτι νὰ κρατῆ παρά τισι κύκλοις, εἶναι ἢ κατ' αὐτὰς διεξαχθεῖσα συζητήσεις ἐν τῇ Ὁθ. Βουλῇ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐξωσθέντων ὁμογενῶν πληθυσμῶν. Ἡ συζητήσις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι παρά μεγάλη μερίδι τῆς πλειονοψηφίας τῆς Ὁθ. Βουλῆς κυριαρχεῖ ἀκόμη ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ γενόμενα καλῶς ἐγένοντο καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀπωλεσθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀπαλλαγῇ ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ οἰονδήποτε πρόσχημα καὶ μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, τῆς παρουσίας ὀχληρῶν γειτόνων καὶ μετόχων τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἀποκλειστικῶς οὗτοι ἐγνοοῦσι νὰ διακδικήσωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Τὸ ἀπαίσιον ἔργον τῆς τυχοδιωκτικῆς τῶν

Ταλατ καὶ Σας πολιτικῆς εὐρην ἀπολογιτὰς, τὴν στιγμὴν δὲ, καθ' ἣν ὅλη ἡ δημοσία γνώμη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἀποκηρύττουσα μετὰ βδελυγμίας τὰ πολιτικὰ ὄργια τῶν νεοτούρκων κυβερνητῶν, ζητεῖ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἀδικημάτων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀδικηθέντων, εὐρίσκονται ἀκόμη ἄνθρωποι, φέροντες τὴν ἰδιότητα ἀντιπροσώπων τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ, τολμῶντες ἀναφανδὸν νὰ προσηλακίζωσιν αὐτὰς πλέον τὰς δόξας, ἐν ὀνόματι τῶν ὁμοίων κατεξανίσταται ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, καὶ νὰ κηρύττωσιν ἑαυτοὺς ἀλληλεγγύους σχεδὸν πρὸς τοὺς ἀθλίους ἐργάτας τῆς συμφορᾶς τῶσιν ἑκατομμυρίων χριστιανικῶν. Χωρὶς νὰ ἀνομετρῶσιν ὅτι τὴν χειρίστην παρέρχουσιν ὑπηρεσίαν εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν τουρκικὸν λαόν, ὑπὲρ οὗ κόπτονται, παρου-

σιζόμενοι ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ καὶ τοιαύτην τηροῦντες γλῶσσαν ἐναντίον τῶν συμπολιτῶν τοῦ λαοῦ τούτου, συνάμα δὲ ὅτι αὐτὴ αὐτὴ ἡ κυβέρνησις τοῦ τόπου ἔρχεται νὰ διαψεύσῃ αὐτοὺς διενεργοῦσα ἀνακρίσεις καὶ ἀναζητοῦσα πρὸς τιμωρίαν τοὺς δράστας τῶν βαρβάρων τούτων ἐνεργειῶν.

Ἄλλὰ τί ἐστὶ χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Μήπως αὐτὴ ἡ ἐρήμωσις τῶν μερῶν ἐκείνων αὐτὰ τὰ ἐρείπια, κάτωθεν τῶν ὁποίων ἐτάφη ὅλη ἡ ἐργατικότης, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ παραγωγικὴ ἐπίδοσις τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, ὑφ' ἧς δὲ σήμερον σκιάζονται οἱ ἄπικτοι, τοὺς ὁποίους ἐν τῇ ἐκτουριστικῇ αὐτῶν λύσει ἐγκατέστησαν οἱ κομιτατικοὶ ἀναμορφωταί, δὲν ὁμιλοῦσιν ἄφ' ἑαυτῶν, ἀποτελοῦντα τὸ ἐμφανέστερον σῆμα τοῦ διαπραχθέντος ἐγκλήματος; καὶ τὸ πλέον ἀφθιτον μνημεῖον τῶν κακοῦργων ἐνστίκτων, αἵτινα πρὸς αἰώνιον αἰσχος τοῦ πολιτισμοῦ ἐν ἀρχομένῳ εἰκοστῷ αἰῶνι ἠσκήθησαν εἰς τοὺς πρόποδας τούτους τῆς Εὐρώπης;

Ἐπεὶ πᾶν ἄλλο δὲ, πεισιτήριον ἀκαταγώνιστον τοῦ ἀκατονομάστου διωγμοῦ καὶ τῶν βδελυρῶν αὐτοῦ ἐλατηρίων κείνται αἱ ἐπίσημα ἐκθέσεις τῶν Πατριαρχείων, αἵτινες βῆμα πρὸς βῆμα τὴν εἰκόνα τῆς φοβερᾶς τραγωδίας ἀναγράφουσαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀσφαλέστερον φωτογραφικὸν ἀποτύπωμα, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ διαιωνίσῃ τὸ μέγα ἔγκλημα καὶ παραδώσῃ πιστὸν ἀντίγραφον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς θλιβερᾶς ταύτης περιπετείας τοῦ ἡμετέρου Γένους.

Ἦδη ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς θερινῆς Μεταπολιτεύσεως, τῆς σκοτισάσης τὴν διάνοιαν τοῦ ὄργωντος εἰς ἐλευθερίαν ἔθνους ἡμῶν, ἐτοίμου ἵνα πάντα φέροντα τὸ τίμιον αὐτῆς ὄνομα ἐγκολπωθῇ καὶ συνδέσῃ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ μετ' ἐκείνου, ἤρξατο καθισταμένη αἰσθητὴ ἡ ἀπόστασις, ἣτις ἐχώριζεν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἡρώων τῆς αἵματηρᾶς κωμωδίας, σωρηδὲν δὲ κατέφθανον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα αἱ ἐκθέσεις αἱ ἀποκαλύπτουσαι

τὰ πᾶν ἄλλο ἀγνὰ ἐλατήρια τοῦ ἔργου τούτου καὶ τοὺς ὀπισθοβολοῦς στοχασμοὺς τῶν συντελεστῶν αὐτοῦ. Μέχρις οὐ ἢ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ σωβινιστικοῦ τύπου ἐναντίον τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους ἡμῶν πολεμικῆ, ἢ ἄρασα τὸν πέπλον τῶν περὶ ἀδελφότητος καὶ ἰσότητος συνταγματικῶν προκηρῦξεων, ἦλθε νὰ θέσῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν καὶ νὰ καθορίσῃ τὴν θέσιν ἐνὸς ἐκάστου. Αἱ διαφοροὶ κυβερνητικαὶ ἐξ ἄλλου παρεμβάσεις εἰς τὰ ἔθνικα καὶ ἐκκλησιαστικά ἡμῶν δικαιώματα, ἡ κήρυξις τοῦ ἐμπορικοῦ ἀποκλεισμοῦ κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἀνάλογα μέτρα, δὲν ἐπέτρεπον πλέον τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐν τῷ ὀρίζοντι ἐγκυμονομένης θυέλλης, ἣτις ἀγρία ἐπρόκειτο νὰ ἐκσπάσῃ τῇ ἐπαύριον τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου, πρὸς ὀλίγας ἐξ ὧν ποτε ἠπεύλησαν ἀπὸ αἰῶνων τὸ ἔθνικόν ἡμῶν σκάφος δυναμένη νὰ συγκριθῇ. Τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἐργατικὸν καὶ φιλοπρόοδον, μὲ πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑπεροχὴν ἐπίζηλον, ἀποτελοῦν τὸ φαινότερον σημεῖον πάσης ἐκπολιτιστικῆς ζυμώσεως ἐν Ἀνατολῇ, ἔπρεπε νὰ ἐκμηδενισθῇ, καταληφθῇ δὲ ἡ θέσις αὐτοῦ ὑπὸ παρεισάκτων ἐπιδρομέων, οὓς ἡ πατριωτικὴ μέριμνα τῶν νεοτούρκων μεταρρυθμιστῶν θὰ ἐκάλει πρὸς πύκνωσιν τῶν φαλάγγων τῆς εἰς τὸ ἄρμα τῶν νεοτούρκων μεταρρυθμιστῶν συρομένης ἀγέλης.

Ἡ πρώτη δοκιμὴ ἐγένετο εὐθύς μετὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον, ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ πρὶν ἀκόμη συνέλθωμεν ἐκ τῆς θρασείας ἐπιθέσεως, ἀποπειραθέντων τῶν προτύπων τούτων κυβερνητῶν τὴν ἐξόντωσιν ὄλου τοῦ θρακικοῦ ἑλληνισμοῦ, μόλις ἀνασταλέντος τοῦ κοκοῦ χάρις τῇ ἐπεμβάσει τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὴν στιγμήν καθ' ἣν καὶ αὐτὸς πλέον ὁ μικρασιατικὸς ἑλληνισμὸς ἠπελήθη ὑπὸ ἐντελοῦς πανολεθρίας. Ἡ δευτέρα ἐγένετο ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου, ὅτε, πλέον μακρὰν παντὶς εὐρω-

παϊκοῦ ἐλέγχου καὶ κύριοι ἀποκλειστικοὶ τοῦ ἐδάφους, οἱ ἐγκληματῆαι ἐπεδόθησαν εἰς τὸ καταχθόνιον αὐτῶν ἔργον, σαρώσαντες ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἑκατοντάδας χιλιάδων ὁμογενῶν. Αἱ στατιστικαὶ τῶν Πατριαρχείων ὁμιλοῦσιν ἀκριβῶς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκδιωχθέντων ὁμογενῶν καὶ τῶν διαρπαγισῶν περιουσιῶν. Σήμερον ὅτε ἐπὶ τόπου διεξάγεται ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ὑπολειφθέντων λειψάνων, καταφαίνεται ἡ ἔκτασις τῶν δημιουργηθέντων ἐρειπίων καὶ γίνεται ἀνευρητορικῶν καὶ αἰσθηματολογικῶν ἐκφράσεων καταφανῆς μὲ τὰς πειστικωτέρας τῶν ἀποδείξεων ὁ ἐπιζητηθεὶς σκοπός, μὴ ἐπιτρέπων οὔτε δικαιολογίας, οὔτε περιστροφάς, καταδεικνύεται δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἐγκληματικότητος ἣτις ἐπρυτάνευσεν εἰς τὸ διαπραχθὲν ἔξοντωτικὸν ἀνοσιούργημα, ἐξηχθεῖσα μέχρι τῆς ἀποσπάσεως καὶ τοῦ τελευταίου κόκκου», ὡς διεκλήρυνεν ὁ περίφημος δόκιμος Ναζίμ, καὶ ἡ ἀνηθικότης ἦν αὕτη ἔσπειρε μεταξὺ τῶν ἐπιδρομέων ἐκμεταλλεομένη τὰ πλεονεκτικὰ αὐτῶν ἔνστικτα καὶ παραδίδουσα ὡς βορὰν εἰς αὐτὰ τὴν ζωὴν καὶ περιουσίαν τῶν ὁμογενῶν.

Ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐκθέσεων ἀριθμηλῶς συνάγεται ἐν ὀλίγοις ὅτι ἡ τελευταία πενταετία μετέβαλε τὸ κράτος τοῦτο εἰς ἐγκληματικὸν ἐργαστήριον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἡ ἀπαισία σπεῖρα ἐπεξεργάσθη τὸν στραγαλισμὸν ἑκατομμυρίων ὄλων χριστιανικῶν, χρησιμοποίησασα διὰ τὰ κακοῦργα ἔνστικτα πρὸς κορεσμὸν τῶν ὁποίων ἐνεκατέστησε δημοσίας ἀγοράς, ἐν αἷς οἱ ἀκόλυτοι αὐτῆς κατὰ προτίμησιν ἐπρομηθεύοντο χριστιανικὰς σάρκας, κλαπέισας περιουσίας, ἀκίνητα κατ' ἐκλογὴν κλπ.

Ἡ ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ε'

Μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτῶν ἐπιχειρημάτων φέρουσιν οἱ Δυτικοὶ καὶ τὸ «Ἐκκλησιον» πρὸς τὸν Πάπαν, ὡς πρὸς ἀνωτέραν τάχα ἀρχὴν, οὕτινος ἔκαμαν, λέγουσι, χρῆσιν Πατέρες τινὲς τῆς Ἀνατ. Ἐκκλησίας, ὁσάκις ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἠδικημένους. Πρὸς δὲ καὶ ὅτι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτῶν τῶν ἐν Ἀνατολῇ, ἦσαν τότε μόνον κανονικῶς Οἰκουμενικαὶ, ὅποτε προήδρευον αὐτῶν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα (βλ. Διαλέξεις ἐπὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος τοῦ Πρίγκηπος Μὰξ δουκὸς τῆς Σαξωνίας, μεταφρ. ἑλλήν. σελ. 66).

Προκειμένου περὶ «Ἐκκλήτου» [οἱ Δυτικοὶ στηρίζονται κυρίως εἰς τὸν Ε' κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου. Πόσον ὁμοῦ διαφόρως ἔχει τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἐξ ὧν λέγει ὁ Ζωναρᾶς ἐρμηνεύων τὸν ἐν β' λόγῳ κανόνα. «Ἐκ τούτου τοῦ κανόνος, λέγει, οἱ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀρχιερεῖς αὐχούσιν ἐνεδόσθαι αὐτοῖς τὰς Ἐκκλήτους πάσας τῶν Ἐπισκόπων πρὸς αὐτοὺς ἀναφέρεισθαι, τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ τοῦτον εἶναι τὸν κανόνα ψευδῶς λέγοντες ὅπερ ἐν τῇ κατὰ τὴν Καρθάγεναν ἀθροισθείσῃ Συνόδῳ προτεθέν, ἠλέγχθη οὐκ ἀληθεύειν, ὡς ἡ πρὸ τῶν κανόνων τῆς αὐτῆς Συνόδου γραφὴ παριστᾷ, οὔτε οὖν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐστὶν ὁ κανὼν, οὔτε πάσας τὰς Ἐκκλήτους τῶν ἐπισκόπων ἀνατίθειν αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ. Ὑπέκειντο δὲ τότε τῇ Ρωμαίων Ἐκκλησίᾳ αἱ Δυτικαὶ πᾶσαι Ἐκκλησίαι, αἱ Μακεδονικαὶ δηλ. αἱ Θετταλικαὶ, αἱ τοῦ Ἰλλυρικοῦ, αἱ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς τοῦ Πέλοπος καὶ αἱ τῆς λεγομένης Ἡπείρου, αἵτινες ὕστερον τῷ ΚΠόλεως ὑπετέθησαν, ὡς ἐκείνῳ λοιπὸν καὶ τὰς ἐκκλήτους αὐτῶν ἀνήκειν.» (Ράλλ. Ποτ. Γ' 241.)

Ὡς συναφῆ καὶ ἀξία ἀναγνώσεως παρα-

θέτομεν ὅσα ἕτερος σχολιαστῆς τῶν σχετικῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου λέγει. «οἱ παρὰ τοῦ Πάπα Ρώμης ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ σταλέντες τοποτηρηταί, προβαλλόμενοι τὸν παρὰ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου πεθέντα κανόνα, περὶ τοῦ τὸν καθαιρεθέντα τῷ Ρώμης προσέρχεσθαι, ὡς παρὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου δερισθέντα, καὶ ἀπαιτήσαντες τοὺς συναθροισθέντας ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ Πατέρας βεβαιῶσαι αὐτὸν ὡς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ὄντα κανόνα. . . ἄξιον ἔκριναν τὸν Ρώμης γράψαι πρὸς τὸν ΚΠόλεως καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας καὶ παρ' ἐκείνων τοὺς ἐν Νικαίᾳ κανόνας λαβεῖν βεβαίους καὶ ἐμφανίσαι τοὺς αὐτοὺς. . . μὴ δ' ἐὰν ταῦτα ἐπέμφθησαν παρὰ τε τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ Ἀττικοῦ, τοῦ ΚΠόλεως Ἀρχιεπισκόπου, καὶ οὐχ εὖρον ἐν αὐτοῖς κεκανονισμένον τὸ δύνασθαι στέλλειν τὸν Ρώμης κληρικούς ἴδιους καὶ δι' αὐτῶν ἐξετάζειν κατ' Ἐκκλησίαν τὰς καθαιρέσεις τῶν Ἐπισκόπων, ἔγραψαν πρὸς τὸν τότε πάπαν. . . Κελεστίονον μὴ οὕτως ἔκτοτε θέλειν ποιεῖν. . . ἵνα μὴ καπνώδης τοῦ κόσμου τύφος τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ εἰσάγεται (ἔ. α. 295). Ἰδού δὲ καὶ τί κατὰ λέξιν λέγεται ἐν τῇ πρὸς τὸν Πάπαν ἐπιστολῇ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου: «περὶ γὰρ τοῦ, τινὰς ὡσανεὶ ἐκ τοῦ πλευροῦ τῆς σῆς ἁγιωσύνης πέμπεσθαι οὐδεμιᾷ τῶν Συνόδων δερισθέν εὐρίσκομεν Ἱεραδὴ ὅπερ πάλα διὰ τοῦ αὐτοῦ συνεπισκόπου Φαυστίνου ὡσανεὶ ἐκ μέρους τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου αὐτόθεν ἀπέσταλτο, ἐν ταῖς ἀληθεσιτέραις ἀπογραφαῖς τῆς ἐν Νικαίᾳ, ὡς περ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας συνεπισκόπου ἡμῶν, καὶ παρὰ τοῦ προσκυνητοῦ Ἀττικοῦ τοῦ ἐν ΚΠόλει ἐπισκόπου, πεμφθείσας ἐκ τῶν ἀφθεντικῶν, . . . τοιοῦτό τι ποτε οὐκ ἠδυνήθημεν εὐρεῖν. Ἐκβιβαστάς τοίνυν κληρικούς ἡμῶν, τινῶν αἰτούντων, μὴ θέλετε ἀποστέλλειν, μήτε παραχωρεῖν, ἵνα μὴ τὸν καπνώδη τύφον τοῦ κόσμου δόξωμεν εἰσάγειν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις τὸ φῶς τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ταπεινοῦροσύνης τὴν ἡμέραν τοῖς τὸν Θεὸν ἰδεῖν ἐπιθυμοῦσι προσφέρει.» (ἔ. α. 621).

Ἔπεται συνέχμα

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ

ΠΕΤΡΟΥ, ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΗΛΑΤΟΥ ΛΟΓΙΟΥ ΕΠΙΛΥΣΕΙΣ ΔΗΘΕΝ ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ

συνέχεια ἀπὸ σελ 64 καὶ τέλος

Ἐν ἀσιατικῇ τινι πόλει, Ἀντιχάρζῳ, συνήθεια μέχρι τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος ἐπεκράτει ἵνα μὴ σχετιζῶνται οἱ κάτοικοι τοὺς συγγενεῖς τοῦ αὐτοκτονούντος· οὔτε γὰρ ἄρτον ἐδίδον εἰς αὐτούς. Τοῦτο μαθὼν ὁ ἱερεὺς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἀπεδοκίμασε τὴν ἀνόπτον καὶ ἀφιλόνητον τῶν χριστιανῶν Ἀντιχάρζου συνήθειαν, ἐπήνεσε δὲ τὸν ἐκεῖ πρεσβύτερον Μακάριον, ὅτι, παραμυθούμενος τοὺς συγγενεῖς, ἐγενμάτισεν ἐν τῇ πενθούσῃ οἰκίᾳ ἐπιτίμιον δ' ἐπιβάλλει εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ αὐτοκτονήσαντος ἵνα μὴ μετάσχῃ τῶν ἁγιασμάτων ἐπὶ μίαν τεσσαρακοστὴν, νηστεύοντες καὶ μένοντες ἐν τῷ ναφῷ μέχρι τῶν κατηχουμένων μόνων λέξεσιν ἄλλαις, ἐπέβαλεν αὐτοῖς ἐπὶ τεσσαρακοσθήμερον ἵνα μὴ ἀκροῶνται τῆς λειτουργίας τῶν πιστῶν καὶ διορίζει ἐδίδωσαν καὶ τὴν ἀνήκουσαν μοῖραν τοῦ ἀθλίου τοῖς πτωχοῖς προσφέρει μὲν γὰρ καὶ λειτουργία ὑπὲρ αὐτοῦ οὐ θέμις γίνεσθαι πάντη· ἡ δὲ ἐλεημοσύνη γινέσθω, ὡφελεῖ γὰρ αὕτη καὶ εἰς ἀπιστον, ὡς ἦσιν ὁ Χρυσόστομος· πηξάτωσαν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ εἰς τὸν τόπον, οὗ ἡ ἀγχόνη — διότι ὁ τότε αὐτόκτονος ἀπηγχόνισεν ἑαυτὸν — παρήνει δὲ χριστιανικῶς τοὺς τὴν Ἀντιχάρζον κατοικοῦντας ἀφεμένους τῆς πονηρᾶς διακρίσεως, κοινωνοὺς ἔχειν ὡς πρὶν τοὺς τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν (Ἐπιστ. Στουδίτου· *Migne* γθ', στήλη 1477).

Συνοδικὴ τις διάγνωσις ἀγνωστος ἦν μέχρι τῶν τοῦ Στουδίτου Θεοδώρου χρόνων, τὰ περὶ τῶν αὐτῆ χειρὶ αἰρόντων ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου καθορίζουσα. Συνεπῶς ἔμνον ἔχουσαι κύρος παρ' ἐπαρχιακαῖς ἐκκλησίαις αἱ γνωμο-

δοτήσεις σοφῶν διδασκάλων καὶ πατέρων ἀγίων. Τοιαύτη ἡ τοῦ καθηγητοῦ τῶν Στουδιῶν. Ἀρχαιοτέραν δὲ περὶ τῶν αὐτοκτονούντων διαγνώμην καὶ διδασκαλίαν γινώσκω τὴν Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου ἐν τῇ πρὸς τὸν Νεῖλον διακοσιοστῇ ὀδοκοστῇ ἐβδόμῃ (τοῦ Ε' βιβλίου) ἐπιστολῇ: «Εἰ ἐπ' ἀνδρὸς καὶ γυναῖκος, δυοῖν ὄντων, γράφει ὁ ἱερὸς πατήρ, ἀλέκεται «ὃ ὁ Θεὸς συνέξευε» ἄνθρωπος μὴ χωρίζεται - ὁ τὴν ψυχὴν βιαίως χωρίζων ἀπὸ τοῦ σώματος καί. Ἡ ἀγχόνῃ ἑαυτὸν παραδίδους, ἢ σφαγῇ πῶς συγγνωσθήσεται; Τοὺς τοιοῦτους γούν καὶ ἐπαρτούς καὶ δτίμους καὶ μετὰ θάνατον οἱ παλαιοὶ ἠγοῦντο καὶ τὴν χεῖρα ἀποκόψαντες τοῦ ἑαυτὸν χειρωνακμένου ἔξω ποῦ τοῦ ἄλλου σώματος καὶ μακρὰν ἔβαπτον, οὐχ' ὄντιον εἶναι νομίζοντες τὴν τῷ φόνῳ διακονησαμένην τῷ λοιπῷ σώματι συνοσιούν. Εἰ δὲ ἢ χεῖρ καὶ παρὰ ἀνθρώποις δίκην καὶ μετὰ θάνατον πλητῆθη, ἢ ψυχὴ ἢ καὶ τὴν χεῖρα παρρημίωσα ποίας τεύξεται συγγνώμης;» Καὶ τοιαῦτα μὲν ὁ Πηλουσιώτης καὶ ὁ Στουδίτης ἀναφέροντες καὶ γνώμας τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων, δορίστως. Ἐὰν δὲ προσέξωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πλάτωνος, αὐστηρῶς πῶς καὶ τοῦτον εὐρίσκομεν καταδικάζοντα τὸ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν Δημιουργὸν ἔγκλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐγένετο αὐτόχειρ τοῦ ἰδίου φόνου: «Λέγω δ' ὅς ἂν ἑαυτὸν κτείνῃ, τὴν τῆς εἰμερμένης βίᾳ ἀποστερῶν μοῖραν, μῆτε πόλεως ταξίας δίκην, μῆτε περιοδῶν ἀφύκτω προσπεσούσῃ τύχῃ ἀναγκασθεῖς, μηδὲ ἀισχύνης τινος ἀπόρου καὶ δόξου μεταλαχῶν. Ἄργια δὲ καὶ ἀνανδρίας δειλῖα ἑαυτῷ δίκην ἄδικον ἐπιθῆ, τοῦτω δὴ τὰ μὲν ἄλλα Θεὸς οἶδεν ἢ χρὴ νόμιμα γίνεσθαι: τάφους δ' εἶναι τοῖς οὔτω φθαρῆσι πρῶτον μὲν κατὰ μόνας, μηδὲ ἴσθ' ἑνὸς ξυντάφου: εἶτα θάπτειν δικαίως αὐτοὺς, μῆτε στίλαις μῆτε ὀνόμασι θηλοῦντας τοὺς τάφους» (Νομῶν Θ' 12). Μόνον ἢ στοικὴ φιλοσοφία κατὰ τὴν ἀρχαιοτέρα εὐρισκῆτινὰ τινα ὄντων δικαίωσιν τοῦ φονεύοντος ἑαυτὸν: ἰδοὺ τι ἀναγινώσκωμεν παρὰ Διογένη Λαερτίῳ, ἐν βίῳ Ζήνωνος «εὐλόγως τέ φασιν ἐξάγειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρῳ γένηται ἀληγιδόνι, ἢ πηρώσειν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις». Δέχεται μὲν καὶ ὁ Πλάτων ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις,

ἀλλὰ καταδικάζει τὸν αὐτόκτονον εἰς τι εἶδος δτιμίας, ἐνῶ δὲ τῆς στοικῆς φιλοσοφίας κορυφαῖος ἐπιβάλλει τὴν αὐτοκτονίαν ἐν τισι περιστάσεσιν. Πάντες οἱ ἄλλοι, καθόσον ἐξήτασα, καταδικάζουσι τὴν ἀσεβῆ τολμῆν, καὶ ἢ χριστιανικὴ διδασκαλία ἀπαγορεύει καὶ κηδεύει καὶ μνημόσυνα τῶν αὐτοκτόνων.

ἀλλὰ προκειμένης συζητήσεως περὶ κηδεύσεως τοῦ βιοθανοῦς, ἢ περὶ μνημοσύνου αὐτοῦ, δεῖον ἕνα συμβουλευθῶμεν τὸν 14' κανόνα τοῦ ἐν ἀγίοις Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας καὶ τὴν γνωμοδότησιν ἐπιστημόνων περὶ τῆς νοσητικῆς ὑγιείας ἢ ἀσθενείας τοῦ τοιοῦτω τρόπῳ θινόντος. Τὰ πρότερον δ' ὑπ' ἐμοῦ γραφέντα, συμπληρωμένα διὰ τῶν τῇ σήμερον γραφόμενων, παριστῶσι σαφῶς τὴν περὶ βιοθανῶν διδασκαλίαν καὶ γνώμην τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει, φαίνεται ὅτι τὴν περὶ κηδεύσεως καὶ μνημοσύνου τῶν βιοθανῶν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν θέλομεν ἀναγνωρίσει δικαίωμα τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς συνόδων.

ὁ μ. χ. Μ. Ι. Γ.

Ο ΔΙΩΓΜΟΣ

Γράφουσι ἐξ Ἀλβαντοχωρίου ὑπὸ ἡμερ. 4 Δεκεμβρίου.

Περὶ τὰς τριάκοντα οἰκογενείας ἀπεφάσισαν νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον των μετὰ τὴν γλυκεῖαν ἐπιβίαν ὅτι κατόπιν πολυετῶν δεινῶν θὰ ἐπανεύρισκον πλέον, ἔστω καὶ ἐν μέρει, τὴν ψυγαθευθεῖαν κούριαν καὶ γαλήνην των. Ἡ ὑποδοχὴ ὅμως τῶν ὁποῖαν ἐπεφύλασεν εἰς αὐτὰς ὁ μουδιῆς ὡς καὶ οἱ τοῦρκοι σφετεριστὰι τῶν περιουσιῶν των τὰς ἔφερον ἀμέσως κατὰ τὸν μᾶλλον ἀπολαυστικὸν τρόπον εἰς τὴν σκληρὰν πραγματικότητα. Εἰς οὐδένα ἐξ αὐτῶν ἐπιτρέπεται νὰ διακαταλάβῃ τὸ οἰκίμα του ἢ τὸν ἀγρόν του ἢ τοῦλάχιστον νὰ ξυλευθῆ μῆτε ἀπὸ τὰ ἰδιόκτητὰ του ὅσον μῆτε ἀπὸ τὰ τῆς Κοινότητος τὰ ὁποῖα λυμαίνονται ἀνενοχλήτως οἱ τοῦρκοι πρόσφυγες, ἐπὶ τῇ προφασί ὅτι αἱ περιουσίαι αὐταὶ ἐπωλήθησαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς Ἡμισελάνω (Χιλάλ-Ἰ-Ἀχμέτ) ἥτις πάλιν τὰ ἀγόρασεν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐπο-

μένως μόνον διὰ τῆς καταβολῆς τοῦ ἀντιτίμου τῶν ἐν λόγῳ περιουσιῶν τὸ ὁποῖον ὀρίθουσιν οὗτοι ὅπως αὐθαίρετως καὶ κυνικῶς εἰς ὑπέρογκα ποσὰ εἶναι δυνατόν εἰς τοὺς παλινοστοῦντας νὰ ἀνακτήσωσι τὰς περιουσίας τῶν.

ὑπὸ τὰς περιστάσεις ταύτας εἶναι περιττὸν νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐλευσινὴν θέσιν τῶν δυστυχῶν τούτων πλάσματων τὰ ὁποῖα ὑποβλήθηνα εἰς τοὺς πολλὰπλοῦς κινδύνους χειμερινοῦ ταξιδίου εὐρίσκονται σήμερον ἐντελῶς ἀνάσσει ἠπολέσαντα καὶ τὴν παλαιὰν προσωρινὴν κατοικίαν τῶν.

Γράφουσιν ἐκ Κοντάλεως ὑπὸ ἡμερομ. 7)20 Νομβρίου.

Αἰοικὸγένειαι τῶν προσφύγων καταθάνουσαι ἐπὶ τῆς ἀποξηρανθείσης τέλειον καὶ ριζηδὸν ἀποψιλωθείσης γῆς, εὐρίσκονται πρὸ δύο δυσεπιλύτων προβλημάτων. Ποῦ θὰ κατοικήσωσι καὶ πῶς ἀνευ τινος ἐργασίας θὰ ἐξοικονομήσωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐν τοιαύτῃ μάλιτα ὄρα τοῦ ἔτους. Τὰς οἰκίας τῶν οἱ πλείστοι τὰς εὐρίσκουσι κατεδαφισμένας, διότι ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως καυσίμου ὕλης τὸ Μεντζῆλι Πανόρμου εἶχε διατάξει ἀπὸ πέρυσι τὴν ἐνταῦθα στρατιωτικὴν ἀρχὴν ὄχι μόνον τὴν ἐκρίζωσιν τῶν δένδρων καὶ τῶν ἀμπελώνων ἀλλὰ καὶ τὴν κατεδάφισιν τῶν περιτεγουσῶν οὐθεν οἰκιῶν καὶ χρησιμοποίησιν αὐτῶν ὡς καύσιμον ὕλην εἰς τε τὸν κλίβανον καὶ τὰ μαγειρεῖα τοῦ νοσοκομείου. Ἐπομένως τῇ διαταγῇ ταύτῃ ἡ ἐνταῦθα στρατιωτικὴ ἀρχὴ ἐφάρμοσεν αὐτὸ κατὰ γράμμα. Ἐκτὸς τῶν δένδρων καὶ τῶν πλείστων ἀμπελώνων καὶ τὸ ἡμισυ σχεδὸν τοῦ χωρίου κατεδαφίσθη καὶ ἐξακολουθεῖ κατεδαφίζομενον ἐὰν δὲν ἀνασταλῆ τὸ μέτρον τοῦτο ἐγκαίρως.

Μένει ἤδη τὸ ἕτερον πρόβλημα πῶς θὰ ζήσωμεν ἀνευ ἐργασίας, ὁπόταν οἱ κάτοικοι ἐπιστρέφοντες δὲν ἐπανευρίσκουν ὅτι ἐγκατελείπον ἀναχωροῦντες, ὡς σκάφανδρα, λέμβους γρίππους, δίκτυα διαφόρων εἰδῶν, διάφορα ἄλλα ἐργαλεῖα πρὸς ἀλιεῖαν ὀστράκων κτλ. Ἐὰν εἶχον τὰ πρόβατά των, τὰς αἰγας των, τὰς ἀγελάδας των τοῖς ἦτο εὐκολώτατον νὰ ἐξοικονομήσωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἀλλὰ νῦν ἐπανακάμπτοντες δὲν ἐπανεῦρον οὔτε μίαν βόλταν, οὔτε ἓνα παραγάδι.

Ἐξ ἐκθέσεως ὑπὸ ἡμερ. 24 Νομβρίου ἐκ Ραιδεοῦ συνάγεται:

Οἱ ἐν Μαρμαρᾷ πρόσφυγες οἰκογενειῶν φυγοστράτων ἐκ Μαλγάρων, οὐδεμιᾶς ἀξιοθέντες προνοίας κυβερνητικῆς ἐπώλησαν τὰ ἐνδύματα καὶ σκεπάσματα αὐτῶν καὶ ἐνοίκιασαν πλοῖον πρὸς μεταφορὰν αὐτῶν εἰς Ραιδεστόν. Ὁ μουνδῖρης ὅμως Μαρμαρᾷ ἐξ ἐχθρότητος πρὸς αὐτοὺς ἠγγάρευσε τὸν πλοίαρχον, ἠναγκάσθησαν δὲ οὗτοι νὰ καταφύγωσιν εἰς ὄθωμανὸν τινα, ὅστις μόλις ἐξεκίνησε γιὰ πλοῖον προσώρμισεν εἰς ἔρημον τινὰ παραλίαν, ὅπου ἐκτεθειμένοι ἐπὶ 8 ἡμέρας εἰς τὰς βροχὰς καὶ τὸ ψῦχος οἱ ἡμῖς εἰς ἀπέθανον, οἱ δὲ ἄλλοι κατόπιν πολλῶν περιπετειῶν ἐν κακῇ καταστάσει ἐπανῆλθον εἰς Μάλγαρα.

Γράφουσιν ἐκ Προύσης ὑπὸ ἡμερομ. 30 Νομβρίου

Οἱ τουρκοὶ ἐξέκνωσαν ὅλα τὰ παρὰ τὴν Προῦσαν χριστιανικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα καὶ φεύγοντες καταστρέφουσι παντοιοτρόπως. Πᾶν ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ μεταφερθῆ, καὶ ἰδίᾳ ξυλεία, συναποκομίζεται διὰ νὰ πωληθῆ εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Προύσης, τῶν Μουδανίων καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Δύο τοιοῦτοι ἦρως τῆς καταστροφῆς τῆς Μεσαιπόλεως ἐπλήρωσαν ἀπὸ ἐπιπλα καὶ ξυλείαν μεγάλας ἀποθήκας ἐν Μουδανίσις. Εἶναι ὁ Χασὰν Ταχσὶν καὶ ὁ Χατζῆ βέης, καθ' ὧν ἐπεδόθη ἡδὴ μῆνυσις. Εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς Προύσης, τὰ ὁποῖα περιῆλθεν ὁ ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου, τὰ κοινωνικὰ καθιδρύματα (Ἐκκλησία μάλιστα) διεσώθησαν μὲ τοὺς τέσσαρας μόνον τοίχους των, ἐνῶ τὰ ἰδιωτικὰ μόλις κατὰ 60 ο)ο εἰμῖαν κατηρειπωμένα, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα κατεδαφίσθησαν. Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ ἐπιτόπιοι ἀρχαὶ ὑποστηρίζουσι καὶ διευκολύνουσι τὴν παλινόστησιν, ἀλλ' οἱ χριστιανοὶ κατεπιτομμένοι ἀπὸ τὰς μέχρι τοῦδε ταλαιπωρίας των, φαίνονται ἐνδοιάζοντες, ἔχουσι δὲ τὸ βλέμμα ἴστραμμένον πρὸς τὴν προστασίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου. Ἡ Μεσαιπολις καθ' ὅλοκληρίαν ἐπέστρεψε πρώτη. Ἐν τῇ πόλει ὁ πληθυσμὸς ὑπὸ τὸ φάσμα ποικίλων διαδόσεων καὶ τὴν δημιουργίαν διαφόρων ἐπεισοδίων δὲν ἀνέκτησεν ἀκόμη τὸ θάρρος του, ἐνῶ εἰς τὰ περίεξ ἐξ ἄλλου ληστρικὰ συμμορίαὶ καθ' ἑκάστην εὐρίσκουσι

θύματα μεταξύ τῶν ὁμογενῶν. Τὸ «Τουρκ δ-
δ'αγῆ» εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ κίνησιν.

Εἰς τὰ μουσουλμανικὰ χωρῖα κρατοῦνται
7 ἀνάλικα ὄρφανὰ μὴ ἀποδοθέντα ἐστὶ: 1) Ἀ-
θανάσιος Χαλαλμπους ἐτῶν 13, 2) Ἀναστάσιος
Ἰωάννου ἐτῶν 13 ἐξ Ἐλεγκῶν, 3) Ἀντώνιος
Μαρίνος ἐτῶν 15 ἐκ Μαρμαρᾶ, 4) Χρῆστος Ἰω-
άννου ἐτῶν 16 ἐκ Μεσαιπόλεως, 5) Εὐγενία
Ἀναστασίου ἐτῶν 10, 6) Δημήτριος Ἀναστασίου
ἐτῶν 14 ἐκ Τριγλίας, 7) Ἰωάννης Νικολάου
ἐτῶν 12 ἐκ Κυδωνίων.

Ἐκ τῶν 1000 οἰκῶν τῆς κομποπολεως Τρι-
γλίας αἱ 100 εἶναι κατοικήσιμοι, αἱ 200 ἐτοι-
μόροποι, καὶ αἱ λοιπαὶ καθ' ὄλοκληρίαν ἐρεί-
πια. Ὅ.τι ἐγένετο εἰς τὰ ἄλλα χωρῖα, ἐν Τρι-
γλίᾳ συντελέσθη συστηματικώτερον. Αἱ οἰκίαι
ἐπωλοῦντο ὑπὸ τοῦ Μουδίου ἀντὶ 310 ἢ 500
γροσίων εἰς τὸν Γκιουλ Χασάν. Οἱ τοῦρκοι
μουχατζήριδες φεύγοντες ἔκαυσαν 10 000 ἑ-
λαιόδενδρα καὶ ἔθεσαν πῦρ εἰς τὰ ἐναπομεί-
ναντα οἰκήματα, τὰ ὅποια εὐτυχῶς μὲ μικρὰς
ζημίας δίδωσεν ἡ φιλοπατρία τῶν παλινο-
στοπῶντων.

Τὰ ὄρφανὰ

Καθ' ἃ ἐγνώσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, αἱ
ἐπαρχιακαὶ ἀρχαὶ διετάχθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερ-
νήσεως, ὅπως παραδώσωσιν εἰς τὰς κατὰ τό-
πους ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς τοὺς διὰ διαφό-
ρους αἰτίας ἀποσπασθέντας εἰς τὰ κυβερνη-
τικὰ Ὀρφανοτροφεῖα ἢ εἰς τὰς μουσουλμανικὰς
οἰκίας χριστιανόπαιδας.

Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐκοινοποιήθη ἤδη εἰς τοὺς
μητροπολίτας, οἵτινες διετάχθησαν νὰ προῶσιν
κατόπιν ἐπισταμένης ἐξακριβώσεως, εἰς τὴν πα-
ραλαβὴν τῶν ἐν ταῖς οἰκείαις περιφερείαις ὀρ-
φάνων, ἐξιλαμισθέντων ἢ μὴ, καὶ ἐν ἀρνήσει
καταγγέλλωσι τὸ πρᾶγμα εἰς τὰς ἐπιτο-
πίας ἀρχὰς καὶ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς ἀπέστειλε τὸ ἔξῃς
τηλεγράφημα τῷ προέδρῳ τῆς Βορειοαμερικανικῆς
Συμπολιτείας ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ:

Τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον ἐν ὀνόματι τῶν ἀλυτρώτων Ἐλ-
ληνῶν ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει τῆς Ἰμ. Ἐξοχότητος εἰς τὴν γαλ-
λικὴν πρωτεύουσιν, συγχάρον διὰ τὰς ὑψηλὰς κοσμοσωτη-
ρικοὺς ἀρχὰς ἃς ἡ Ἰμπεράτριά Ἐξοχότης ἐπέβαλεν, εὐχεται τῷ
Ἰψίστῳ τὴν πραγματοποιεῖσθαι τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης χά-
ριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐμερίας συμπαθοῦς τῆς ἀνθρωπό-
τητος καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν καταδυναστευομένων λαῶν.

Ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐσπευσεν ἐν τῷ προσώ-
πῳ τοῦ μεγάλου τέκνου τῆς γενναιοφρονος
χώρας νὰ χαιρετίσῃ τὸν ἀπόστολον καὶ διὰ
τῆς παγκοσμίου εὐγνωμοσύνης ἐστειμένον
ἐργάτην τῶν γενναίων ἀρχῶν, ἐξ ὧν μέλλει
ἅπασα ἡ ὑφήλιος νὰ ἀνακνεύσῃ ἀποδοδομένη
εἰς ἑαυτὴν καὶ ἀπληλλαγμένη τοῦ Ἐπιόλου
ὅστις κατὰ τελευταῖα ἔτη ἐπεκάθησεν ἐπὶ
τοῦ στήθους αὐτῆς, ἀπειλῶν αὐτὴν δι' ἀσφυ-
ξίας, ἕκαστος δὲ λαὸς ἐπιδιοθῆ εἰς τὴν ἱστο-
ρικὴν καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπιπολιτιστικὴν
αὐτοῦ δύναμιν κλησιν.

Ἡ Μ. Ἐκκλησία, κέντρον ἐν χρόνοις ζο-
φοῦς ζωῆς πνευματικῆς διατηρησάσης ἀ-
σβεστον ἐν Ἀνατολῇ τὸ πῦρ τῆς χριστιαν-
ικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀτομι-
κότητος, δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ μετὰ τῆς ζωηρο-
τέρας συμπαθείας νὰ προσαγορευθῆ τὸν ἱ-
σχυρὸν ἀγωνιστὴν τῶν ζωογόνων ἀρχῶν,
μετ' ἰδιαζούσης ὁλοῦς συγκινήσεως ἀναμνη-
σκομένη ἡμετέρας πολιτίμου ἀρωγῆς ἦν κατὰ τὴν
πενταετη αὐτῆς δοκιμασίαν παρέσχον αὐτῇ
οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς εὐγενοῦς χώρας, ποικι-
λοτρόπως ἀνακουφίζοντες τὰ δεινὰ καὶ αὐτῆς
καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ ἀποτελοῦντες οὕ-
τως εἰπεῖν τὴν μόνην γέφυραν ἧτις συνέδεεν
αὐτὴν πρὸς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Διὸ τὸ τηλεγράφημα τῆς Μ. Ἐκκλησίας
δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς πρᾶξιν φιλοφροσύνης
ἀπὸ μέρους τῆς ἀνωτάτης χριστιανικῆς τῆς
Ἀνατολῆς σκοπιᾶς πρὸς τὸν περιφανῆ τῆς με-
γάλης Δημοκρατίας ἀρχηγόν, ἀλλὰ πρέπει
νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ εὐλακρινέστερον ἀπαύγα-
μα εὐγνωμόνων ἀναμνήσεων καὶ ἐλπίδων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΝΕΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΔΩΡΕΑ

Μετ' ἐξαιρετικῆς συγκινήσεως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ ἐλπίς, ἣν διατυπώσαμεν περὶ τοῦ ὠραίου προηγουμένου τοῦ κ. Κ. Γαλιάνη, ἀποτελεῖ σήμερον γεγονός, χάρις τῇ προσφορῇ παρ' ἀνωμόμου ὁμογενεὸς διὰ χειρὸς τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπιτρόπου τῆς Ἑλλάδος συνταγματάρχου κ. Κατεχάκη λ.Τ. πεντακοσίων, διατεθησομένων πρὸς ἐκδόσιν τοῦ μηχανικοῦ ἐπιστημονικοῦ περιουσιακοῦ τοῦ ἐπισήμου τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὠραίου.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐταὶ δωρεαὶ καθιστῶσιν εὐτοχῇ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν, βλέπουσιν ζωηρὰν τὴν ἀπήχησιν τοῦ ἔργου αὐτῆς ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὁμογενείας, ἡ δὲ ἐκτίμησις αὐτῆ τοῦ ἀποτελεῖ νέον κεφάλαιον δι' αὐτὴν πρὸς ἐπίμονον ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου ἀπέμνητι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους καθήκοντος αὐτῆς.

Ἐπισκέψεις ἐπίσημοι

Τῆ τρίτῃ, 4 ἄρχομενον, ὁ σεβ. τοποτηρητῆς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου διερμηνέως τοῦ Πατριαρχείου κ. Σπύρ. Π. Κωνσταντινίδου, ἐπισκέψατο ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Πρεσβείᾳ τὸν ἐξοχ. ὑποναύαρχον κ. Οὐέλς, παρόντος καὶ τοῦ προσέβρου ὑπουργοῦ κ. Χύλλερ. Τὸν ὑποναύαρχον προσέφωνήσας ὁ σεβ. τοποτηρητῆς, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀρθόδοξου ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ προσαγορεύσας τοὺς εὐγενεῖς ἀντιπροσώπους τῆς κραταίᾳς Μ. Βρετανίας, τῆς συντελούσης εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν δικαίων πάθων τῶν λαῶν καὶ χορηγούσης εἰς αὐτοὺς τὰς ποθητὰς ἐλευθερίας, διετύπωσε καταλλήλως τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ φιλελευθέρη Ἀλβιδὼν ἐξακολουθεῖσιν ὑποστηρίζουσα τὰς ἐθνικὰς ἀξιώσεις τῶν λαῶν. — Ὁ ναύαρχος εὐχαριστήσας ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἐβεβαίωσε τὸν σεβ. τοποτηρητὴν ὅτι ὁ ἐξοχ. ὑπ. ἀριστὸς σὺρ Σ. Κάρθωπ θέλει ἀντιπροσέβῃ τὸ Πατριαρχεῖον μετὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐπάνοδον αὐτοῦ. — Ὁ σεβ. τοποτηρητῆς κατὰ τὴν ἀφίξιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ θερμῆς εὐτυχῆς ὑποδοχῆς καὶ πολλῶν τιμῶν, προπεμθεὶς μάλιστα μέχρι τῆς θύρας τῆς Πρεσβείας ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. προσέβρου ὑπουργοῦ κ. Χύλλερ.

Συνεδρία Δύο Σωματίων

Χθὲς, 7 ἄρχομενον, συνήλθον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. τοποτηρητοῦ ἡ Ἱερά Σύνοδος καὶ τὸ Ἔθν. Μ. Συμβούλιον εἰς συνεδρίαν κοινήν, ἐν ἣ, σὺν ἄλλαις ἀποφάσεσιν, ἐνεκρίθη νὰ σταθῶσιν δύο Ἐπιτροπεῖαι, ἀρχοληθσομένηι ἡ μὲν περὶ τῶν μοναστηριακῶν ἡμῶν κτημάτων τῶν μενόντων ἐν Βεσσαροβία, Ρουμανία καὶ Ρωσσία—ἡ δὲ περὶ τῶν βακουφικῶν ἡμῶν κτημάτων.—Τὴν πρότην, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Χρυσοστόμου, ἀποπέμθουν ὁ πανιερ. Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας κ. Εὐδωρος, ὁ Μ. μαρτοφύλαξ κ. Μανουὴλ Γ. Γεδεών, ὁ Μ. νομοφύλαξ κ. Μιλτ. Καραβοκυρός, καὶ ὁ κ. Ἄγγελος Ἰωαννίδης—τὴν δευτέραν ὁ σεβ. μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος, καὶ οἱ κκ. Νιν. Σγουρίδης, Χρ. Θωμάδης καὶ Ἰω. Μαρμόπουλος.

Φιλαδελφεία

Βραδέως ἐλάβομεν ἐπιστολὴν ἐκ Κοτυώρων τοῦ Πόντου, ἐξ ἧς ἐμάθομεν ὅτι ὁ πανιερ. μητροπολίτης Τραπεζούντος κ. Χρυσάνθος ἀπέστειλεν εἰς δύο δόσεις αὐτὸς τριακοσίας πενήκοντα λίρας, ὧν τὰς 50 διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πανοσ. ἐν Κοτυώροις ἀρχιμ. κ. Θεοδοσίου. Οἱ τοιοῦτοτρόπως εὐεργετηθέντες ἐκφράζουσι τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν ἡ δὲ Ἐκκλησία μητρικῶς ἐπευλογεῖ πάντας, ὅσοι διὰ συνδρομῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς συντελοῦσιν εἰς ἰλάφρυνσιν τῶν δεινῶν, ἅτινα κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ὑπέστη τὸ ἔθ. ἑκατονταετηρίδας ὑπὲρ πίστεως ἀγωνισθῆν καὶ μαρτυρήσαν εὐσεβεῖς ἡμῶν ἔθνος.

ἽΟνομαστικὰ ἑορτά

Τῇ προχθὲς πέμπτῃ, τὸν σεβ. μητροπολίτην Καισαρείας κ. Νικόλαον, ἄγοντα τὴν ὀνομαστικὴν ἑορτὴν αὐτοῦ, ἐπισκέψατο ὁ σεβ. τοποτηρητῆς, οἱ σεβ. συνοδικοί καὶ παρεπιδημῶντες μητροπολίται, καὶ πάντες οἱ τὰ κοινὰ παρ' ἡμῖν πρῶτοντες. — Εἰς ἀπάντος τοὺς ἐντιμ. ὁμογενεῖς, τοὺς ἐπίσης ἐορτάζοντας, αἱ εἰχεὶ καὶ προσρήσεις τοῦ σεβ. τοποτηρητοῦ διεβράσθησαν διὰ τῶν πανοσλ. πατριαρχικῶν διακόνων.

—Χθὲς, δέ, 7, τὸν ἐορτάζοντα σεβ. μητροπολίτην πρῶτην Καισαρείας κ. Ἀμβρόσιον ἐπισκέψατο πάντες οἱ σεβ. ἀρχιερεῖς, καὶ πλείστοι κληρικοί καὶ λαϊκοὶ αὐτοῦ φίλοι.

Χοροστασία

Τῇ πέμπτῃ, προχθὲς, πανηγυρίζοντος τοῦ ἐν Τιβελίῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν θέσιν λειτουργίαν ὁ σεβ. τοποτηρητῆς ἐν μέσῳ πικνοτάτου εὐσεβῶν ἐκκλησιασμάτων, εἰς οὓς ἡ διανομὴ τοῦ ἀντιδώρου διήρκεσε περὶ τὴν μίαν ὥραν.

Ἐξίμιος

Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, τελουμένου τοῦ γάμου τῆς δεοποσύνης Μαρίας Π. Ψωμιάδου, ἀνεψίας τοῦ σεβ. μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Πολυκάρπου, μετὰ τοῦ ἐντιμοῦ ἀρχόντος Μ. παμμοκροῦ κ. Ἄθαν. Καρούλη, παρόσθη ὁ σεβ. τοποτηρητῆς, ἐχηθῆς τοῖς νεονύμφου τὰ δόντα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Φιλαδελφείας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
† Ο Αρχιγραμματέας τῆς I Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Μ. Βασιλείου Β γραμματέας τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
Χρ. Παπαϊωάννου Α' γραμματέας τοῦ Πατρ. γραφείου
Κ. Ἰωαννίδης ἀρχιλογιστὴς τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχισυντάκτης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβυλλομένη

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ Λ. Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους I, Ἐν τῷ ἔσωτερικῷ φρ. 50.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ

ΚΑΙ Η

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μετὰ μακρὰν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνάγκης, τῆς ἐνότιας ταύτης διὰ τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν κατάστασιν καὶ τῆς φυσικῆς προσεγγίσεως τῆς Ἀμερικανικῆς μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, προσεγγίσεως, ἣν ἀπαιτοῦσιν αἱ πολιτικαί, κοινωνικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀνάγκαι τῶν δύο λαῶν ἐπάγεται ὁ Σεβ. κ. Grafton τὰ ἑξῆς:

«Μεταβαίνοντες ἕδη εἰς τὰ σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων συμφωνοῦμεν, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἀμφότεραι ἡμῶν αἱ ὁμολογίαι ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν περὶ Ἐκκλησίας, ὅτι ἀμφότερα θεωροῦσι ταύτην ὡς κοινωνίαν θεῖαν, ἰδρυθεῖσαν παρ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὁρατὴν καθ' ὃ ἔχει μέ-

ρος ἐπίγειον, ὁράτων δὲ καθ' ὃ ἔχει μέρος ἐν οὐρανοῖς.

» Παραδεχόμεθα ἐπίσης αὐτὴν ὡς τὸν μόνον πνευματικὸν ὄργανισμὸν, ἀρχηγὸν μὲν ἔχοντα αὐτὸν τὸν σεσαρκωμένον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, πηγὴν δὲ φωτὸς καὶ ζωῆς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

» Ἀπονέμομεν πάντες τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς αὐτοὺς χαρακτήρας. Καθ' ἡμᾶς εἶνε αὕτη μία, ἅγια, καθολικὴ καὶ ἀποστολική. Εἶμεθα σύμφωνοι ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν σημείων, τοῦτέστιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶνε ὁ ἐκλεκτὸς λαός, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ὅτι πάντες οἱ χριστιανοὶ μετέχουσι τῆς ἱερωσύνης ταύτης, ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντες ποιμένες· ὅτι τὴν ἱεραρχίαν συνιστῶσιν ἐν αὐτῇ οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ὅτι τὰ διάφορα ταῦτα ὑπουργήματα προέρχονται διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν· ὅτι τέλος ἔλαβεν αὕτη τὴν ἐξουσίαν, ἵνα ἐπιλύῃ τὰς περὶ τὴν πίστιν διαφοράς.

Πιστεύομεν συμφώνως, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνοικεῖ ἐν αὐτῇ καὶ ὅτι ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀκούεται ἐν τῇ ὁμοθυμῶ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας· ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ Πνεῦμα στερεοῖ αὐτὴν ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ, ἀναμιμνήσκον αὐτὴν τὰ διδάγματα τοῦ Σωτῆρος, ὑποδοκῶσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἀλώθετον διατήρησιν τῆς πίστεως τῶν Ἁγίων.

» Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ἀποδέχονται ὡς Γραφὴν θεῖαν τὰ βιβλία, περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ὁποίων οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀμφιβολία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀποδέχονται ταύτας ὡς θεῖον λόγον· ἡμεῖς δὲ ἰδιαίτερος ἀποδεχόμεθα ἅπαν τὸ περιεχόμενον τῆς ὑμετέρας Βίβλου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Πιστεύομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν αὐτῆς ὀρίζεται ὑπὸ τῆς ἀρχαίας δοθείσης αὐτῇ παρακαταθήκης τῆς πίστεως (depositum fidei), ὅσα περιέχεται ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς καὶ ὅσα ἐγένετο ἀποδεκτὴ καὶ ἠρμηνεύθη ὑπ' αὐτῆς, καταστάσης μάρτυρος καὶ φύλακος τῶν ἀγίων Γραφῶν. Ἡ Ἐκκλησία εἶνε δικαστὴς καὶ δικαστὴς ὑπέρτατος παντὸς ὅ,τι περιέχεται ἢ δὲν περιέχεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ. Συμφώνως κερύττομεν, ὅτι ἡ πίστις, ὡς ἀποδεχόμεθα αὐτὴν, εἶνε ἰσὰ παρακαταθήκη, εἰς ἣν οὐδεὶς δικαιούται μῆτε νὰ προσθήσῃ μῆτε ν' ἀφαιρέσῃ τι.

» Εἶμεθα λοιπὸν σύμφωνοι εἰς τὰ ζητήματα περὶ Ἐκκλησίας, ἱερωσύνης, εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν μυστηρίων, θεωροῦντες αὐτὰ ὡς μετοχεντικά τῆς θείας χάριτος· ὡς δὲ καὶ ἡμεῖς ἀναγνωρίζομεν, ὅτι πίστις ζωῶσα καὶ ἐνεργὸς εἶνε ἀναγκαῖα πρὸς μέθεξιν τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ.

» Ὅσον καὶ ἡμεῖς καταδικάζομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἐξῆς πλάνας τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας: ἀπορρίπτομεν τὴν ὑπερέραν ἐξουσίαν, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ Πάπας ἀντιποιεῖται τῆς ὑπερτάτης αὐθεντίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀλλῆς ἱεραρχίας καὶ ἀξιοῖ νὰ συγκεντροῖ ἐν τῷ προσώπῳ του τὴν ἐξουσίαν τὴν νομοθετικὴν, τὴν ἐξουσίαν τὴν δικαστικὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν διοικητικὴν, ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ, κέντρον ἐνόπτως καὶ πηγὴ πάσης δικαιοδοσίας. Ἀποκρούομεν τὰς εἰς τὸ Ἰνσόβιον τῆς πίστεως ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου τοῦ IV γενομένας προσθήκας, ὡς καὶ τὰ καινοφανῆ δόγματα τοῦ Παπικοῦ ἀναμαρτήτου καὶ

τῆς ἀσπίλου συλλήψεως τῆς παναγίας Παρθένου Μαρίας. Δὲν ἀποδεχόμεθα τὴν Ῥωμαϊκὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ καθαρτηρίου, τῆς ἐν αὐτῷ πρὸς τὴν θεῖαν δικαιοσύνην διδομένης ἱκανοποιήσεως, περὶ τοῦ λεγομένου θησαυροῦ τοῦ συνισταμένου ἐκ τῶν περισσευμάτων ἀξιωμασιῶν τῶν ἀγίων καὶ διανεμομένου ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου ποντίφηκος, τὴν διδασκαλίαν τὴν περὶ τῶν συγχωροχαρτίων.

» Ἀποκλείομεν ἀπὸ τῆς κοινῆς ἡμῶν πίστεως τὰν περὶ τῶν πρὸς τοὺς ἀγίους σχέσεων ἡμῶν λατινικὴν ἀντίληψιν, περὶ τῆς λατρείας αὐτῶν ὡς τινοῦ θουλείας (servitium), δι' ἧς θρεῖλομεν ὄχι μόνον νὰ αἰτώμεθα καὶ ἐπικαλώμεθα τὴν μεριτείαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξαιτώμεθα δουλικῶς τὴν χάριν, τὸ ἔλεος καὶ τὴν σωτηρίαν.

» Ἀπορρίπτομεν μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ὀρθολογιστικὰς λεπτολογίας τοῦ λατινισμοῦ περὶ τῆς θείας χάριτος καὶ τῶν μυστηρίων καὶ ἰδιαίτερος τὰς τολμηρὰς αὐτοῦ θεωρίας περὶ τῶν θεῶν μυστηρίων, τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Σωτῆρος. Ὡς ἡμεῖς οὕτω καὶ ἡμεῖς φρονούμεν, ὅτι αἱ τοιαῦται θεωρίαι εἶνε καρποὶ τῆς αὐτῆς σαρκικῆς σοφίας καὶ τῆς αὐτῆς ὑπεβολικῆς πεποιθήσεως εἰς τὸν φυσικὸν λόγον, ἐξ ὧν ἀπορρέει ἡ τῶν τῆς Ῥώμης εἰς τὸ δημιουργεῖν νέα δόγματα, ἀντιθέτως πρὸς τὴν τῶν τῶν ἐν Γενεύῃ τοῦ διαγράφεϊν. Παρομοίᾳ ἀνάμειξις τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων γνωμῶν ὡς ἀποτέλεσμα ἔσχε τὸν παρὰ Λατίνους τε καὶ διαμαρτυρομένους κλονισμὸν αὐτῆς ταύτης τῆς βεβαιότητος τῆς πίστεως.

» Ἐπιληφθῶμεν ἡδὴ τῶν ζητημάτων τῶν χηρῶν διασαφήσεως. Ἰποθέτομεν ὅτι πρέπει εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα νὰ καταδέξωμεν τὴν παρ' ἡμῶν ἐγκατάλειψιν τοῦ ὄρου τῆς μετουσίσεως. Προβαίνομεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἐκθεσὶν τῆς διδασκαλίας τῆς ὑμετέρας Ἐκκλησίας καὶ δι' ὃν λόγον ἀποφεύγει αὕτη τὴν χρῆσιν τοῦ ὄρου τούτου. Ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία εἶχε νὰ ὑποστῇ διπλοῦν ἀγῶνα πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τοῦ λατινισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τοῦ προτεσταντισμοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναμορφώσεως, τὸν ΙΕΤ' αἰῶνα, ἡ κοινὴ θεωρία περὶ τῆς μετουσίσεως, γνωστὴ τότε ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥωμαϊκῆς διδασκαλίας (doctrina romanensium), ἦτο αὕτη, ὅτι τὰ στοιχεῖα,

καθ' ἣν στιγμήν γίνεται ἡ εὐλογία, ὑψίστανται τοιαύτην πραγματικὴν ἀλλοίωσιν, ὥστε παύουσι νὰ ὑψίστανται καὶ δὲν διασώζουσιν εἰ μὴ φαινομένην ὑπόστασιν. Οἱ ἀναμορφῶταί μας ἀπέριψαν τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι κατέστρεψε τὴν οὐσίαν τοῦ μυστηρίου, τὴν, ὡς γνωστὸν, ἀποτελουμένην ἐκ δύο στοιχείων.

»Ὅταν δὲ ἕτερον οἱ προτεστάνται ἐσκέφθησαν νὰ ἀρνηθῶσι τὴν πραγματικότητα τῆς ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ παρουσίας τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Σωτῆρος, ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐκρίνε καλὸν ἐν τῷ κατὰ τὸ 1604 ἐκδοθέντι εὐχολογίῳ αὐτῆς νὰ συμπληρωσῇ καὶ ἐξηγήσῃ τὴν ἐκθεσιν τῆς πίστεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Ἡ ἐκθεσις αὕτη πλατύτερον ἐμπεριελήφθη ἐν τῇ κατηχήσει αὐτῆς. Περιελάμβανε δὲ αὕτη, ὅτι τὸ ὄρατον τοῦ μυστηρίου στοιχεῖον ἢ σημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ ὅτι τὸ ὄρατον στοιχεῖον πράγματι δὲν εἶναι τι ἄλλο εἰμὴ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Σωτῆρος. Ἡ δὲ χάρις τοῦ μυστηρίου συνίσταται εἰς ἣν μεταδίδωσι τῇ ψυχῇ τῶν πιστῶν ἰσχὺν καὶ ρώμην.

»Ποιούμενη τὰς διακρίσεις ταύτας μεταξὺ τοῦ σημείου, τοῦ πράγματος καὶ τῆς χάριτος, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία κατεδίκαζε τὴν ὑποκειμενικὴν τῶν διαμαρτυρομένων θεωρίαν. Τῷ ὄντι ἐν τῇ Κατηχήσει ἡμῶν δὲν λέγομεν, ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν σημεῖον ἢ τὸν τύπον τοῦ μυστηρίου ἀποτελεῖ ἡ βρώσις καὶ ἡ πόσις τῶν στοιχείων, ἀλλ' ὅτι ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου· οὐδὲ λέγομεν ποτέ, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ στοιχεῖον ἢ πρᾶγμα ἀποτελεῖ ἡ κοινωνία τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος ἀπλῶς, ἀλλὰ βεβαιούμεν ὅτι δὲν εἶναι τι ἄλλο εἰμὴ αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Σωτῆρος.

»Ἡ διδασκαλία αὕτη εἰσῆχθη εἰς τὰ ἄρθρα τῆς πίστεως (articles of religion). Διότι, καίτοι οὐδέποτε οἱ Ἀγγλικανοὶ ἀπέδωκαν εἰς τὰ ἄρθρα ταῦτα τὴν δύναμιν ὁμολογίας πίστεως, (τὸ ἐν μάλιστα ἐξ αὐτῶν, τὸ εἰκοστὸν πρῶτον περὶ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπλεῖσθη ἐν Ἀμερικῇ) καὶ καίτοι οὐδέποτε ὑπεχρέωσεν ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία τὰ μέλη τῆς ἱεραρχίας νὰ ὑπογράψωσιν αὐτὰ, ἐν τούτοις δύναται τις νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ ὡς ἐκθεσιν τῆς

διδασκαλίας τῆς περιεχομένης ἐν τῇ Κατηχήσει καὶ ὑποχρεωτικῆν διὰ πάντας. Οὕτως ἐν τῷ ἄρθρῳ 28ῳ λέγεται, ὅτι «τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δίδεται, λαμβάνεται καὶ καταναλίσκεται κατὰ τρόπον καθαρῶς πνευματικόν καὶ οὐράνιον». Ἡ πραγματικὴ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ παρουσία ἐν τῷ Μυστηρίῳ, ἡ τελουμένη διὰ τῆς εὐλογίας, ἐκφράζεται ἐνταῦθα σαφέως, ἐπειδὴ ἡ ἐν αὐτῷ «δόσις καὶ λήψις» τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, προϋποθέτει τὴν ἐν αὐτῷ παρουσίαν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἐκφρασιν «κατὰ τρόπον πνευματικόν καὶ οὐράνιον», αὐτὸς ὁ Θωμᾶς Ἀκινάτης δὲν λέγει, «ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκεται παρὼν ἐν τῷ μυστηρίῳ, ὅχι καθ' ὃν τρόπον σῶμά τι εἶνε παρὼν ἐν τινι μέρει, ἀλλὰ κατὰ τρόπον πνευματικόν, ἰδιόζοντα εἰς τὸ μυστήριον τούτου;» Εἶνε παρὼν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐν εἶδει σώματος, ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ ὅμως δὲν εἶνε παρὼν ἐν εἶδει σώματος (δὲν οὐ δὲν κατέχει χώρον), ἀλλὰ κατὰ τρόπον ὅλων πνευματικόν.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ 28ῳ λέγεται προσέτι, ὅτι ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ λαμβάνεται καὶ καταναλίσκεται εἶνε ἡ πίστις. Τοῦτο δὲν σημαίνει ποσῶς, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς πίστεως τοῦ λαμβάνοντος ἢ λαμβάνεται ἀναλόγως τῆς πίστεως ταύτης, ἀλλ' ὅτι λαμβάνεται καὶ καταναλίσκεται διὰ τῆς πίστεως. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου οἱ ἀναμορφῶταί ἡμῶν ἠκολούθησαν ἐπίσης τὸν Θωμᾶν τὸν Ἀκινάτην, λέγοντα: «Πρὸς κατάληψιν τοῦ ὕψους καὶ τοῦ θείου μεγαλείου τοῦ μυστηρίου τούτου πρέπει νὰ ληφθῇ τούτο ὑπ' ὄψιν, ὅτι καίτοι τὰ ἄλλα μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἀρῶνται ἐκ τῆς πίστεως εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ καὶ καίτοι μόνον ἐν τῇ πίστει καὶ διὰ τῆς πίστεως ἀποβαίνουσι διὰ τοὺς πιστοὺς μέσον σωτηρίας, ἐν τούτοις τὸ μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν μυστήριον τῆς πίστεως».

Τὸ 29ον ἄρθρον διακηρύττει ὅτι οἱ ἀμαρτωλοὶ δὲν τρώγουσι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι, καίπερ κοινωνοῦντες τοῦ μυστηρίου, δὲν γίνονται ὅμως κοινωνοὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ οἱ λατινικοὶ ὄροι accipere καὶ sumere ἀπεδόθησαν διὰ τοῦ ἰσοδυνάμου perci-

perse, κατανώλις, βρώσις τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου. Δι' αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐκφράζουσιν, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐσθίουσι μὲν καὶ πίνουσι, δὲν γίνονται ἁμῶς κοινωνοὶ τοῦ ἐσθίου. Τρώουσι, διότι λαμβάνουσι τὸ μυστήριον, ἀλλ' ὄχι κατὰ τρόπον, καθιστώντα αὐτοὺς κοινωνοὺς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

» Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία πιστεύει εἰς τὴν διὰ τοῦ καθαγιασμοῦ πραγματοποιημένην ἀλλοίωσιν. Πρὸ τοῦ καθαγιασμοῦ τὰ στοιχεῖα ἦσαν ἀπλῶς ὄρυς καὶ οἶνος, μετὰ δὲ τὸν καθαγιασμόν εἶνε, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, τὸ σῶμα Αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα Αὐτοῦ. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη τελεῖται τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶνε μυστήριον θεῖον. Ἄν καὶ ὁ ὄρυς τῆς μετουσίωσης ἦεν ἐν κοινῇ χρήσει ἐν τῇ Δύσει καὶ ἐχῃ τὴν ἀρχὴν του ἐκ τῆς Ἀριστοτελείου διακρίσεως οὐσίας καὶ συμβεβηκότος, ἐν τούτοις ἀποφεύγουμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτόν. Ἀκολουθοῦμεν ἐν τούτῳ τὸν μίγαν καὶ ἅγιον ὑμέτερον θεολόγον φιλάρετον, ὅστις διέγραψε τοὺς ὄρους τούτους ἐκ τῆς μεταφράσεως του τῶν πρακτικῶν τῆς ἐν Βαβυλῶν Συνόδου. Ἐάν ἠδύνασθε νὰ μᾶς ἀποδείξετε ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου τούτου, τῆς μετουσίωσης, δὲν ἐγκλείει ἐν τῇ διανοίᾳ τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀποδοχὴν τοῦ δόγματος, ὅπερ ἐκφράζει, δὲν θὰ εἶχομεν καμμίαν δυσκολίαν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι εἰμεθα σύμφωνοι καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ.

» Ἄλλο σημεῖον ἀπαιτοῦν διασαφήσεις εἶνε τὸ ζήτημα τῆς προσκυνώσεως τῶν ἁγίων. Πιστεύομεν ὡς καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἁγίων. Ἄναγνωρίζομεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶνε ζῶν πνευματικὸς ὀργανισμὸς καὶ ὅτι ἐξ ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ ζῶντας ἁγίους καὶ ἐκ τῶν ἁγίων πρὸς ἡμᾶς κυκλοφορεῖ ἀδιάκοπ. ν ρεῦμα προσευχῶν. Γνωρίζομεν, ὅτι δὲν ἀξιοῦντα τῆς τελειότητος ἀνεῦ τῆς ἡμετέρας συνδρομῆς καὶ ὅτι αἱ τε ἐνταῦθα χάριτες καὶ οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ θρίαμβοὶ αὐτῶν ὀφείλονται ἐν μέρει εἰς τὰς κοινὰς προσευχὰς τῆς Ἐκκλησίας πάσης τῆς τε παρελθούσης, τῆς τε παρούσης, τῆς τε μελλούσης, προσευχῆς, ἃς προεῖδεν ὁ Θεὸς ἢ κάλλιον, προσευχῆς παρούσης πάντοτε ἐν τῇ θεῖᾳ διανοίᾳ. Δὲν ἀρνούμεθα νὰ ἐκζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποδέχεται τὰς προσευχὰς, ἃς οὗτοι ἀπευθύνουσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ δὲν ἀπορρί-

πτομεν τὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἔμμεσον προσφυγὴν εἰς τὴν μεσιτείαν τῶν. Ἄφ' οὗ τοῦτο οὕτως ἐχεῖ καὶ ἀφ' οὗ, ἐάν οἱ ἅγιοι γνωρίζωσι τὰς προσευχὰς μας, κατορθοῦσι τοῦτο δυνάμει θείας ἀποκαλύψεως, δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ δογματικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένης ἡμέσου ἢ ἡμέσου ἐπικλησεως.

» Ὅ,τι ἡμεῖς δὲν ἀποδεχόμεθα εἶνε ἡ ρωμαϊκὴ θεωρία, καθ' ἣν μεταξὺ ἀδελφῶν ἐγκαθιδρύονται σχέσεις πτέρωνος καὶ πελάτου καὶ ἐσάγεται εἰς τὰς μεταξὺ τέκνων ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς σχέσεις ἢ ἰδέα τῆς δουλείας. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀπευθύνανται πρὸς τοὺς ἁγίους, ὄχι ὡς πρὸς ὄντα παντοδύναμα καὶ πανταχοῦ παρόντα, ὡς πρὸς ἀρχὰς ἀνεξαρτήτους χάριτος καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ ὡς πρὸς πλάσματα καθ' ἡμᾶς καὶ μεθ' ἡμῶν προσπίπτοντα καὶ προσευχόμενα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

» Τιμῶμεν ἰδιαιτέρως καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἁγίους τὴν μακαρίαν Παρθένον, Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ φρονούμεθα νὰ θεωρῶμεν αὐτὴν μετὰ τῶν ρωμαίων θεολόγων, ὡς τὸν ἀνύχνα τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δι' οὗ διέρχεται πᾶσα ἐκ τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς ἀπορρέουσα χάρις. Θὰ ἐπεθυμοῦμεν, ἵνα οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διασαφηνίσωσι τὴν ἐπίκλησιν «ὑπεραγία Θεοτόκε, σώσον ἡμᾶς». Ἐρμηνεύομεν ἄρα γε τὴν ἐπίκλησιν ταύτην κατὰ τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὑποθέτοντες ὅτι ὁ ὄρυς «Σώσον ἡμᾶς» ἀποδίδωσι τὴν θεολογικὴν ἔννοιαν, τὴν ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου (Ἀ' Κορ. 9. 22) διὰ τῆς φράσεως «ἐγένονα τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἵνα πάντας σώσω»; πρέπει νὰ πιστεύωμεν μεθ' ἡμῶν, ὅτι ἡ Μακαρία Παρθένος ἐγένετο τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέσον τῆς ἐνσαρκώσεως καὶ ἡ δευτέρα Εὐα, ὡς περὶ αὐτῆς δεδαιούσιν οἱ ἱεροὶ Λύγουστίνος καὶ Εἰρηναῖος; Δὲν ἀπορρίπτει μεθ' ἡμῶν τὴν προσφιλεῖν τοῖς λατινοῖς ἰδέαν περὶ Μαρίας συλλυτρωτῆδος; Ἄφ' οὗ φοβούμεθα τὸν σύγχρονον ρωμανισμόν, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν ἄρα γε ὑμεῖς, ὡς ὀρθόδοξοι, νὰ διαλύσατε φιλαδέλφως τὰς ὑπονοίας μας;

(ἔπεται συνέχεια)

Φ. Χ.

Υπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Η ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ὁ φοβερός, σπασμώδης ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότητα ἐκλύθη κατὰ τὴν τελευταίαν χειραεσίαν, ἡ κληρώσας αὐτὴν θρήνων καὶ ὀδύρων, δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ζωηρότερον, ἢ δὲ περιόριστος τῆς θρησκείας μέριμνα καὶ φρονὴ νὰ προσέβῃ ἐπίκουρος πρὸς ἀνακούφισιν καὶ ἀποσπασίαν τῶν πληγῶν, αἰτινες ἐπλήρωσαν τὴν ζώνην τῶν κοινωνιῶν. Τὸ στάδιον ὅπερ διήρτη ἐἴς τὴν δράσιν τῆς θρησκείας ὡς κοινῶντος κοινωνικοῦ ἀποτελοῦντος τὸ ἀληθὲς καταφύγιον τῶν δυναστευομένων, τῶν πασχόντων καὶ ταλαιπωρουμένων, ἀπῆρξεν ἐκτὸς, ἢ δὲ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ μεγάλα παραγγέλματα τοῦ Θεοῦ αὐτῆς. Δομήτορος εἶναι ζήτημα ἂν ἀπὸ τῆς αὐτῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἀντήχησαν ἀπὸ τοῦ ἔθους τοῦ ὄρους τῶν Ἑλλῶν ἕξρον ἰσῶν, χρῆζοντες πλείοτερον τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἀνυπόσεως καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦς περισσοῦς καὶ οὗς ἡ δυστυχία καὶ ἡ ἀβυσσὸς δύναται νὰ ἐξωθήσῃ αὐτούς.

Καίτοι εὐρισκόμεθα εἰς τὰ πρότυπα τῆς εἰρήνης, οὐδαμῶς οὐδ' ἤττον δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι καὶ ἀκαίσιον ἔργον τοῦ Ἄρεως ἔληξε καὶ ἡ περίοδος τοῦ θανάτου καὶ τῆς συμφορᾶς τῆς ὁποίας ἔσπερε πανταχοῦ ἐκλείσει διὰ πάντας. Τώρα μόνις αἱ φοικαλέαι τῆς μεγάλης καταστροφῆς συνέπειαι ἤρχισαν καθιστάμεναι αἰσθηταί, τώρα μόνις ἡ ἀνθρωπότης συνερχομένη ἐκ τῆς αἰματηρᾶς μέθης θὰ ἀναλογισθῇ το μέγεθος τῆς φοβερᾶς φθορᾶς, ὅταν ὁ θλιβερός ἀπολογισμὸς τῶν ἐπιστροφόντων ἐκ τοῦ πολέμου καταδείξῃ τὰ μεγάλα κενὰ αἵνα ἐδημιουργήθησαν, τοὺς δαινοῦς ἀμνηστεικισμοὺς οἵτινες ἐσημειώθησαν εἰς τὸ σῶμα αὐτῆς.

Οἱ γογγυσμοί, οἱ θρήνοι καὶ οἱ ὄδυροι οἵτινες θὰ ἐπακολουθήσουν τὴν ἀφύπνισιν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ληθάρου, θὰ ἀποτελέσουν τὴν

γοερὰν συναυλίαν ἣτις θὰ ἐπακολουθήσῃ τὴν σαγήνην τῆς κλαγγῆς τῶν ὄσλων καὶ τῶν προκλητικῶν μηκυθμῶν τοῦ τηλεβόλου.

Ἡ στιγμή αὕτη ἀκριβῶς εἶναι ἡ κρίσιμος ἣτις θὰ ἀναδείξῃ τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἀποστολὸν αὐτῆς, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τὸν φυσικὸν τῶν πόνων τῆς ἀνθρωπότητος μέτοχον, τὸν ἐνδεδειγμένον αὐτῶν θεραπευτὴν, τὸ δὲ εὐρὺ στάδιον ὅπερ διανοίγεται πρὸ αὐτῆς καλεῖ πάσας τὰς Ἐκκλησίας εἰς συνεργασίαν ἵνα ἠνωμέναι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ φαινῶδη δειγμάτων αὐτοῦ ἀκολουθοῦσαι, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς ἰσχυρῶς τῆς μειοβιβάσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς δυστυχίας εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἐκ τῆς ἀθλιότητος εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὁλικὴν βεῦμερίαν, ἀναδείξωσι τὴν θρησκείαν αὐτοῦ ἀληθῶς σωτήριον, ἀληθῶς αἰώνιον ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ τῆς ἀπερόχου αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῶν πασχόντων, θὰ ἀπαλλάξῃ δὲ τὴν ἀνθρωπότητα τῶν παγίδων αἰτινες ἐπωφελοῦμεναι τῆς ἠθικῆς αὐτῆς καταπτώσεως ἵστανται ἔτοιμοι ἵνα ἀρπάζωσιν αὐτὴν ἐν ὀνόματι ὀνείων ἀρχῶν πρὸς πλήρη ἠθικὸν αὐτῆς ὄλεθρον. Ὁ μολοσεβικισμὸς, ἡ κοινωνικὴ ἀναρχία καὶ ἡ κατάρτησις πάσης ἠθικῆς ἀρχῆς μαίνομαι, τὸ δὲ ἄνοσιον αὐτῶν κήρυγμα ἀπειλεῖ νὰ σείσῃ συμπασάν τὴν Εὐρώπην, ἂν μὴ δυνάμεις ὑπερτεραι ἰσχυραὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῇ ἠθικῇ αὐτῶν ἐνότητι διεκδικήσωσι βῆμα πρὸς βῆμα τὸ ἔδαφος πρὸς τὸν ἐπικίνδυνον ἐπιδρομέα.

Συμπτόματα ἀκριβῶς πρὸς τοῦτο λίαν ἐνθαρρυντικὰ διαφαίνονται ἐσχάτως ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσι τῶν Ἐκκλησιῶν, αἰτινες ὡς εὐτυχῶς συνάγεται δὲν προώρισται νὰ μείνωσιν ἔξω τῆς μεγάλης ἠνωμένης ἐν ταῖς αὐταῖς ἠθικαῖς ἀρχαῖς ἀνθρωπότητος, ἣτις μέλλει νὰ δημιουργηθῇ ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Αἱ ἄλλεπάλληλοι μεταβάσεις ἐπιφανῶν ἀγγλῶν κληρικῶν εἰς Ἑλλάδα, τὸ ταξείδιον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν

εις Ἀμερικὴν καὶ Ἀγγλίαν, παρέχουσι τὸ μέτρον τῆς προσεγγίσεως ἣτις ἐπῆλθε μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Διαμαρτυρήσεως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης τῆς μελλούσης νὰ ἐπακολουθήσῃ τὴν ἀμοιβαίαν ἐπικοινωνίαν ἣτις τόσον αἰσίως ἀνευρέθη ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσι τῆς Ὁρθοδόξου πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, συνεχίζουσα ἀρχαίας καὶ μεγάλας τοῦ παρελθόντος παραδόσεις.

Αἱ σχέσεις τοῦ μεγάλου ἐκείνου Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, ὅτε διετέλει ἐτι Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κανταβριγίας Γεώργιον Ἀββότ, ἡ ἀμέριστος συνδρομὴ ἣν συνήνησε παρὰ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ἀγγλίας Σερ Θωμᾶ Ρόουε γενόμενος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, πρὸς καταδίωξιν τῶν Ἰησουϊκῶν, καὶ ἡ συμπηχθεῖσα ἔκτοτε προσέγγις, ἀποτελοῦσι τὴν πιξίδα ἣτις καθύψυνε τὴν πορείαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς Ἀγγλικανικῆς, ἣς προῖδον ὑπῆρξεν ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἐκτίμησις ἣτις ἔκτοτε ἐπρυτάνευσεν εἰς τὰς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σχέσεις, πιστῇ τῶν ὁποίων ἀπήχησις παρέμεινεν ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοῦ ὑπερόχου τῆς Ἀλβίνος τέκνου, τοῦ Γλάδστωνος, σχέσεις αἰτινες τόσον στενὴν προσέλαβον μορφήν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τῶν αἰδίδμων Πατριαρχῶν Γρηγορίου τοῦ ΣΤ', Κωνσταντίνου τοῦ Ε' καὶ Ἰωακείμ τοῦ Γ'.

Καὶ δυνατόν μὲν τυπικῶς αἱ Ἐκκλησίαι ἐν τῇ ἐρμηνεύᾳ καὶ τῇ διατυπώσει λεπτομερειῶν τινῶν τοῦ δόγματος νὰ δίστανται. Ἄλλ' ἡ ἀδελφικὴ μεταξὺ αὐτῶν συνάφεια οὐδόλως παρημποδίσθη, καρπὸς δὲ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἣτις ἀνεπτύχθη μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἡ σημερινὴ αὐτῶν συνάντησις ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἑδάφους τῆς κοινῆς ἀσκήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, ἐξ ἧς θὰ ἀναλάμψῃ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου, ὅπερ θὰ καθοδηγήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς

τὴν ὁδὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀναζωογονήσεως τῶν πνευματικῶν κεφαλαίων αὐτῆς.

Ὅργανον ἄλλως τε πρὸς διασάλπισιν καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην τοῦ παγγριστηνικοῦ κηρύγματος μέλλει νὰ καταστῇ τὸ ὁσονοῦπω συνερχόμενον ἐν Σουηδίᾳ παγκόσμιον χριστιανικὸν Συνέδριον, πρὸς τὸ ὁποῖον μετὰ τῆς ζωηροτέρας συγκινήσεως θὰ προσέλθῃ ἡ Μεγάλῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία, ἣτις ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη ἐπικροτήσασα εἰς τὴν χριστιανικὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Πανιερ. ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλης καὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ φιλόφθρον τοῦ φιλειρηνικοῦ συνεδρίου σκοπῶν ἐτοίμη νὰ συνδράμῃ, μετὰ πολλῆς χαρᾶς βλέπει ἐβοδοῦμενον σήμερον ἐπὶ τῇ ὥραίᾳ ἐπιτολῇ τῆς ἡοῦς τῆς εἰρήνης τὸ χριστιανοπρεπὲς ἔργον. Θὰ μετὰσχῇ δὲ μετὰ τοσοῦτο φαιζονοσῦπερη φανείας τοῦ παγκοσμίου συνεδρίου, ὅσῳ ἡ ἀνάμνησις τῆς συνδρομῆς του καὶ τῆς προνοίας ἦν ἐν στιγμαῖς κρισίμοις ἐπέδειξατο ὁ ἦρως τῆς διαμαρτυρήσεως Γουσταῦος Ἀδόλφος τῆς Σουηδίας πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἀποστείλας ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ πρὸς Κύριλλον τὸν Λούκαρανίδα τερον πρέσβυν καλένισχύσας αὐτὸν παντοιοτρόπως εἰς τὸνάγωνα αὐτοῦ, παραδίδεται πάντοτε ζωηρὰ πρὸς τοὺς διαδόχους τοῦ μεγαλειβούλου Πατριάρχου. Τὸ ἔδαφος, εἰς ὃ θὰ μεταβῶσιν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὄχι μόνον δὲν τυγχάνει ξένον πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ γονιμοποιηθὲν διὰ τῆς ἐπιδιωχθείσης ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῆς ὀρθῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν δύο ἐξαιρετικῶν ἐκείνων φυσιογνωμιῶν, θὰ ἀποβῇ τὸ ὀρηκτήριον ἐφ' οὗ συναντῶμενοι οἱ δύο μεγάλοι τοῦ χριστιανικοῦ κορμοῦ κλάδοι θὰ ἐξαποστείλωσι καθ' ὅλην τὴν Οἰκουμένην τὸ μέγα τῆς χριστιανικῆς ἀδελφοποιήσεως κήρυγμα.

Ο ΔΙΩΓΜΟΣ

Γράφουσιν ἐκ Τυρολόης ὑπὸ ἡμ. 1 Δεκεμβρίου:

Ἡ Τυρολόη κατέστη τὸ κέντρον τοῦ μετατοπισμοῦ πολυαριθμῶν προσφύγων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Σαράντα Ἐκκλησιῶν καὶ Βιζύης, καὶ ὁ σταθμὸς, δι' οὗ διήλθον μετατοπιζόμενοι πρόσφυγες τῶν ἐπαρχιῶν Ἀδριανουπόλεως, Σωζουγαθουπόλεως καὶ Βιζύης. Ἡ ἐνταῦθα συγκέντρωσις τῶν προσφύγων ἤρchiσε τὸν Νοέμβριον 1915 ἐν μέσῳ μυρίων ταλαιπωριῶν καὶ βασανισμῶν καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως συνδρομῆς. Ἡ Κοινότης καὶ ἡ ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία ἐστέγησαν κατ' ἄρχάς τοὺς πολυαριθμούς πρόσφυγας εἰς τὰ Σχολεῖα, τὸ κτίριον τῆς Ἀδελφότητος καὶ τὰς ἰδιωτικὰς ἀποθήκας, ἀλλ' ὅτε ταῦτα ἐπετάχθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ οἱ πρόσφυγες ἐξεδιήθησαν αὐτῶν, διεσκορπίσθησαν τῆδε κακεῖσε, πολλοὶ ἀπέθανον, μπτέρες δὲ μὴ δυνάμεναι νὰ διαθρέψουν τὰ τέκνα τῶν διεσκορπίσαν αὐτὰ εἰς μουσουλμανικὰς καὶ Ἰσραηλιτικὰς οἰκίας. Πολλὰ τούτων ἐξισλαμίσθησαν. Ἐκ τῶν 5,500 προσφύγων τοῦ Σκοποῦ 500 ἀπέθανον, 150 ἐστρατολογήθησαν 350 διαμένουν ἐνταῦθα, καὶ 4,500 διεσκορπίσθησαν πρὸς εὐρεσίαν πόρου ζωῆς.

Ἐκ τῶν 1550 τοῦ Σκεπαστοῦ 150 ἀπέθανον, 90 ἐστρατολογήθησαν, 200 εὐρίσκονται ἐνταῦθα οἱ δὲ λοιποὶ 720 διεσκορπίσθησαν.

Ἐκ τῶν 1200 τοῦ Σαμακοδίου 400 ἀπέθανον 170 ἐστρατολογήθησαν, 400 εὐρίσκονται ἐνταῦθα, 80 εἰς τὸ χωρίον Σαρὰ καὶ 200 διεσκορπίσθησαν.

Ἐκ τῶν 1665 τῶν Σοφιδῶν 300 ἀπέθανον, 567 διαμένουν ἐνταῦθα, οἱ δὲ λοιποὶ 793 ἐστρατολογήθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν.

Ἐκ τῶν 60 παραμεινάντων ἐνταῦθα Βιζυνητῶν κατὰ τὸν ἔκπατρισμόν τῆς πατρίδος τῶν οἱ 10 ἀπέθανον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ ὑπὲρ τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἐτελέσθη ἐν τῷ κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων, ἱεουργοῦντος τοῦ πανιερ. μητροπο-

λίτου Σεργῶν κ. Χριστοφόρου Κνήτη. Παρέστησαν ἐν τῷ ναῷ ὁ σεβ. τοποτηρητής, οἱ σεβ. συνοδικοὶ μητροπολίται, ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐθ. Κανελλόπουλος, ὁ συνταγματάρχης κ. Κατεχάκης, ὁ μοίραρχος κ. Κικουλίδης μετὰ τῶν κυβερνητῶν τῶν ἑλλαν. θωρηκτικῶν «Ἀβέρωφ» καὶ «Ἀθήνου» καὶ μετὰ πολλῶν ἑλλανῶν αξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἡπείρου, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀντισυνταγματάρχης ἱατρός κ. Ἀντίπας, οἱ ἀγγλικοὶ ἱερεῖς Δρ Φρού καὶ Κέϋ, καὶ πλῆθος ἀμέτρητον λαοῦ, κατακλύζον τὸν ναόν, τὸν περιβολὸν αὐτοῦ καὶ τὰς ὁδοὺς, καὶ εὐχόμενον ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακροβιότητος τοῦ μετὰ τὸν Καποδίστριαν ἐπιφανεστάτου τέκνου καὶ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ ναῷ λόγους ἀξίους τοῦ ἑορτάζοντος ἀπήγγειλαν ὁ σεβ. τοποτηρητής καὶ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σεργῶν. — Ὅμοιοι δοξολογίαι ἐν μέσῳ κλήρους πολλοῦ ὀρθοδόξων εἰς Ταταῦλα, Γαλατῶν καὶ Ἀφάμειαν (=Μακροχώριον) ναοῦς.

Ἱερὰ Σύνοδος

ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου προσεκλήθησαν μέλη ἀδελφῆς, ἀντὶ τῶν σεβ. Ἡρακλείας, κληθέντος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ σεβ. Χαλκηδόνης καὶ μὴ ἀφικόμενου ἐνταῦθα, καὶ ἀντὶ τῶν πανιερ. Κολωνίας καὶ Καλλιῶν πόλεως, οἱ σεβ. μητροπολίται Αἴνου καὶ Τραϊανουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Βιζύης καὶ Μηδείας κ. Ἀνθίμος καὶ Δαρδανελίων καὶ Λαμψάκου κ. Εἰρηναῖος.

Ἐθν. Μ. Συμβουλίου

Μέλος κληρικῶν τοῦ Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀνομάσθη συνοδικῶς ὁ σεβ. μητροπολίτης Βιζύης κ. Ἀνθίμος, συμπληρῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν μελῶν. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος τῆ τάξεως σεβ. μητροπολίτης Ἀγκύρας κ. Γερβασίος ἔσται πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ἀντὶ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Χαλκηδόνης.

Ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους 1919, κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ὁ πανοσολγ. Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθηναγόρας, ἐν συνοδίᾳ τοῦ β' καπουκεγαλιᾶ κ. Σπ. Κωνσταντινίδου, ἱεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἐνταῦθα ξένων στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν ἀποστολῶν, ὡς καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον οὐδετέρων διαμεινάντων κρατῶν.

Ἐπίσκεψις συνοδική

τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ὁ σεβασμ. Τοποτηρητής μετὰ τῶν Σεβασμ. συνοδικῶν ἱεσκέψατο τὸ ἑλληνικὸν θωρηκτικὸν «Ἀβέρωφ» ἐλλογίσαντες τὸ πλήρω-

μα αὐτοῦ. Μετὰ τῶν σεβ. ἀρχιερέων παρήσαν καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἐθν. Συμβουλίου.

Ἑλληνικὸς Ἐρευθερὸς Σταυρὸς

Τὰ ἔγκαινα τοῦ εἰς Ταταῖα τμήματος τοῦ ἑλληνικοῦ ἱερωῦς Σταυροῦ ἐτελέσθησαν τῆ παραλθούσῃ κυριακῇ ἐν τῇ αἰδούσῃ τῆς ἀπὸ πενήτηνκα ἕξ ἐτῶν θαυμασίας ἐκεῖ λειτουργούσης Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος. Εἰς τὴν Φιλάνθρωπον δημηγυριαν παρῆν ὁ συνταγματάρχης κ. Κατεχίης, ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Ἀντίπας καὶ πολλοὶ φιλόθρωποι.—Κατὰ τὴν ἔγκατάστασιν τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ τμήματος, ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, τῆς ἐν ἔτος προεβύτητος, τῶν ἀγασίων ἐτέλεσαν ὁ σεβ. τοποτηρητὴς—Τὸ ἐν Φαναρίῳ τμήμα τοῦ Σταυροῦ ἐγκαθίσταται ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος 1903 κτισθέντι συμπληρώματι τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου. Τὸ συμπλήρωμα τοῦτο φηκοδομήθη ἐκ τῆς ξυλίας, τῆς χρησιμοποιοῦσας διὰ τὸ ἱερόν περίτερον, ἐν ᾧ τότε κατοικοῦσθαι τὸ Ἅγιον Μύρον.

Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων ἑλλήνων καὶ ἀρμενίων ἐτελέσθη τὴν παραλθούσαν Κυριακῇ, 18 μεσοῦντος, ἐν τῷ κατὰ Γαλατὰν ναῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου, προϊεζάρχοντος τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Πολυκάρπου. Ἐκτός τῶν ἐκκλησιαζομένων δημογῶν, παρίσταντο καὶ ὁ πρόεδρος καὶ δύο μέλη τῆς ὁρμενικῆς ἔθνοσυνειδήσεως, καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν τε ὁρμενικῶν κοινοτήτων Βαλατᾶ, Σταυροδρομίῳ, καὶ Γαλατᾶ, ὅς καὶ τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ ὁρμενίου πατριάρχου μακαριωτάτου κ. Ζαβῶν. Ἐν καιρῷ τοῦ μνημοσύνου συνῆσαν μετὰ τῶν ἡμετέρων καὶ οἱ ὁρμενιοὶ κληρικοί. Εἰς τὸν λόγον τοῦ προϊεζάρχοντος ἀρχιερέω. παραστήσαντος τὴν ἀνάγκη τῆς ἀπὸ κοινοῦ συμπαράστασις τῶν δύο χριστιανικῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν ἀντιφώνησεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ὁρμενικοῦ πατριαρχείου.—Ἐκ μέρους τοῦ σεβασμ. τοποτηρητοῦ παρῆν ἐν τῷ ναῦ ὁ πανοσιολογ. Μ. ἀρχιδιάκονος κ. Νεόφυτος.

Κανονικὴ ἄδεια.—Τῆς ἐκατῆρας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἑσπέραν αὐτοῦ ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κ. Πολυκάρπος.—τῆς τρίτης ἀνεχώρησεν ὁ σεβ. μητροπολίτης Σμύρνης κ. Χρυσόστομος.—Ὁ πρό δε καπεπθήμερίας ἀναχωρήσας σεβ. μητροπολίτης Μετρῶν καὶ Ἀθύρων κ. Ἰωακείμ ἡγγελε τῆ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν εἰς Μίτρας ἀφῆκεν αὐτοῦ.

Κεντρικὴ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴ

Νέα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης διορίσθησαν χθὲς ἀπὸ τῆς κοινῆς συνελεύσεως τῶν δύο Σωματίων οἱ ἡλλογμ. καθηγηταὶ κκ. Δημ. Σέρρος καὶ Δ. Π. Δαμασκηνός, ἀντὶ τῶν κκ. Ὁδ. Ἀνδρεάδου καὶ Χρ. Πανταζίδου. Ὁ γεννητάρχης κ. Ἀλ. Ζαμαρίας, ἀναδιορίσθη μέλος αὐτῆς.

Ἐθν. Φιλάνθρω. Καταστήματα

Τὸ Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, κατὰ τὴν προελευτάσαν αὐτοῦ συνεδρίαν ἐξελέγειτο μέλη εἰς τὴν ἐφορίαν τῶν ἔθνικῶν φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀντὶ τῶν ὁρμηθέντων νὰ συναρξαθῶσι, κατὰ δέξιμάς κκ. Σωτ. Σπυρίδωνος, Μιλτ. Σταματίου καὶ τὸν ἱατρὸν κ. Ταπίν.

Ἱερὰ Μονὴ Χριστοῦ

Ἰγούμενος τῆς ἱερᾶς ἐν Ἱεροσολαῖς πατριστασιακῆς μονῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ—Διοδότου ὁ παπσο. κ. Κωνσταντῖος, κληρικὸς πεπενημένος καὶ σεβάσιμος—Ὁ τέως ἡγούμενος πανοσιολ. ἁγίου κ. Ἰωάννης Ἀνδρεάδης, διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ ἔθνικοῦ πανεπιστημίου διορίσθη προϊεζάρχοντος τοῦ ἐν Γαλατᾶ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, ἀντὶ τοῦ μακαρίου ἐπισκόπου Γαλατῶν Τιμοθέου.

Ἐφορεῖαι ἔθνικῶν κατεπαινεμάτων

Ἐξελέγησαν ὑπὸ Συμβουλίου μέλη ἐκπροσωποῦντα αὐτὸ ἐν τισιν ἐφορίαις καὶ ἐπιτροπῆς οἱ κκ. Παῦλος Καραθεοδωρῆ διὰ τὰ ἔθν. κατεπαινετὰ Καταστήματα—Ἀυθίλιος Σπαθάρης διὰ τὴν Μ. τοῦ Γ. Σχολῆν—Ἄλ. Σινιόσογλου διὰ τὴν ἐφορίαν τοῦ ἔθν. Ζακκαίου παρθαναγωγείου—Ἰω. Παπᾶς διὰ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῶν ὁρμένων—Χρ. Χαρολαμπιδῆς διὰ τὸ τῶν θηλέων.—Ὀνομασθήσαν ἐφοροὶ τοῦ μὲν Ζακκαίου ὁ ἱατρὸς κ. Ν. Βασιλειάδης—τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν θηλέων ὁ κ. Κισσόγλου—τῆς Σχολῆς ἑμπορίου καὶ γλωσσῶν οἱ κκ. Α. Κρητικός καὶ Ἰω. Πατριάρχης—τῶν Ἀρχιεργασίων ἐκπαιδευτηρίων ὁ κ. Γ. Τζιώτης.

Σωματεία

Τινὰ τῶν φιλογενῶν ἐν τῇ ἡμετέρῃ πόλει σωματείων ἐπανελάβον τὰς ἀπὸ ἑννέα ἢ δέκα ἐτῶν ἐργασίας λαβῶν, νέα δὲ συσταθήσαν ἐπιδημιολογία τὴν ἑλικὴν καὶ ἠθικὴν τῶν πασχόντων ἀντίληψιν, ὅς καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μελῶν αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἐπαναλαβόντων τὰς κοινοφελεῖς αὐτῶν ἐργασίας ἀναφέρομεν τὰς εἰς Ταταῖα Ἀδελφότητας, τὰς ἐν Χολοκιδόνι, τὰς Ἐννέα Μούσας ἐν Συλοπόρτῃ, τὴν Ἀδελφότητα τῶν ἐκ Νισύρου (Νίκια) καὶ ἄλλας. Ἐκ τῶν ἁρτί δὲ συσταθέντων τὰς ἐν Μανροχωρίῳ καὶ τὰς ἐν Φαναρίῳ Ἀγαθοεργῶν Σύλλογον τῶν Ἑλληνίδων, ἔδραν ἔχοντα τὴν πατριαρχικὴν συνοικίαν, μέλη δὲ καὶ ἐξ ἄλλων ἱεροῶν. Αἱ ἰδρυτρίαι τοῦ Συλλόγου μὲγαλ ἐπιδεικνύουσι ζῆλον ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ καὶ φιλομουσοῦ σκοποῦ τοῦ σωματείου τούτου.

Ἀήλωσις

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ συνδρομηταὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας, ὅπως φέρωσιν εἰς γῶσιν τοῦ γραφείου αὐτῆς πᾶσαν μεταβολὴν τῆς διευθύνσεως αὐτῶν. Τοῦτο οὐδεμίαν ἀναλομβάνει εὐθύνην διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ παραλαβῇ τοῦ φύλλου ἐφ' ὅσον δὲν καθίσταται γνωστὴ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόκου τῆς διαμονῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Φιλαδέλφειος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (Πρόεδρος)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ Συνόδου ἀρχ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Μ. Βασιλείου Β' γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
Χρ. Παπαϊωάννου Α' γραμματεὺς τοῦ Πατρ. γραφείου
Κ. Ἰωαννίδης Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Πατριαρχείων

Ἀρχιουδότης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ι. ΜΕΛΙΔΗΣ

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ Λ. Τ. 2, διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους Ι. Ἐν τῷ ἔσωτερικῷ φρ. 50.

Η ΕΛΛΗΝΟΑΡΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΙΣ

Παράλληλος πρὸς τὴν ὥραϊαν καὶ χριστιανοπρεπῆ συναδέλφωσιν τῶν ἔθνων, ἣτις ἐν μέσῳ τῆς ἀνακαινιστικῆς ὁδύνης τῆς ἀνθρωπότητος διαφαίνεται κατ' αὐτάς, ἀποτελοῦσα ἐν τῶν καταφανεστέρων συμπτωμάτων τῆς ἠθικῆς ἀναζωογονήσεως, ἣτις μετὰ τὸν φοβερὸν ψυχικὸν κλονισμὸν τοῦ παγκοσμίου πολέμου οἰστροηλατεῖ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τοὺς ἠθικοὺς οἰακοστροφούς τῆς πορείας αὐτῆς, ἀναφαίνεται καὶ ἡ εἰς τὰ προηγούμενα ἡμῶν φύλλα σημειωθείσα συναδέλφωσις τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ τόσον ἐμφανῶς ἐκδηλουμένη ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀγγλικανικὴν, ἀμερικανικὴν καὶ σκανδιναβικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀνατολῇ τὸ ἔργον τῆς χριστιανικῆς ἀναβιώσεως δὲν ὑστερεῖ εἰς

δείγματα ὑπερόχου χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης, ὧν ἡ ἔντασις ἐπαρκῶς καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἑλληνοαρμενικοῦ συναγεροῦ τοῦ ἐκδηλωθέντος κατ' αὐτάς ἐν τοῖς μνημοσύνοις τοῖς τελεσθεῖσιν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν ἐκ τῆς νεοτουρκικῆς μανίας τελειωθέντων Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Μὴ δυνηθεῖσα ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία διαρκούσης τῆς δοκιμασίας αὐτῶν νὰ ἀνακουφίσῃ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ τὸν μαρτυρικὸν αὐτῶν θάνατον παρεμποδίσῃ, αἰμασσοῦσῃ τῇ καρδίᾳ προσέρχεται πρὸ τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου σήμερον ἵνα δεηθῇ ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτῶν ἐκπληροῦσα τὸ μητρικὸν αὐτῆς καθήκον μετὰ τοσοῦτο ζωηροτέρας συγκινήσεως ὅσῳ αἱ περιπετειώδεις συνθήκαι τοῦ θανάτου αὐτῶν ἀποτελοῦσι δι' αὐτὴν καὶ τὸ ἑλληνικὸν Γένος καὶ τὸ ἀρμενικὸν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα αὐτὴν

δλόκληρον σελίδα ἀληθοῦς τραγωδίας καὶ σπαραγμοῦ.

Οἱ ἀφανεῖς οὗτοι ἤρωες οἱ εὐρόγτες τὸν θάνατον ἐν μέσῳ τῶν ἀνηκούστων δεινῶν, αἵτινα ἐνέσκηψαν ἐπ' αὐτῶν, διότι ἀπετέλουν τὸ συστατικὸν μιᾶς εὐγενούς ιδέας, ἀπέβησαν ἀντάξιοι τῶν προγόνων αὐτῶν, οἵτινες διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν διέπλασαν τὴν ζύμην, ἐξ ἧς προέκυψεν ὁ νεώτερος τῆς Ἀνατολῆς βίος. Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην στιγμήν καθ' ἣν νέοι διαγράφονται ὄροι βίου διὰ τὰς κοινωνίας καὶ τὰ ἔθνη, τὰ τίμα ταῦτα θύματα διὰ τῶν δοκιμασιῶν καὶ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν ἐσφυρηλάτησαν τὸν τίτλον τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν εἰς τὰς πρὸς παλιγγενεσίαν τῶν λαῶν θυσίας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐξησφάλισαν ἡμῖν ἀνάλογον θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν πεπολιτισμένων κοινωνιῶν. Μετ' εὐλόγου ὄθεν εὐγνωμοσύνης στρέφονται τὰ ὄμματα σήμερον πρὸς τοὺς ἐνδόξους τούτους νεκροὺς καὶ προσέρχεται ὁ περιούσιος λαὸς ὅπως δεηθῆ ἀπὸ κοινοῦ ὑπὲρ τῶν μακαρίων αὐτῶν ψυχῶν, λανθδὲ ἐπικαίρως ἢ ἀνάμνησις τῶν δεινοπαθημάτων αὐτῶν καὶ ἡ κοινὴ ὑπὲρ αὐτῶν δέησις συνενοῖ σήμερον περὶ τὸν τάφον αὐτῶν τὰ δύο ὁμοιοπαθεῖ ἔθνη, προσδοκῶντα τὴν ἐκ τοῦ τάφου ἐκείνου ἀνάστασιν τῆς φυλῆς αὐτῶν, αἱ δὲ ἔκκλησiai ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τούτου τοῦ καθήκοντος ἱεροῦ ἐντευκτηρίου ἀνευρίσκουσι τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τῆς ἀδελφικῆς αὐτῶν καταγωγῆς καὶ συνεργασίας.

Περιπέτεια πολιτικά ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἀτυχῆ σύμπτωσιν τῆς καθυστερήσεως τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσώπων εἰς τὴν Δ' Οἰκουμένην Σύνοδον ὡς ἐκ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν τότε ἀγῶνος τῶν Ἀρμενίων, ἐδημιούργησαν διαφορὰς δογματικὰς, εἶναι ἀληθές, δευτερευούσης ἀξίας, τὰς ὁποίας ἐνίσχυσεν οὐχ ἥτιον ὁ χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν ὁ σκοτίσας ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς κυρίως μονώσεως τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ἐνότητα ἀποτελέσας ἀδίκημα οὔτινος βαθεῖαν πάντοτε συνείδησιν εἶχον αἱ δύο Ἐκκλησiai, πλειστά-

κίς τὴν ἀπάλειψιν αὐτοῦ ἀποπειραθεῖσαι ἐν τε τῷ ἀπωτέρῳ καὶ τῷ μᾶλλον προσφάτῳ παρελθόντι ἀντιλοῦντες τὴν δύναμιν ἐκ τῶν ἀρχαίων κοινῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων καὶ πηγῶν.

Πράγματι δὲ Γρηγόριος ὁ Φωτιστὴς ἐδέχθη τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα ἐν Καισαρείᾳ ὅπου καὶ ἐχρίσθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος ἀρχιεπισκόπου, ἐκεῖθεν δὲ ὀργμηθεὶς ἐστερέωσε τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἐν Ἀρμενίᾳ, τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν ὡς ὄργανον πρὸς μόρφωσιν καὶ ἐμψύχωσιν τοῦ κλήρου αὐτοῦ χρησιμοποιοῦν, ὡς καταφαίνεται μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τῆς διασώσεως πολλῶν ἑλληνικῶν λέξεων ἐν τῇ ἀρμενικῇ λειτουργίᾳ. Ἐπὶ μακρὸν ἡ Ἀρμενία θρησκευτικῶς ὑπήγετο εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ Ἀγαθάγγελος, γραμματεὺς τοῦ Ἀρμενίου βασιλέως Τηριδάτου ἔγραφε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ ἑλληνιστί καὶ ἀρμενιστί, ὁ Μεσρόπ, ἑλληνικῇ συνδρομῇ ἐδημιούργει τὸ ἀρμενικὸν ἀλφάβητον πρὸς μετάφρασιν τῆς παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, καθ' ὅλην δ' ἐν γένει τὴν ἐκκλησιαστικὴν διάπλασιν καὶ τὴν φιλολογικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀρμενικοῦ ἔθνους βαθεῖα διαφαίνονται τὰ ἴχνη τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ἐπίγνωσις τῶν ἱστορικῶν τούτων λεπτομερειῶν καὶ ἡ ἀναβίωσις αὐτῶν ἀπετέλεσε καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὸ ἰδανικὸν πολλῶν ἐπιφανῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχῶν, Εὐσταθίου τοῦ Κλεοβούλου, Γρηγορίου τοῦ Χίου κλπ., οἵτινες μὲ ἀληθῆ πόνον ψυχῆς ἐπεξήτησαν τὴν ἑνωσιν τῆς ἀρμενικῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν συγγράψαντες καὶ ἔργα ἰδιαίτερα πρὸς τοῦτο καὶ μέγα μέρος τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν δράσεως ἀφιερῶσαντες πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ.

Ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν αἰδίδμων τούτων τῆς Ἐκκλησίας ἐργατῶν βαδίζουσα καὶ ἡ σύγχρονος ἡμῶν Ἱεραρχία, καὶ τὸ αἶσθημα ὅπερ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ

ΚΑΙ Η

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

» Εἰς δ,τι ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν θείων μυστηρίων δὲν διαδίδεσκον εὐσιώδεις διαφορὰς μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία παραδέχεται δύο ἐξ αὐτῶν ὡς ἀραιότητα διὰ πάντας πρὸς σωτηρίαν· τρεῖς δὲ τὰ ἄλλα πέντε, ὀνομάζουσα αὐτὰ διὰ τοῦ κοινῆ παραδεγεγμένου χαρακτηρισμοῦ τῶν μυστηρίων. Σημειωτέον ὅτι ὁ ὄρος γενικῶς (generaly), ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἐπὶ Ἐλισάβετ συνταχθεῖσαν κατῆχσιν, δὲν σημαίνει κοινῶς (communaly) κατὰ τὴν σημερινὴν σημασίαν, ἀλλὰ γενικῶς καθ' ὅλους, παγκοίνως (universal), καθ' ἣν ἔννοιαν χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἀγγλικῇ μεταφράσει τῆς Π. Διαθήκης.

» Θεωρούμενα ὡς ὄργανα χάριτος, τὰ μυστήρια κατατάσσονται ὅλα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Ἀλλὰ ποιούμεθα πρὸς τούτους, μετὰ τοῦ ὑπετέρου θεολόγου Κομικῶφ, διαφορὰν τινα. Τῷ ὄντι δέ, κατὰ τὰς θεωρίας τούτου, δύο ἐκ τῶν μυστηρίων τούτων πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀναφερόμενα εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ δὲ ἄλλα, ὡς ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐπίγειον Ἐκκλησίαν, ἐν τῇ προσκαίρῳ καὶ στρατευομένη αὐτῆς ὑπάρξει.

» Ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος τῶν δύο τούτων μυστηρίων καθωροίσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τροποποιηθῶσιν, ἐνῶ ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος τῶν ἄλλων ἀπορρέουσιν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ εὐχέλαιον (l'extrême onction) περιέπεσε παρ' ἡμῖν εἰς ἀχρηστίαν ἐν μέρει διὰ τὴν, ὡς ὑποθέτομεν, ἀπόρριψιν παρ' ἡμῶν τῆς ρωμαϊκῆς θεωρίας καὶ πράξεως, καθ' ἣς ἀπεδόθη εἰς τὸ μυστήριον τοῦτο ὡς κύριος σκοπὸς ἢ προπαρασκευὴ διὰ τὸν θάνατον. Ἐχομεν ἐν τούτοις ἱεροπραξίαν τινα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς.

» Ἀπονέμομεν τὸ χρίσμα, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν πράξιν, δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἐπισκόπου, ἀποκλειομένου παντὸς ἄλλου, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ὡς καὶ παρ' ὑμῖν, ὁ ἱερεὺς δύναται νὰ χρίσῃ διὰ μύρου, καθαραισθέντος ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ χάρις μεταδίδεται

ἐγέννησεν ἡ κοινότης τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς ταυτότητος τῆς δημιουργηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῆς νεοτουρκικῆς ἀπολυταρχίας σκληρᾶς τύχης ἐρμηνεύουσα, ἐν ἀληθείᾳ δὲ ψυχικῇ συντριβῇ τῆς δοκιμασίας τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτῆς λαοῦ νοερῶς μετασχούσα, ὡς μαρτυρεῖ αὐτὴ ἢ ἐν ἐπισήμῳ συνεδρία τῶν Πατριαρχείων ὅτε ἐμαίνεται εἰς βίαιον ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἀρμενικοῦ ἔθνους ἢ θύελλα τῆς ἐξοντώσεως πρότασις τοῦ τότε μέλους τῆς ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτου Σμύρνης πρὸς ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς θλίψεως καὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς παθήμασι τοῦ ἀδελφοῦ ἔθνους, ἦτις καίτοι διὰ λόγους εὐνοήτους πολιτικῆς πίεσεως δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξιχθῇ μέχρι Κοντοσκαλίου οὐχ ἦτρον πάντοτε θὰ ἀποτελέσῃ ἀφθιτον δεῖγμα πόνου ἐπὶ ταῖς τραγικαῖς περιπετειαῖς αὐτοῦ, ἢ σύγχρονος λοιπὸν ἡμῶν Ἱεραρχία δὲν ἠδύνατο τοιαύτας πρὸ αὐτῆς ἔχουσα παρδόσεις καὶ τοιαῦτα τρέφουσα οἰσθήματα ἢ μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως νὰ προσέλθῃ ἐκεῖ ὅπου τὸ χριστιανικὸν οὐτῆς καθήκον ἐκάλεε αὐτὴν καὶ ἐν πραγματικῇ κοινωνίᾳ εὐλαβείας πρὸς τὴν μνήμην τῶν μακαρίων θυμάτων τῆς αἱματηρᾶς τραγωδίας, πίστεως καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἐπὶ τοῦ θριάμβου τῆς δικαιοσύνης, ἀπεργασθῆ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἀρμενικῆς Ἱεραρχίας ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ ὃν ἠγειρεν ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν συγχρόνων, τὸ μέλλον καὶ τὴν ἀδελφικὴν συνεργασίαν τῶν δύο ἔθνων, ἅτινα ὁμοῦ βαδίσαντα κατὰ τοῦ θανάτου, ἀπὸ κοινοῦ δέον νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς.

Ἀήλωσις

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ συνδρομηταὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας, ὅπως φέρωσιν εἰς γνῶσιν τοῦ γραφείου αὐτῆς πᾶσαν μεταβολὴν τῆς διευσθύνσεως αὐτῶν. Τοῦτο οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει εὐθύνην διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ παραλαβῇ τοῦ φύλλου ἢ φ' ὅσον δὲν καθίσταται γνωστὴ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς.

ἀδιαφόρως εἶτε διὰ τοῦ ἑνὸς εἶτε διὰ τοῦ ἄλλου μέσου.

»Ἡ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἡμῶν παρουσία τοῦ ἴλιουθε θὰ καταστῇ ἰσως πηγὴ σοδῶν δυσκολιών. Ἡ ἐκφρασις αὕτη εἶνε κληρονομία ἐκ τῶν μετὰ τοῦ ἐν τῇ Δύσει Χριστιανισμοῦ σχεσιασμῶν. Ὁ Θεὸς, ὁ ἐν ἑλέει καὶ ἀγάπῃ δυνατὸς καὶ πλούσιος, θὰ παράσχη ἡμῖν, ἐλπίζομεν, ἀρετὰ φῶτα, ἵνα ἀπομακρύνωμεν τὴν αἰτίαν τῆς διατρέσεως ταύτης. Παρήγορον ἦδη ἀναμνηστικῶς εἶνε, νὰ πιστοποιηθῇ, ὅτι δὲν ὑπάρχει μεταξύ ἡμῶν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου διαφορὰ διδασκαλίας. Πιστεύομεν ἀμφοτέρω εἰς μίαν καὶ μοναδικὴν ἀρχὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι. Ἀμφοτέρω φρονούμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καθ' ἕνα τρόπον καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς. Ἡμεῖς, ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία, υιοθετοῦμεν ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ τὴν διδασκαλίαν Ἰωάννου τοῦ Λαμασκίνοῦ. Ἐχοντες δὲ τὴν αὐτὴν πίστιν, διατί δὲν θὰ συνεφωνοῦμεν; Βλέπομεν, ἡ τοῦλάχιστον, νομίζομεν ὅτι βλέπομεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν νὰ μεταβιῇ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεώς της. Διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης θὰ ἐφαίνετο ἑμμέσως ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Προωτείου τοῦ Πάπᾶ καὶ τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ τοῦ νὰ εἰσαγάγῃ προσηθίαν εἰς τὸ Σύμβολον. Καὶ ἡμεῖς ἐπίσης ἐχωρίσθημεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὅμως ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Συμβόλῳ διατήρησις τοῦ ἴλιουθε δὲν μᾶς περιάγει εἰς τοιαύτην ἀκρότητα. Πάντως ὅμως ἡ ἀμχανία μας εἶνε μεγίστη. Ἐὰν ἀπορρίψωμεν τὴν προσηθίαν ταύτην, πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων πιστῶν θὰ εἰπῶσιν, ὅτι καταρτίζομεν κατὰ τὸ θέλημά μας τὸ Σύμβολον καὶ θὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπ' ἡμῶν διὰ νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν δὲ τις ἐξ ἡμῶν ἦτο διατεθειμένος νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην, μεγάλη πλειονότης θὰ διατεθῇ κατ' αὐτοῦ καὶ θὰ διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ διατρέσῃ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Ἐὰν ὅμως εἰσπῶμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Εὐχολογίῳ τὴν παρατήρησιν ταύτην περὶ τοῦ Συμβόλου, ὅτι ἡ προσηθία αὕτη τοῦ ἴλιουθε δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ πρώτῳ Συμβόλῳ ἢ ὅτι δὲν παρελήθη αὕτη καὶ υιοθετήθη γενικῶς παρὰ πάντων, θὰ ἠδύνατό τις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ φρονῇ ὅτι ἐλύθη ἡ δυσκολία αὕτη;

»Ἐπιθυμοῦμεν τέλος νὰ πιστεύωμεν, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Συνόδων δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν προτεινομένην ἑνωσιν. Ἡ μόνη παρουσιαζομένη ἐν τούτῳ δυσχέρεια ἀναφέρεται εἰς τὴν Ζην Σύνοδον, Β' ἐν Νικαίᾳ, καὶ δὲν ἀναφέρεται εἰς τοὺς κανόνας καὶ εἰς τὰς περ' αὐτῆς λαμβθεῖσας ἀποφάσεις, τὰς ἀναφερομένους εἰς τὴν διδασκαλίαν. Ἡ Σύνοδος διακηρύττει, ὡς γνωστὸν, ὅτι ἡ λατρεία ὀφείλεται καὶ ἀποδίδεται μόνῳ τῷ Θεῷ, τιμητικὴν δὲ μόνον προσκύνησιν ὀφείλομεν πρὸς τοὺς ἀγίους καὶ τὰς ἀγίας.— Προφανῶς, ὅτι ἡ ἐν τῇ Δύσει συγκροτηθεῖσα Σύνοδος τῆς Φραγκφούργης, ἀπατηθεῖσα ἐκ μεταφράσεως μὴ πιστῶς ἀποδιδούσης τὸ νόημα, ἀπέρριψε τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου ταύτης, ἐσφαλμένως ὑποθέσασα, ὅτι ἡ Σύνοδος διέταττε καὶ καθιέρου διὰ τοὺς ἀγίους πάντας λατρείαν, ὀφειλομένην μόνῳ τῇ ἁγίᾳ Τριάδι. Ὅπως ποί' ἂν ἦ, ἡ Δύσις καὶ μετ' αὐτῆς ἡ Ἀγγλία συμφωνεῖ ἐν τῇ πράξει ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ.

»Ἐν τῷ πνευματικῷ τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμῷ ἐκλέγομεν πρόσωπα καὶ πράγματα, κατατάσσομεν αὐτὰ ἐν ἐξειδιασμένῃ θέσει καὶ προορίζομεν καὶ καθαγιάζομεν αὐτὰ πρὸς ἀγίαν χρῆσιν. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Προτεστάντας, οἵτινες ἀρκοῦνται νὰ ἀνοίξωσιν ἀπλῶς διὰ τὰς ἀκολουθίας (αὐτὴ εἶνε ἡ λέξις των) τὰ θρησκευτικὰ των ἰδρύματα, καθιεροῦμεν καὶ καθαγιάζομεν τὰ ἡμέτερα καθ' ὅλην τὴν ἐκδοχὴν τῆς λέξεως διὰ τελετῆς ἰδιαίτερας, ὑπὸ μόνου τοῦ Ἐπισκόπου τελουμένης, ἔχομεν δι' αὐτὰ ὄλωσ ἰδιαίτεραν ἱερωργίαν. Εὐλογοῦμεν καὶ καθιεροῦμεν τὰς κολυμβήθρας, τὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ἅγια ποτήρια, τὰ διάφορα ἱερὰ σκεύη καὶ τὰς ἀγίας ἡμῶν Τραπεζὰς, ἀναρτῶμεν ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ναῶν καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων καὶ ζωγραφίζομεν ἐπίσης αὐτὰς ἐπὶ τῶν μεγάλων ὑελίνων θυρίδων τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Ἰποκλινοῦμεθα πρὸ τῆς ἀγίας Τραπεζῆς, ἀσπάζομεθα τὴν ἱερὰν Βίβλον τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ κατὰ διαφόρους τρόπους ἐκδηλοῦμεν τὸν πρὸς τοὺς ἀγίους καὶ τὰ ἱερὰ λείψανα σεβασμὸν ἡμῶν.

»Ἡ Ἀγγλικανὴ λοιπὸν Ἐκκλησία υιοθέτησεν ἐν τῇ πράξει τὰς διδασκαλίας τῆς Ζ' Συνόδου, καί, καίτοι συγγραφεῖς τινες ποιοῦνται λόγον

μόνον περὶ τεσσάρων ἂ ἐξ Συνόδων, εἶνε οὐχ ἥττον βέβαιον, ὅτι τὴν Ζ' Σύνοδον οὐδέποτε θετικῶς ἀπερρίψαμεν διὰ ρητῆς ἢ συνοδικῆς ἀποφάσεως. Ἀφοῦ δὲ ἐν τῇ πράξει αἱ ἀποφάσεις τῆς Ζ' Συνόδου ἐγένοντο ἀποδεκταὶ παρ' ἡμῶν καὶ ἐφημερόθησαν, δυνάμεθα τοῦ λοιποῦ ν' ἀνεχθῶμεν, ἵνα συζητήσεις καθαρῶς ἀκαδημαϊκὰ κρατῶσιν ἡμᾶς μακρὰν δὲ ἡμῶν;

»Γπεδείξαμεν λοιπὸν ἐν συντόμῳ τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν τελείως συμφωνοῦμεν καὶ τὰ δι' ἃ ἀπαιτεῖται μείζων διαφώτισις. Τὸ ἀγαθὸν ἔργον τῆς ἐνώσεως εἶνε πρὸ παντὸς ἔργον τοῦ θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀρχηγού. Εἶνε ἔργον ἅγιον καὶ ἀξίον νὰ προκαλέσῃ θερμότητα συμπαθείας καὶ ἐπιμονωτάτας προσπάθειας. Ἐκλιπαροῦμεν ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐπιτρέψῃτε νὰ διακινδυνεύσῃ ἡ Ἐνωσις αὕτη λόγῳ τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν.

»Ἐπικαλούμενοι πρὸς βοήθειαν ἡμῶν τὰς εὐχὰς ὅλης τῆς τε ἐποπρανίου καὶ τῆς ἐπιγείου Ἐκκλησίας, καθικετεύομεν τὸν πολυεύσπλαγχνον ἡμῶν Σωτῆρα, ἵνα ἐνώσῃ ἡμᾶς πάντας ἐν τῷ φωτὶ καὶ τῇ ἀγάπῃ Του, καὶ, ὡς ἔχει ἡμᾶς ἐν Ἐαυτῷ ἠνωμένους, τελειώσῃ τὴν Ἐνωσιν ταύτην δι' ἐκδηλώσεων ἐξωτερικῶν μοιδαίας καὶ ἀδελφικῆς συμπαθείας, εἶνα ὁ κόσμος πιστεύῃ, ὅτι Ἐκεῖνος ἡμᾶς ἀπέστειλεν».

Ἐκφράζοντες καὶ πάλιν τὰς ταπεινάς καὶ φιλοστόργους ἡμῶν ἐν Κυρίῳ προσηρήσεις καὶ διαβεβαιούμενοι ὑμᾶς, ὅτι βαθέως καὶ εἰλικρινῶς σεβόμεθα ὑμᾶς, διατελοῦμεν καὶ διατελοῦσιν πάντοτε ἀδελφοὶ καὶ συνεργοὶ ἐν Χριστῷ».

Φ. Χ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ

ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΒΕΡΡΟΙΑΣ

Ἀπὸ τοῦ περὶ Ἁγίου Ὄρους συγγράμματος τοῦ Langlois (σελ. 42) ἐμῆθον πρὸ πολλῶν ἐτῶν τὴν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς μεγάλης τοῦ Βασιλεῦδος μονῆς διαφύλαξιν τῆς «πράξεως» τοῦ μητροπολίτου Βερροίας Μεθοδίου, ἀπολυθείσης ὑπὸ Διονυσίου πατριάρχου Κόπλεως τῷ 1400, ἀνηκούσης εἰς τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην χρονικὴν ἐπίοδον τῆς πατριαρχικῆς ἡμῶν ἱστορίας, τὴν

ἀπαιτούσαν σύνδρομον ἐξερευνησιν πολλῶν πηγῶν γραπτῶν, καὶ κρίσιν ἀκιδῶλλον πραγμάτων καὶ προσώπων. Τὴν πρᾶξιν μετέγραψεν αἰτίσει μου ὁ ἀείμνηστος Ἀθίμιος δίδκωνος ὁ βασιλοπεδινός, ἀνὴρ καὶ παιδείας ἀμφιλαβοῦς καὶ πείρας πολλῆς καὶ νομοσύνης ἐκτάκτου κάτοχος, ὑπ' αὐτοῦ δ' ἔμαθον ὅτι τὸ γράμμα τὸ πατριαρχικὸν εἰς τινὰ μέρη καταντᾷ δυσανάγνωστον· ἐντεῦθεν ὁ «πρῶτον ἐκεῖνος ἐξαρχος» ἔμεινεν ἀνονόμαστος· καὶ ἀγνωστον εἶπερ ἐν τῷ γράμματι ἐγράφη καὶ «σπουδαίος». Ἐκρίνα δὲ καλὸν ἵνα καταστήσω ταύτην γνωστὴν, φρονῶν ὅτι ἐστὶν ἴσως ἡ πρώτη τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν σωζομένων πράξεων, οὕτως ἔχουσα:

Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως κτλ.

Καὶ ἱατρῶν ἀριστος ἂν ἔκαλεῖτο παρὰ πάντων ὅς τις τῇ τέχνῃ ἐπιμελεῖα φιλοπονώτερον χρώμενος τοῖς μάλιστα κάμνουσι καὶ ἐν χροῦ κινδύνου γενομένοις ἦδει τε ὑγιεινὰ χαρίζεσθαι, τὰ πρὸς σωτηρίας αὐτοῖς παρεχόμενος φάρμακα. Καὶ ποιμὴν ἐκεῖνος ἐπαινεῖται παρὰ Κυρίου, ὅς γινώσκει μὲν τὰ ἴδια πρόβατα, γινώσκειται δὲ καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐμπροσθεν αὐτῶν πορευόμενος, καλεῖ μὲν αὐτὰ κατ' ὄνομα, εἰς μίαν δὲ συνάγει μάνδραν, εἶτα καὶ ἐπινομᾶς σωτηρίους ἐξάγει· οὐ μμητὰς κατὰ δύναμιν πεφυκότας τοὺς τὴν ψυχῶν ἐπιμέλειαν ἐγκεχειρισμένους τοῖς μάλιστα δεομένοις θεραπείας καὶ ἐπισκέψεως ὀφείλουσι βοηθεῖν. Καὶ ἡ μετριότης τοίνυν ἡμῶν, τῷ τύπῳ τοίνυν τούτῳ ὡς οἶόν τε ἐξακολουθοῦσα καὶ κανονικαῖς πράξεσι καὶ παραδόσεσιν εἰκουσα, καὶ συνοδικαῖς ψήφοις καὶ διαγνώσεσιν ἐπομένη, τὴν παρούσαν πρᾶξιν καλῶς καὶ ἐσκεμμένως . . . . . διακρίσει κανονικαῖς τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Βερροίας ἐκτίθεται. Ἐκ βασιάνου γὰρ πολυμέρου καὶ ταραχῆς πλείστης καὶ διαταγῆ πολυτρόπως προβάντος ἀπὸ τοῦ λαοῦ Βερροίας πρὸς τὸν πρῶτον ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν κύριον Νεόφυτον, διότι . . . . . κάκεινου δὲ ἀντιπειματοῦντος αὐτοῖς καὶ ἐξ ἐναντίας φερομένου καὶ μηδὲν νοοῦντος, εἶτα δὲ ἀποκαμόντος καὶ παραιτή-

σιν . . . . . τὴν
 ἔλευθερίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀποχαρίζεται καὶ
 ἐν ἀνάγκῃ . . . . .
 καὶ ἀπαραίτητον ἀντ' αὐτοῦ ποιμένα καὶ προ-
 νοητὴν ἀποκαταστήσαι τὸν αὐτῆς τε καὶ τοῖς
 αὐτῆς ἀξίως [προσθησόμενον]. Εὐρεθέντος δὲ
 ἀξίου εἰς τοῦτο καὶ ἀρμοδίου τοῦ τιμωτάτου
 ἐν ἱερομονάχοις καὶ πρωτοσυγκέλλου κυρίου
 Μεθοδίου, τοῦ ἐκ τῆς μεγάλης καὶ σεβασμίας
 μονῆς τοῦ Βατοπεδίου ἐκλεγέντος παρὰ πάν-
 των τῶν ἑνασκουμένων, ὡς τῶν βερροιωτῶν
 τὸν τοιοῦτον ἀνακαλουμένων, καὶ ἡ μετριότης
 ἡμῶν, γνώσει συνοδικῇ καὶ ψήφοις κανονικαῖς
 τῶν καθευρεθέντων ἐνταῦθα ἱερωτάτων ἀρ-
 χιερέων καὶ ὑπερτίμων, τοῦ Χαλκηδόνης, τοῦ
 Λακεδαίμονος, τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ
 πρώην σπουδαίου (;) καὶ ἐξάρχου. . . . .
 . . . . . τοῦ Ἀγχιάλου, τοῦ Σηλυβρίας,
 τοῦ ἐπισκόπου Μαΐνης, τῶν ἁγίων πνευματι-
 κῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν
 μετριότητος, καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, τῇ ἐπικλή-
 σει τοῦ παναγίου καὶ ζααρχίκοῦ Πνεύματος,
 γνήσιον μητροπολίτην Βερροίας αὐτὸν χειρο-
 τοτόνησε καὶ τὴν πνευματικὴν ἐπίσκεψιν καὶ
 οἰκονομίαν αὐτῆς αὐτῷ ἐγκρανεύει. Ὁφείλει
 τοίνυν ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Βερροίας
 καὶ ὑπερτίμος, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς
 ἀδελφὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλει-
 τουργός, ἀπελθὼν εἰς τὴν λαοῦσαν ταύτην
 αὐτῷ Ἐκκλησίαν, ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς καὶ πάν-
 των τῶν αὐτῆς δικαίων καὶ προνομίων, καὶ
 εἰσηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν τὸν ἐν αὐτῇ χρι-
 στῶν τε τοῦ Κυρίου λαὸν ταῖς τε ἀπὸ
 γλώττης νοουθεσίαις καὶ ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου
 βίου . . . . . πάντα ὅσα ψυχο-
 φελῆ καὶ σωτήρια, ὅσα θεῖά τε καὶ σε-
 βάσματα, καὶ ἀποστολικῶς εἰπεῖν τοῖς πᾶσι τὰ
 πάντα γινόμενος, ἵνα τοὺς πάντας (κερδίση)
 ἔχων ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν ἱεραργεῖν ἐν αὐ-
 τῇ καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, μετὰ τῆς τοῦ ἱε-
 ροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ἀναγνώστας
 σφραγίζειν, διακόνους ἐν αὐτῇ, ὑποδιακόνους,
 καὶ πρεσβυτέρους χειροτονεῖν, πνευματικῶς

πατέρας ἐγκαθιστᾶν, θεῖους καὶ ἱεροῦς ναοὺς
 καθιεροῦν . . . . . τῷ ἑαυτοῦ,
 καὶ ἀκωλύτως πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ποιεῖν,
 ὡς γνήσιος ἀρχιερεὺς Βερροίας καὶ ὢν καὶ
 ὀνομαζόμενος. Ὁφείλουσι δὲ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ
 καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς εὐρισκόμενοι κλη-
 ρικοί, ἱερεῖς, ἄρχοντες καὶ ἅπας ὁ χριστεπώ-
 νυμος τοῦ Κυρίου λαὸς ὑπέκειν καὶ ὑποτάσ-
 σασθαι αὐτῷ, καὶ τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφει-
 λομένην ἀπονέμειν τιμὴν ὡς ἀρχιερεὶ χρησί-
 μῳ καὶ τιμῷ, καὶ πνευματικῷ πατρὶ καὶ ποι-
 μένῳ καὶ διδασκάλῳ αὐτῶν, καὶ πείθεσθαι καὶ
 ὑπακούειν αὐτῷ ἐν οἷς ἂν ἔχοι λέγειν καὶ διδά-
 σκειν ψυχοφελείαι καὶ σωτηριώδεσιν· ἡ γὰρ πρὸς
 αὐτὸν τιμὴ καὶ αἰδῶς καὶ εὐλάβεια πρὸς τῶν ἡ-
 μῶν μετριότητα διαβήσεται, καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεόν-
 οὔτὸν τόπον φέρεται ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τῆς γῆς. ὅπερ
 εἴ τις ἀντιπράττειν αὐτῷ [τολμήσει] κατὰ τι
 καὶ ἀντιλέγειν, ἢ καὶ ἐναντιοῦσθαι, τῆς παρὰ
 Θεοῦ ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως πειραθήσεται,
 καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐπιτιμῶν βαρυ-
 τάτω καθυποβληθήσεται, ὡς αὐθάδης καὶ ἀλα-
 ζῶν καὶ ἀνυπότακτος, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀθε-
 τῶν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δή-
 λωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἀπολύεται παρὰ τῆς
 ἡμῶν μετριότητος τῷ διαληφθέντι ἱερωτάτῳ
 μητροπολίτῃ Βερροίας καὶ ὑπερτίμῳ, ἐν ἁγίῳ
 Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ αὐτῆς καὶ συλλει-
 τουργῷ κυρῷ Μεθοδίῳ ἡ παρούσα συνοδικὴ
 πράξις· ἐν ἔτει σωτηρίῳ 6998.

Διονύσιος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

§

Μανθάνομεν ἀπὸ τῆς πατριαρχικῆς ταύτης
 πράξεως ὅτι Μεθόδιος ὁ Βερροίας ἦτο καλό-
 γηρος τῆς τοῦ Βατοπεδίου μονῆς μέχρι τοῦ
 1490, ὅτε ἐχειροτονήθη μητροπολίτης, ζητη-
 θεὸς ὑπὸ τῶν βερροιωτῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν
 μοναχῶν τοῦ Βατοπεδίου, κεκτημένων ἐν τῷ
 πόλει μετόχιον τῆς μονῆς· ἦν δὲ τὸ μετόχιον
 τοῦτο μονὴ μετὰ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων,
 ἐγερθεῖσα ὑπὸ Θεοδώρου Σαραντηνοῦ, τιμωμέ-
 νη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας,
 ὑπὲρ αὐτῆς δὲ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1324 χρυ-
 σόβουλλον ἀπέλυσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος

ὁ Παλαιολόγος, μεθ' ὃν καὶ σιγίλλιον ὁ πατριάρχης Ἡσαίας. Ταῦτα κατὰ μαρτυρίαν τῶν ἐπισήμων γραμμάτων τῆς τοῦ Βατοπεδίου μονῆς, τύποις ἐκδοθέντων ἐν Πετροουπόλει τῷ 1898 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ρέγγελ, εἰς ἃ προσθετόν τὸ ἐκδοθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἐν Ἀ' τόμῳ «Ἀρχείου Ἐκκλησιαστ. Ἱστορίας» (σελ. 319—327) τῷ 1375 γράμμα Δωροθέου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Εἶχε δὲ τὸ τοῦ Σαραντινοῦ βατοπεδινὸν μοναστήριον ἐν Βερροίᾳ καὶ τοῖς πέριξ πολυάριθμα κτήματα καὶ ἐπαύσεις μετὰ πολλῶν δουλοπαροίκων, οἱ βεβαίως ἐψήφισαν Βερροίας τὸν Μεθόδιον, καὶ ὡν τὴν ψῆφον ἀπεδέξατο καὶ ἡ μονὴ Βατοπεδίου.

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1497 καὶ 98 εὐρίσκωμεν τὸν Μεθόδιον Βερροίας ἐν Κ)πόλει, συνεδριάζοντα μετὰ τοῦ πατριάρχου Νήφωνος, ἐκ δὲ τῶν ψηφισάντων ἢ καὶ χειροτονησάντων αὐτὸν ἀρχιερέα μητροπολιτῶν γινώσκωμεν μέλη τῆς ἐπι τῶν πατριαρχῶν Συμεῶν καὶ Διονυσίου, κυρίως περὶ τὰ 1484-1488 Συνόδου, ἕνα Χαλκηδόνης Ἰωσήφ (1484) καὶ τῷ 1497 Ματθαῖον—ἕνα Νεόφυτον Ἀγχιλάου, καὶ τούτων τὰ ὄνόματα φέρονται ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ δειμνήστου Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου τύποις ἐκδοθεῖσιν «Ἐκκλησιαστικοῖς Συλλεκτοῖς» (ἐν Σάμῳ, 1891), μικρῶ διβλίῳ σπουδαιότατον ἔχοντι τὸ περιεχόμενον.

Τὰ πορίσματα, ἃ παρέχει ἡμῖν ἡ δοθεῖσα τῷ Μεθόδιῳ Βερροίας πράξις, θέλουσί ποτε προστεθῆ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν Μακεδονίᾳ παροικῶν, ἧς πρὸς συμπλήρωσιν ἥκιστα συντελεῖ ἡ «Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγόμενη» τοῦ Μαργ. Δάμιτσα.

ὁ μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ΑΓΙΟΡΕΙΤΑΙ ΛΟΓΙΟΙ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΙ

Κατόπιν τόσων—ὄχι ὀλίγων—ἄτινα περὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔγραψα εἰς τε τὴν «Ἐκκλ. Ἀλήθειαν» ἀπὸ τοῦ 1883 καὶ ἐντεῦθεν, εἰς τὸν «Φάρον τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ 1902, εἰς τὴν «Χρονογραφίαν τῆς τῶν Ἰθάρων μονῆς» ἀρξαμένην ἐκτυποῦσθαι τῷ 1906 καὶ συμπληρωθεῖσαν τῷ 1912, καὶ ἄλλοι μὲν δύνανται ἢ ἀπιφέρωσι διαρκῶς συμπληρώσεις, διορθώσεις καὶ διαφωτίσεις, καὶ αὐτὸς ἐγὼ, μάλιστα δ' εἰς τὸ κε-

φάλαιον τῶν λογίων Ἑλλήνων, τῶν ἐν Ἄθῳ παιδευθέντων, καὶ τῶν τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς αὐτῶν ἡμέρας ἐκεῖσε διανυσάντων. Πρὸς διείτις συνεπλήρωσα τὰς περὶ ἀθωϊκῆς ἀκαδημίας, εἰτ' οὖν τῶν προδρόμων αὐτῆς ἱστορικὰς εἰδήσεις· σήμερον δὲ συμπληρῶ τὰς περὶ τινῶν λογίων ἀκμασάντων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει περὶ τὰ τέλη τῆς III' ἑκατονταετηρίδος.

Ὁ κυριώτερος τῶν λογίων οὗ σκιαγραφίαν τινὰ χορηγεῖ ἡμῖν ὁ Σέργιος Μακραιοὺς φαίνεται μοι Ἰωσήφ ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Βατοπεδίου, ἴσως ἐκεῖνος, ὃν ἀναφέρω ἐν τῷ «Ἀθωνί» μου (σελ. 224), ὁ ἐκ Πελοποννήσου. Ἐπιστολαὶ τινες τοῦ Μακραιοῦ ἀναφέρουσι περὶ αὐτοῦ, μία δ' εἰς Ἴάσιον ἐκ Κ)πόλεως Ἰωάννη τῷ διδασκάλῳ στελλομένη τῇ 8 Μαρτίου 1786, ὑπὸ Ἰωσήφ τοῦ Βατοπεδινοῦ, διαμένοντος ἐν Κ)πόλει τότε, ἔβεβαίον ὅτι μετὰ τοῦ Ἰωσήφ «ὀμιλοῦντες ἐκάστης ἡμέρας, αὐτῶ τῶν λόγων ἡμῖν ἢ ὑπόθεσις» ὁπλὰ γε δὴ ὅτι περὶ τοῦ Ἰωάννου ὀμίλου, «Ἦν δ' ὁ Ἰωάννης ὁ λεγόμενος Δημητριάδης, ἐξ Ἀγρόφων, ὁ καὶ λεξικογράφος.

Τὴν φιλίαν Ἰωσήφ καὶ Μακραιοῦ δεικνύει ἡ παρὰ ποδῶς ἐπιστολὴ τοῦ τελευταίου τούτου, παρέχουσα καὶ τινὰς εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν μοναστηριακὴν ἱστορίαν· ἔχει δ' οὕτω

(ἐπεται τὸ τέλος)

ὁ μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Εἰς τὸ ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ αὐτοῦ ἐορτῇ συγχαρητικὸν τηλεγράφημα τοῦ σεβ. τοποτηρητοῦ ὁ κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἀπάντησε τηλεγραφικῶς ὡς ἑξῆς: «Θεομῶς ἐνχαριστῶ δι' εὐχὰς καὶ εὐλογίας Ματέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἀείποτε πρωταγωνιστοῦσαν ὑπὲρ προστασίας ἔθνους καὶ ποιμνίου. Δικαίως προβλέπω μετὰ πεποιθῆσεως κατῆχουσιν χριστιανικῆς δικαιοσύνης».

Ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων τὴν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφ̄ λειτουργίαν ἐτέλεσαν οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ μητροπολίται Προύσης, τοποτηρητῆς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, Ἀγκύρας, Ἡλιοπούλεως καὶ 40 Ἐκκλησιῶν. — ἐπεσκέψαντο δὲ τὸν σεβ. τοποτηρητὴν οἱ παρεπιδη-

μοῦντες ἀρχιερεῖς, οἱ ἐνταῦθα ἔξοχ. ἀρχηγοὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας κ. Εὐδώρος ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Νικόδημος Τσέκας, ἐπίτροπος τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, αἱ κοινοτικά κατ' ἐνορίας ἀρχαί, καὶ πλείστοι τῶν λογάδων τοῦ Γένους. Τὰς ἐπισκέψεις ἀπέδωκεν εἰς τινὰς μὲν αὐτοπροσώπως, εἰς τοὺς πλείονας δὲ διὰ τῶν πανοσ. πατριαρχικῶν διακόνων.

Ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς ἱεροῦργησαν οἱ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολίται Δέρκων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, Αἴνου ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου (Σταυροδρομίου), Φιλαδελφείας ἐν τῷ τῶν Ἀσωμάτων ἐν Μιχαηλίῳ (Μ. Ρεύματι), Βιζύης ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Φερνίκῳ, καὶ Δαρδανελλίων ἐν τῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἡ οὐρορὴ τῶν πιστῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν ναοῖς ἦν ἑκτακτος ἐν σχέσει πρὸς τὰ παρελθόντα ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ πολέμου κακοδαιμονίας, οἱ δὲ προσελθόντες εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐορτῶν ἐδόξασαν τὸν οὐράνιον προστάτην καὶ πατέρα τῶν ἀδικουμένων, ὅστις δωρεῖται τοῖς ὑπομένουσι τοὺς ἐν τῷ βίῳ πειρασμοὺς τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΘΝΩΝ.— Καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἱερὰ μνημόσυνα ἐτελέσθησαν ἐν τισι τῶν ἡμετέρων ναῶν, ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀδίκως ἀποθανόντων ἢ ἐκ κακουχιῶν πρὸς Κύριον μεταστάντων ἑλλήνων καὶ ἀρμενίων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ συμπαρίστανται καὶ συνεύχονται μεθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων. Ἐνῶ δ' ἐνταῦθα καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς πόλεις ἑτέρας συναναδαίνουσι πρὸς τὸν θρόνον τοῦ οὐρανοῦ καὶ δικαίου Κριτοῦ αἱ δεήσεις καὶ αἱ ἱλαστήριοι μολπαί, καὶ γόοι φιλιτῶν, ὄδυρομένων ὀρφανῶν ἢ χηρεῖαν βιαιῶς ἐπελθοῦσαν, εἰς ἄλλα μέρη καὶ Ἰσραηλιτῶν πρὸς ἑλληνικὰς ἀρχὰς καὶ κοινότητας ἐπισκέψεις ἀνταλλάσσονται καὶ τάσεις πρὸς συνεργασίαν ἀρχονται διαφαινόμεναι ὑπὸ διαφόρου μορφῆς, ὅπερ εὐσώονος ἀπαρχῆς καὶ προδρόμου ὀριστικῆς θεωρηθῆσεται συνεννοήσεως καὶ συμπράξεως εἰς πάντα τὰ μεγάλα ζητήματα, κατὰ τὰ ὁποῖα τὸν αὐτὸν ἐπιδιώκουσι σκοπὸν πᾶσαι τῆς ἀνέκαθεν χριστιανικῆς Ἀνα-

τολῆς αἱ μὴ μωαμεθανικαὶ κοινότητες· κηρύττεται δὲ τοιοῦτος ἡ ἐθνικὴ ἀποκατάστασις ἐκάστης αὐτῶν, μετὰ τοῦ ἐπιβαλλομένου σεβασμοῦ πρὸς τὰ ἀπ' αἰῶνων ὑπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου σύμπαντος ἀναγνωριζόμενα δίκαια τῶν ἀρχαιοτέρων κατοίκων τῶν ἐῶν χωρῶν.

Εἰς τοὺς πρωτοστατοῦντας ὑπὲρ πραγματώσεως τῶν δικαίων τῶν ἐθνῶν οἱ πεπολιτισμένοι καὶ εὐνομούμενοι λαοὶ τὰς δεούσας ἀπένειμαν τιμὰς, καὶ ψηφίσματα συμβουλιῶν δημοτικῶν ἀυθόρμητα πολίτας αὐτοὺς ἀνεκήρυξαν τῶν ἰδίων δῆμων, καὶ ἀποφάνσεις πανεπιστημίων διδασκτρας ἀνηγόρευσαν, καὶ λαοὶ σὺν ἱερῷ κλήρῳ κοινὴν πανήγυριν τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἐορτὴν ἐθεώρησαν. Ὡς ἔπραξαν διὰ τὸν κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος κ. Βενιζέλον ἀρμένιοι καὶ Ἰσραηλιταί, τοιοῦτοτρόπος συνεχάρησαν Ἕλληνες τοῖς ἀρμενίοις ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν 27 Ἀξάντος ἐορτῇ τοῦ μεγάλου πολιτευτοῦ τῶν ἀρμενίων ἔξοχ. κ. Παύλου «πασᾶ» Νουβάρ (ἡ λέξις παρέλκει πλέον) τὴν ὁποῖαν ὡς ἐθνικὴν πανήγυριν διεξήγαγον οἱ ἀδελφοὶ ἀρμένιοι, τιμῶντες, ὡς οἱ Ἕλληνες, τὸν νέον Μωϋσῆν αὐτῶν, ὅστις τούτους ἢ ἐκείνους κέκληται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, διελθόντας Ἐρυθρᾶν Θάλασσαν, ἀρτι προσλαβοῦσαν τὸ νέον τοῦτο χροῶμα ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ κυανοῦ.

Πρὸς τὴν οἰκογένειαν Νουβάρ εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα τρέφει καὶ ἡ ἐπιστήμη, διότι εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸν ἐπὶ τοῦ χερσίδου Ἰσμαὴλ πρωθυπουργὸν τῆς Αἰγύπτου, ὀφείλομεν τὴν δαπάνην αὐτοῦ γενομένην εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν μετὰφρασῶν τῶν ἀρμενίων ἱστοριογράφων.

Ἡ ΕΚΚΛ. ΛΗΘΕΙΑ ἐκδίδεται κατὰ πᾶν Σάββατον.

Συνδρομὴ ἑτήσια προκαταβαλλομένη καθ' ὅλον τὸ ὄσω μωνικὸν κρᾶτος λίραι 2, διὰ τὸν κατώτερον κληρὸν καὶ τοὺς δημόδιαισκόλους 1, ἐν τῷ ἔσωτερικῷ φηρά. 50.—Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ προέδρου τῆς διευθύνσεως ἐπιτροπῆς σεβ. μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Χρυσοστόμου Πάσαδῃ πληρωμῇ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῆς Πατριαρχείας κ. Κ. Ἰωαννίδου ὡς ταμίου, μετὰ τῆς σφραγίδος τοῦ φύλλου.

Ἐπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ